

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Henckel, Marie.

Lolotte : en Roman fra den Gustavianske
Periode.

København : Gyldendal, 1898

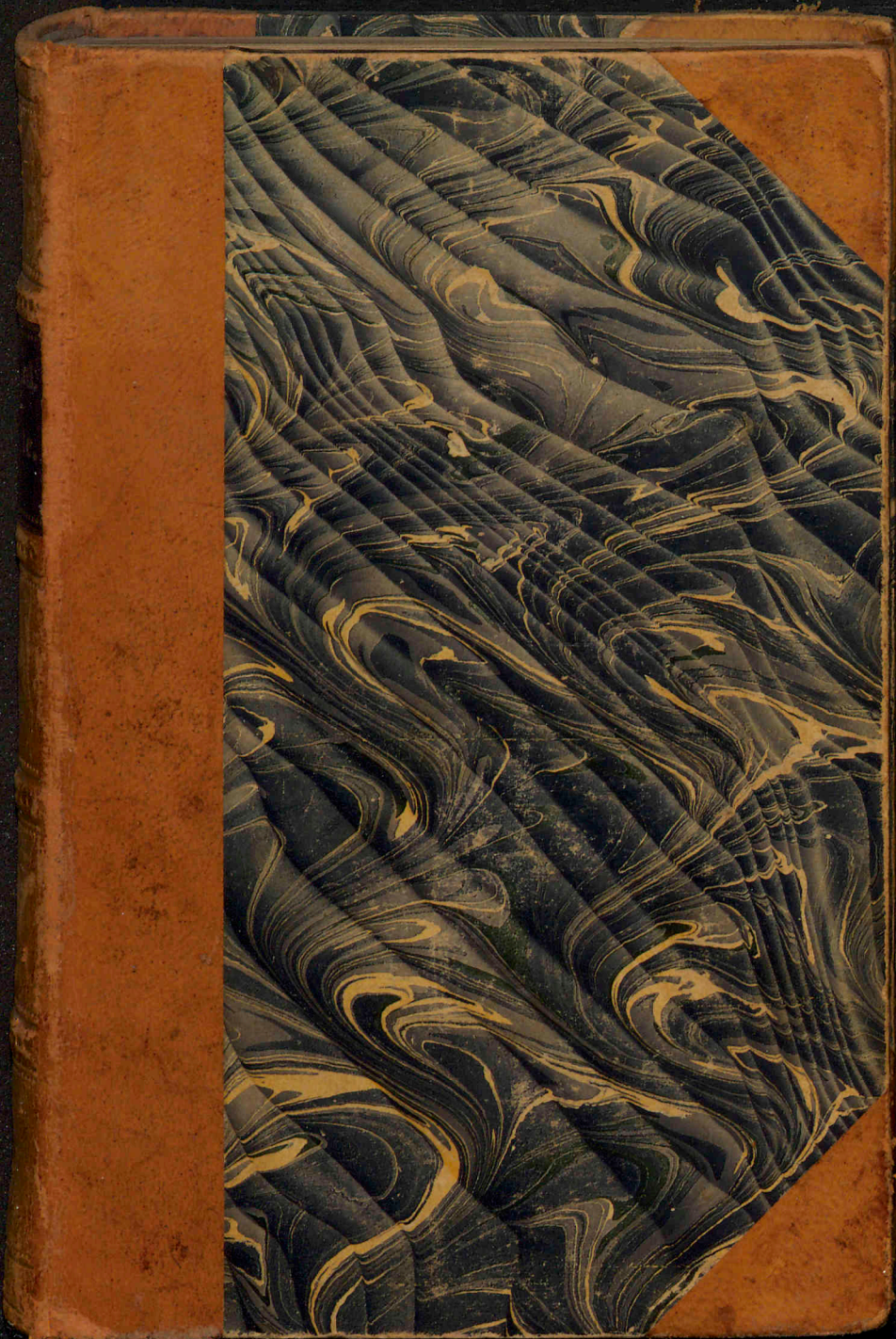
269 s. :

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

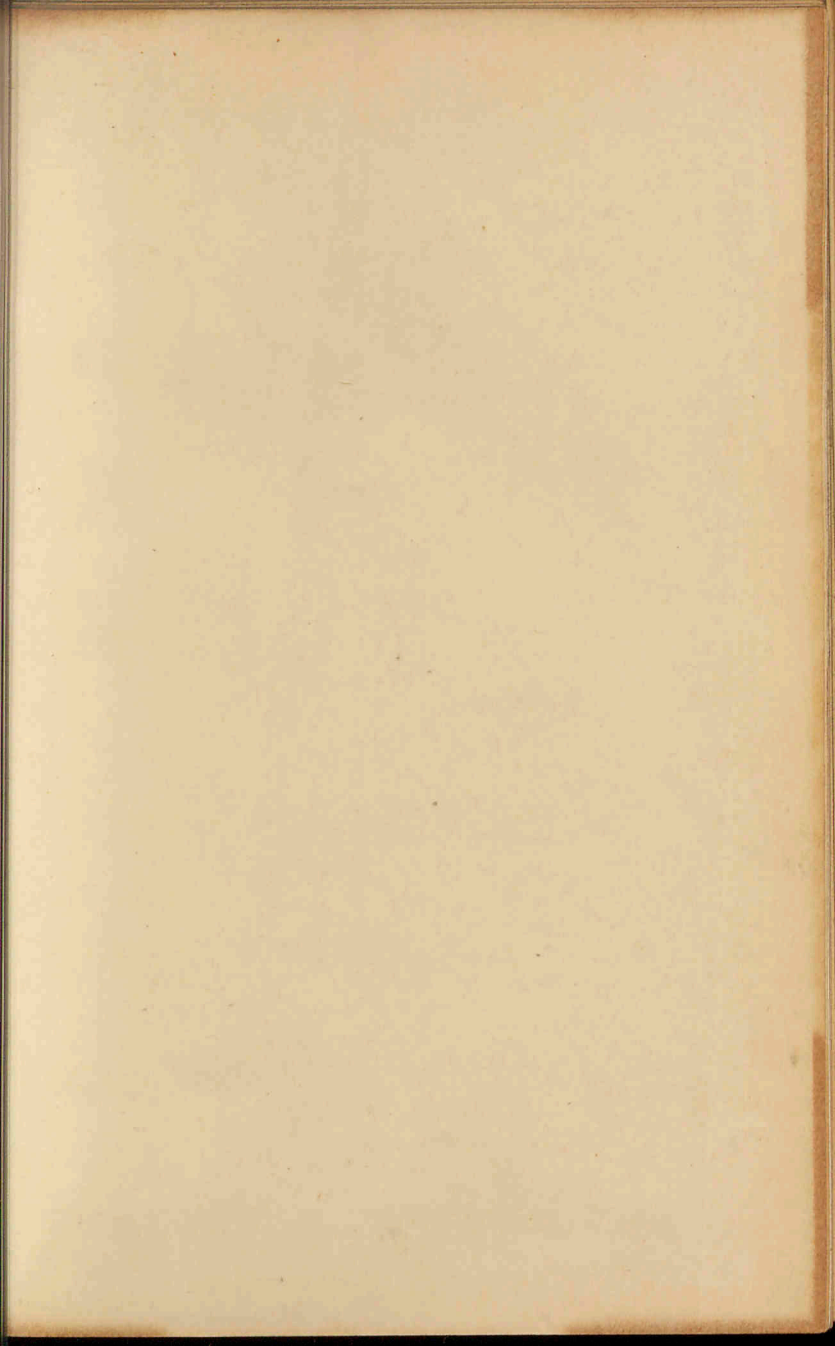
57.163.

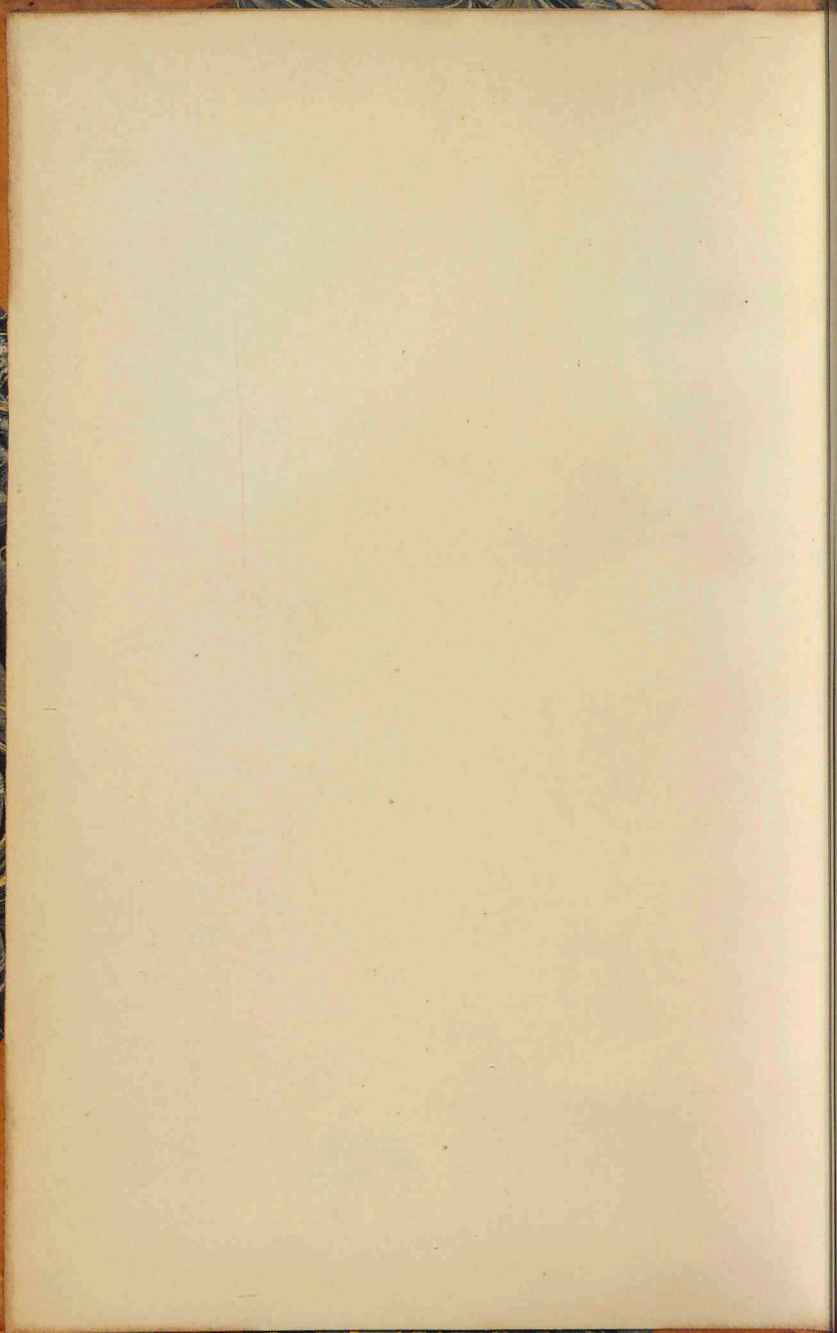
DET KONGELIGE BIBLIOTEK

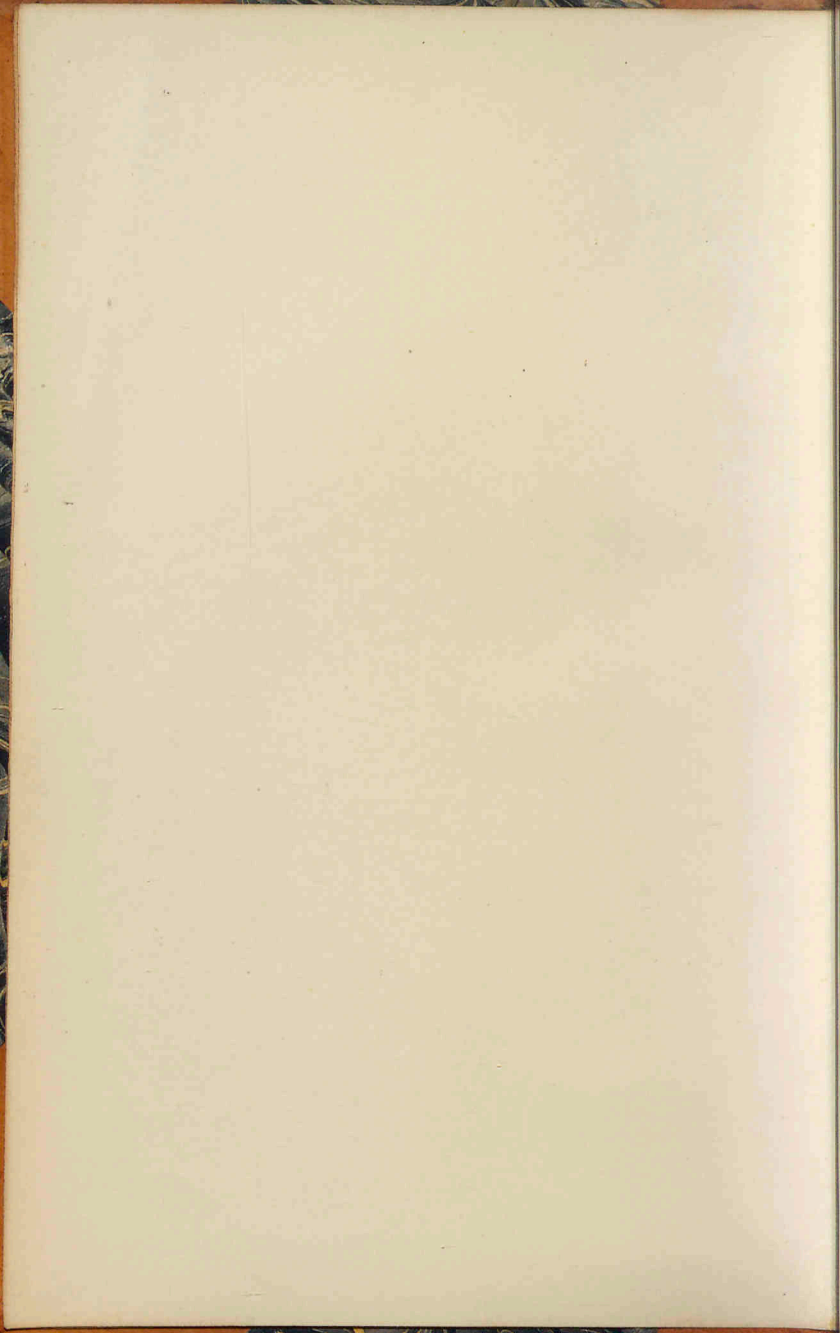
130024229662

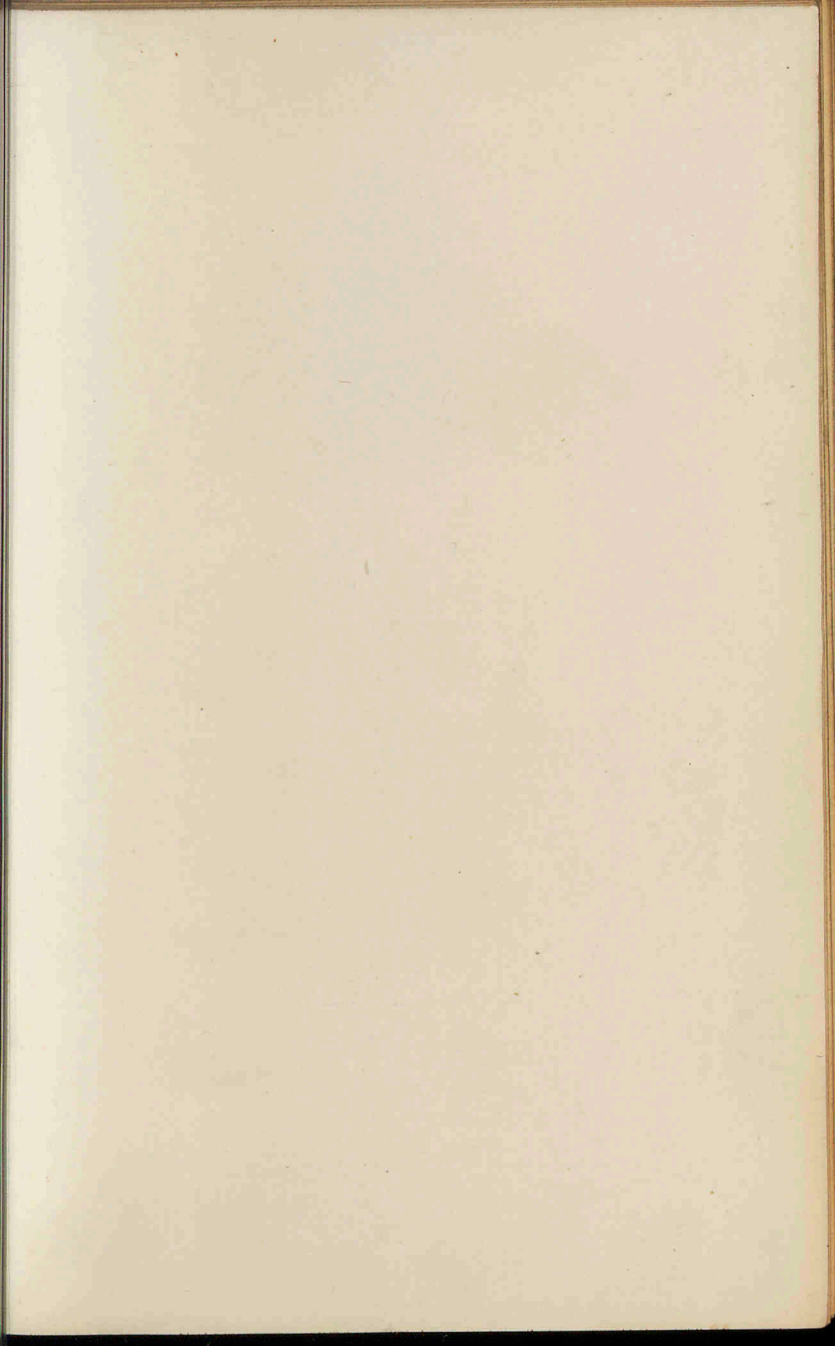

LOLOTTE

GUSTAV III AF SVERRIG

MARIE HENCKEL

LOLOTTE

EN ROMAN

FRA DEN GUSTAVIANSKE PERIODE

KØBENHAVN

GYLDENDALSKE BOGHANDELS FORLAG

FR. BAGGES BOGTRYKKERI

1898

I

Vinden, der sagte og dovent havde vugget Træernes Grene og leget med de fugtig glinsende, gul- og rødlige Blade, havde lagt sig til Hvile under Løvhanget mellem de knudrede Stammer, og der rørte sig næsten ikke et Græsstraa i Parken omkring Lystslottet Ekholmsund, hvor Kronprins Gustav og hans Gemalinde, den danske Kongedatter Sofie Magdalene, havde deres Sommerresidens.

Ren og blaa, i sin lidt kølige Klarhed, hvælvede Septemberhimlen sig over de mægtige Trægrupper og over Takspyramiderne i det franske Anlæg nærmest Slottet. Lugten af fugtigt Løv og Muldjord gjennemtrængte Luften, og i Gangene vrimlede det af store sorte Snegle, hvis Spor man kunde følge i lange slimede Striber hen over Gruset. Engang imellem dalede en Krage eller en Allike ned paa en

Gren og lod sin hæse Røst høre, idet den baskede med de tunge Vinger og nysgjerrigt saa sig om med sine klare Øjne, ellers var alt tyst og stille.

Og tyst og stille som i Eventyrets fortryllede Slot var der ogsaa oppe i det stilfulde lille Palæ à la Versailles, hvor man endnu hvilede efter Middagstaflet.

Eftermiddagssolen strømmede ind gennem Ruderne. Dæmpet af Silkegardinernes bløde Folder gled det gyldne Skjær hen over Væggene med de kostbare Gobeliner, strejfede ligesom kjærtegnende Statuerne i deres Nicher, og syntes for et Øjeblik at laane det kolde Marmor Liv og Varme, stjal sig ind i dunkle Kroge og spillede i Lysekronernes og Lampetternes slebne Glasprismer. En stærk, næsten bedøvende Blomsterduft bølgede gennem Sale og Gemakker, med deres yppige Pragt, men der hørtes ikke en Lyd hverken oppe eller nede — det var som om alt var sunket hen i en velbehagelig Dvale, et dolce far niente, der for de høje Herskabers Vedkommende ikke turde afbrydes; kun Fluerne tog sig den Frihed at summe mat og dovent henne i de brede Vindusfor-dybninger.

Saa faldt et Ur pludselig i Slag — sindigt, med en vis dirrende, skrattende

Tøven, men højt og eftertrykkeligt, saa at det gav Gjenlyd i de tavse Korridorer og Gange. Og saa var Fortryllelsen hævet.

Døre smældedes op og i, Stemmer kaldte og Fodtrin knirkede paa Trapperne. Vævre Kammerpiger vimsede frem og tilbage mellem travle Lakajer og Pager, hvis smaa Galanterier i forbigaaende ingenlunde toges dem ilde op, men lønnedes med Smaaskrig og Fnisen, og inde i Musiksalen begyndte man at stemme og prøve Instrumenter; snart hvinede en enlig Fløjte, snart brummede en Kontrabas, saa lød de dybe Toner af en Violoncel om Kap med en Violin, og endelig overdøvedes disse igjen af et skingrende Horn, der nu tog fat. —

I den Fløj, hvor Kronprinsessens Gemakker laa, blev Døren til det lille Forværelse aabnet, og en ældre Dame stak Hovedet ind og lod sine temmelig hvasse Øjne glide spejdende rundt i Stuen. Det var første Kammerfrue, Fru Werner, den eneste af Sofie Magdalenes danske Følge, som hun havde beholdt hos sig, da hun for fire Aar siden kom til Sverrig.

„Ej ej,“ udbrød Damen, da hun opdagede en ganske ung og meget smuk Page, som var i Færd med at røve et Kys fra en yppig Brunette med et Par gnistrende sorte Øjne, „Pagen Munck og Mamsel

Rannstrøm — ja, jeg tænkte det nok! Til at konversere og kurtisere er der altid Lejlighed.“

Mamsel Rannstrøm, anden Kammerfrue og Friseuse, slog Krøller paa sin lille kække Næse og mumlede noget om „gamle kjedsommelige Snerper,“ men Pagen drejede sig med den største Sindsro rundt paa Hælen.

„Fuldkommen sandt, charmante Fru Werner,“ sagde han og kyssede smilende paa Fingeren, „jeg elsker, jeg tilbeder Kvinderne, og forsømmer aldrig at bringe de søde Skabninger min Hyldest! Mit Hjerte slaar for dem alle, og dersom De, o elskværdigste af Deres Kjon, ikke var saa ufølsom —“

„Snak,“ afbrød Kammerfruen i en harmfuld Tone, „kom ikke til mig med Deres Uforskammetheder. Jeg kjender nok Pagnerne og deres Streger — der burde snart sættes en Stopper for det Uvæsen de drive her ved Hoffet.“

„De arme Pager!“ Mamsel Rannstrøm slog en høj Latter op, idet hun rettede paa sin Frisure foran Spejlet. „Mon der ikke tillige burde sættes en Stopper for det Spioneri, der drives af visse Personer? Visse Personer skulle have deres Næse

i alt, men jeg i det mindste er gammel nok til selv at vogte paa min Dyd.“

„Dyd,“ gjentog Fru Werner med en lille Snøften og et himmelvendt Blik. Pagen, der forudsaa at et Uvejr vilde bryde løs, rømmede sig.

„Mille Pardon, mine Damer,“ sagde han, „men inden De gaa videre maa De tillade mig at udrette mit Ærinde; jeg kommer fra Kronprinsen. Da hans Søskende, Prins Frederik og Prinsesse Sofie Albertine, ville indfinde sig her i Aften til Opførelsen af hans Stykke, hvori han selv spiller Hovedrollen, saa venter, ønsker eller befaler han — De kan kalde det hvad De vil — at hans Gemalinde skal være til Stede i Stedet for som sædvanlig at trække sig tilbage naar der ageres.“

„Hvad!“ raabte Fru Werner, „naar Prinsessen nu engang ikke finder Behag i det Gjøgleri, hvortil man her er hengiven i en saa upassende Grad, saa kan hun dog vel ikke tvinges til at se derpaa? Det mangler kun, at man ogsaa vil have hende til at overtage en Rolle —“

„Aa nej, det har ingen Fare,“ forsikrede Pagen tørt, „Hendes kgl. Højhed vilde næppe passe i Ensemblet. For Resten bliver „Gjøgleriet“ ualmindelig glimrende i Aften, Udstyrelsen er pragtfuld, græske

og østerlandske Kostumer — De skulde blot se Frøken Uglya som Elskerinden, ikke at tale om Grevinde Løvenhjelm! Hun og Prins Karl øvede sig allerede i en øm Attitude, da jeg gik forbi Døren til Salen —“

„Fy, De lurede naturligvis, De lille Af-skum!“ Mamsel Rannstrøm truede leende med Fingeren. „Naa, og hvad skal De selv forestille?“

„Aa, jeg skal kun være med i Korene, ved De nok. Men jeg maa desværre anbefale mig. De ville altsaa have den Godhed at overbringe Kronprinsens Hilsen, og saa — au revoir, mine Damer!“ Han foer ud ad Døren, nynnende paa en fransk Vise, uden at ænse det knusende Blik, som Fru Werner sendte ham.

Den indignerede Dame slog Hænderne sammen. „Nej, det gaar for vidt,“ sagde hun, „at sende sin Gemalinde Befalinger — og gjennem denne frække Dreng! Hvad vil Hds. kgl. Højhed sige? Hun har just faaet triste Efterretninger fra Kjøbenhavn i Dag, jeg saa før, at hun havde grædt.“

„Det er ikke noget nyt — hun græder alt for meget,“ sagde den anden Kammerfrue og rystede paa Hovedet, „Taarer forskjønne ikke.“

„Synes De maaske ikke, at hun har Grund til at græmme sig? Aldrig tages

der Hensyn til hendes Ønsker, eller spørges der om hendes Mening. Kronprinsen giver en Fest hvert Aar paa hendes Fødselsdag den 4. Juli, sagtens for dog at holde lidt paa Skinnet, men ellers viser han hende jo aldrig en Opmærksomhed, han taler næppe til hende naar de mødes ved Maaltiderne — har hun maaske fortjent at blive saaledes behandlet?“

„Bevares nej, Kronprinsessen er Godheden selv, bedste Fru Werner, men hun kjeder sin Gemal, det er hele Ulykken; hendes kjølige Temperament passer til hans som Vand til Ild! — Han valgte hende jo heller ikke selv —“

„Lige saa lidt som nogen spurgte hende — nej, det er sandt! — De bleve trolovede som Børn, af „politiske Hensyn“ som det hedder, men lærte aldrig hinanden at kjende, fordi det hvert Øjeblik saa ud, som om det paatænkte Ægteskab alligevel ikke vilde komme i Stand. Der er jo bleven leget med den stakkels Prinsesse som med en Marionetdukke; hun er bleven vraget og taget til Naade igjen, og at hun har følt sig krænket og ulykkelig kan ingen undres over.“

„Hun skal dog have fattet en heftig Passion for Kronprinsen fra det første Øjeblik af, da hun saa hans Kontrafej —“

„Maaske — men jeg kan forsikre Dem, at hun var tung nok om Hjertet og fældede mange bitre Taarer den Dag, da Vielsen fandt Sted pr. procura i Kjøbenhavns Slotskirke. Det var den 1. Oktober 1766, samme Dag som hendes Broder Kong Kristian d. Syvende og Dronning Karoline Mathilde ligeledes pr. procura viedes i London, og skjønt det endnu var i Sørgeaaret for højsalig Kong Frederik d. Femte, udfoldedes der dog stor Pragt. Bruden, hvem jeg selv havde den Ære at iføre den kostelige guldindvirkede Dragt, traadte fra det store Galleri paa Slottet ind i Kirken mellem begge Enkedronningerne, Bedstemoderen og Stedmoderen, fulgt af sine to Søstre, Prinsesse Wilhelmine Karoline og Luise, der om Sommeren havde ægtet Landgreven af Hessen. Hun blev saa ført til Alteret af Kong Kristian, og Halvbroderen, den trettenaarige Arveprins Frederik, repræsenterede Brudgommen —“

„Kors, hvor løjerligt!“

„Det var ifølge Ceremoniellet, min gode. Ud af Kirken førtes Prinsessen af den svenske Envoyé, og lige bag efter kom alle de svenske Herrer; hendes Holdning var værdig som det sømmer sig en kongelig Person, men hun var bleg som en død, det saa enhver, og mange have sikkert gjort

sig deres egne Tanker derover — man vidste jo nok, at hvad hun gik ind til ikke var let.“

„Det tegnede dog ellers godt i Begyndelsen. Kronprinsen fandt hende vakker, og Folket jublede hende i Møde ved Ankonsen til Helsingborg og ved Indtoget i Stockholm; men hvorfor gjorde hun ikke noget mere for at bevare det gode Indtryk og tækkes sin Gemal? Hun har alt for tidligt givet Kampen op — i hendes Sted skulde jeg min Tro have vidst at værges for mine Rettigheder til det yderste.“

„Ja vist! — Men Kronprinsessen er for stolt til at paatvinge sig den, der forsmaar hende —“

„For stolt — — bah! Saa faar hun ogsaa bære Følgerne og se at trøste sig paa anden Vis!“

„Hvad mener De dermed?“ spurgte Fru Werner skarpt.

„Kors, der er jo Religionen,“ sagde Mamsel Rannstrøm med det uskyldigste Ansigt af Verden.

„Religionen — — aa, jeg forstaar Dem nok, men jeg indlader mig ikke paa at besvare Deres frivole Hentydninger. Desuden er det paa høje Tid at tænke paa Prinsessens Toilette.“

„Ja, og til at overbringe hende Bud-

skabet fra hendes Gemal, — det sidste overlader jeg naturligvis til Dem, bedste Fru Werner,“ sagde den yngre Kammerfrue ondskafuldt. —

Sofie Magdalene sad i sit Paaklædningsværelse.

Sverrigs tilkommende Dronning, Frederik d. Femtes og Luise af Storbritanniens ældste Datter, havde nylig fyldt fire og tyve Aar. Hun havde en slank, velbygget Figur og den oldenborgske Stammes stor-skaarne Træk, med det lidt fremspringende Mund- og Hageparti. Hudfarven var klar og frisk, Læberne fyldige og stærkt røde, og Øjnene store og blaa, men de manglede Liv. Over hendes hele Væsen og Person var der en vis afmaalt Værdighed, noget tungt og trætt; Bevægelserne vare langsomme, lidt lade, og Stemmen slæbende og monoton, men Udtrykket i hendes Ansigt var blidt og godmodigt, og mindede ikke saa lidt om Faderens.

„Prinsessen ser godt ud, uden at være smuk; i alt Fald har hun Skjønhed nok til at behage, uden at fordreje Hovedet paa mig; hun fører sig med Anstand, skjønt hun næsten er for bly, og jeg tror hun har Forstand nok til ikke at bære sig dumt ad.“

Saaledes skrev Kronprins Gustav lige

efter Formælingen til sin gamle Lærer Grev Fr. Scheffer, men ikke en Maaned senere erklærede han til sin Moder, at han aldrig vilde kunne elske den Hustru, som Stænderne havde paatvunget ham, fordi hun manglede enhver Evne til at takkes ham. Og det var Bevidstheden herom, der stadig tyngede Sofie Magdalene; Følelsen af at blive anset for intet-sigende og ubetydelig gjorde det just umuligt for hende at være fri og utvungen i hendes Gemals Nærværelse. Hun var af Naturen indesluttet og for alvorligt opdraget, dels af Bedstemoderen, den gamle bigotte og hoffærdige Sofie Magdalene, dels af Stedmoderen, den strenge Juliane Marie, til at finde Behag i de Adspredelser, der optog den glimrende og aandfulde Gustav. Hun delte ikke hans Smag, ikke hans Interesser, hun ejede ikke Skjønhed nok til at daare hans Sanser, ikke Talenter og Aand nok til at underholde og mere ham — hvormed skulde hun da kunne fængsle ham, der fordrede saa meget?

Og saa var der denne isnende Kulde, hvormed hun blev behandlet af hele den kongelige Familie, med Dronningen i Spidsen.

En indgroet Fordom mod alt, hvad der var Dansk, laa jo nu engang den hol-

sten-gottorpske Slægt i Blodet, og Kongeparret, især Dronning Luise Ulrikke, havde aldrig kunnet glemme, at deres egne Under-saatter havde tvunget dem til Forbindelsen mellem deres Søn og Frederik d. Femtes Datter, skjønt de havde udset en tysk Prinsesse til hans Brud. Den svage, godmodige Kong Adolf Frederik havde personlig intet imod sin Svigerdatter, men hans Mening gjaldt ikke meget. Ligesom han havde bundet sine egne og Kongemagtens Hænder, da han i 1756 for at sikre sin Trone havde givet efter for Hattepartiets Fordringer, saa at han i Virkeligheden var Senatets, Rigsdagens lydige Slave, der *intet* kunde foretage uden deres Tilladelse, Sverrigs Hersker kun af Navn, saaledes var han ogsaa et Nul lige over for den myndige Hustru. Luise Ulrikke, Frederik d. Store af Preusens energiske og begavede Søster, vilde ikke give Slip paa et Atom af sin Højhed, trods det ydmygende Nederlag hun havde lidt. „Vi ere de første Tiggere i Europa,“ skrev hun i sin Bitterhed til Broderen, „de mindste Fyrster i Tyskland kunne rose sig af bedre Kaar end vi her i dette elendige Land! Stænderne — det vil sige den almægtige Adel — har tilranet sig hele Statsstyrelsen, hele Magten — os har man

berøvet alt! Man blander sig i vort Privatliv, i vore Børns Opdragelse, og tvinger os endog til at vælge vor Omgang — men jeg i det mindste skal vide at bære dette utaalelige Aag med Anstand, jeg bøjer mig ikke endda!“

Og det gjorde hun heller ikke. Hun var født til at herske, og herske vilde hun, og havde man stækket hendes Magt udadtil, saa øvede hun til Gjengjæld et uindskrænket Herredømme over sine nærmeste. Hendes Ønsker vare en Lov for Ægtefælle og Børn, der i ét og alt lededes af hende, og at nærme sig den Svigerdatter, som hun kun taalte, fordi det nu engang ikke kunde være anderledes, faldt aldrig nogen ind, det vilde være bleven betragtet som en Demonstration. Og Kronprinsen, der skulde have staaet ved sin Hustrus Side og beskyttet hende, han bekymrede sig lige saa lidt om hende som de andre!

Ene og uforstaaet i et fremmed Land, overset fordi hun manglede Mod til at gjøre sig gjældende, og ydmyget ved Tanken om den Stilling, hun indtog — det var Sofie Magdalenes triste Ægteskabssaga indtil denne Dag. —

Da Kammerfruen havde bragt Kron-

prinsens Hilsen, rødmede hun og bed sig i Læben.

„Naturligvis vil jeg være til Stede, jeg kjender min Pligt,“ sagde hun, „men Gud ved, at jeg ellers ikke er oplagt til Munterhed i Aften, gode Werner. Man skriver til mig fra Kjøbenhavn, at min Broders, Kongens Tilstand baade aandelig og legemlig giver Anledning til Bekymring — arme Broder! Og dog danser og morer man sig ved hans Hof, og hans Gemalinde er den gladeste blandt de glade! Hvor forskjelligt er hendes Liv ikke fra mit!“

„Men — der mumles om højst besynderlige Ting, Deres kgl. Højhed. Om man skulde fæste Lid til Rygterne om denne Struense —“

Sofie Magdalene rystede paa Hovedet og sukkede. „Jeg vil intet vide derom,“ sagde hun. „Dronning Karoline Mathilde er maaske at beklage, men hun har været saa lykkelig at skjænke Landet og Tronen en Arving, hun er Moder — det opvejer sikkert mange Savn. Desuden er hun jo forgudet af Folket — mine kjære, godmodige Landsmænd ere saa lette at vinde!“

„Men Deres kgl. Højhed er sandelig ogsaa elsket af det svenske Folk,“ udraabte

Fru Werner, „det er en bekjendt Sag. Alle nære den største Agtelse og Sympati for Kronprinsesse Sofie Magdalene, og —“ beklage hende, vilde hun have sagt, men rettede det til: „ønske af Hjertet at se hende lykkelig.“

„Lykkelig?“ gjentog Prinsessen bittert. „Den Drøm har jeg opgivet.“

Mamsel Rannstrøm, der stod og trippede utaalmodigt med den kniplingsbesatte Peignoir over Armen, rømmede sig. „Undskyld — Klokken er over fire, Deres kgl. Højhed, det bliver aldeles nødvendigt at begynde paa Frisuren.“

„Ak ja, det er sandt. Men hvad er det, De bringer dér, kjære Rannstrøm?“

„Rosenvand til at bade Deres kgl. Højheds Øjne med, de ere jo aldeles røde og opsvulmede, det gaar aldrig an. Og hvilken Røbe behager Deres kgl. Højhed at tage paa? Om jeg turde, saa vilde jeg anbefale en dunkelrød, eller den blaa med Guldblomsterne — en lys vil aldeles ikke staa til Deres kgl. Højheds Teint i Aften —“

„Nej, maaske ikke — gjør som De vil, min gode Rannstrøm, De plejer jo at have en god Smag.“

Og med et lille Suk overgav Sofie Magdalene sig paa Naade og Unaade til sine Kammerfruers Behandling.

II

Skumringen har sænket sig over Ekholmsund og hyller Parken i sine Skygger; dybere og dybere falde de og knuge Træer og Buske i deres tætte Favntag, og derude hvisker og suser det, for Vinden har rejst sig igjen, og Løvet bæver og skjælver under dens vilde Kjærtegn.

Men oppe paa Slottet ligger Teatersalen straalende af Lys og blænder ved sin næsten feagtige Pragt.

Dunkelrøde Draperier bølge i rige Folder ned mellem slanke, lueforgyldte Søjler, Muser og Gratier svæve frem paa Væggenes himmelblaa Grund, Miniaturspringvand i kunstig dannede Grotter sende forfriskende Straaler i Vejret, og Statuer titte frem alle Vegne, halvt skjulte af Løvværk og Planter. En Uendelighed af Spejle mangfoldiggjør det straalende Lysskjær fra Kroner og Kandelabre, og det hele er virkningsfuldt og betagende som et Interiør fra Tusind og én Nat.

Nu bruser og rasler Silken idet Damerne indtage deres Pladser, og Stole skubbes frem og tilbage. Diamanter lyne og blinke i stadig vekslende Farvespil, og Rubiner finkle blodrøde fra hvide Barme og Skuldre, Fjer og Blomster vaje og nikke fra høje

Tupeer, og Vifter bevæges frem og tilbage i yndefulde Svingninger. Man hvisker og smiler, rømmer sig, ler og hoster, veksler Hilsener og smaa ømme og fortrolige Øjekast, og oppe fra Scenen høres der Banken og Skraben; saa ringes der med en lille Klokke, og saa bliver der Stilhed — dyb, forventningsfuld Stilhed. —

Musikken er falden ind, og Forhænet, der bæres af forgylde Amoriner som i en Halvkreds svæve ned fra Loftet, drages til Side.

Først bliver en Prolog fremsagt af Hofchefen, Baron Taube, der staar som Fantusus paa en Sky, der slingrer under ham, saa at han har vanskeligt ved at holde sig paa Benene med den tilbørlige Anstand. Man ler stjaalent bag Vifter og Lommetørklæder ad det lille Uheld, men tilkjendegiver bagefter sit lydelige Bifald, og saa følger Stykket, der er en Efterligning af den klassiske Tragedie med dens Kor.

Hofdamen Frøken Aurora Ugla, der tager sig prægtig ud, fremstiller en Kongedatter, hvis Stolthed og Hovmod besejres af en fangen Fyrste, som selv i sin Fornedrelse har bevaret hele sin Storhed. Kronprinsen spiller Fyrsten, der føres ind i Lænker af nogle glubske Karle, og da han stolt hæver Hovedet, idet han folder

de lænkede Arme over Brystet for at tilkjendegive dem sin Foragt, juble Tilskuerne og klappe i Hænderne.

Og den samme Begejstring følger naturligvis den kongelige Forfatters Arbejde helt igjennem.

Der er baade Klang og Flugt i Versene, især naar de lyde fra hans egne Læber, og efterhaanden som han giver sig mere og mere hen i Rollen, straalere hans store glansfulde Øjne — disse besynderlige Øjne i et besynderligt Fysiognomi, hvis Udtryk er saa vanskeligt at tyde, — og hans hverken synderlig høje eller kraftige Skikkelse synes ligefrem at vokse. Alle ere enige om, at af de agerende er han den, der bærer Prisen; man bæver af Fryd, da hans Baand løses paa Kongedatterens Bud, og man gjennemisnes af Rædsel, da han til Slutningen synker om, gjennemboret af Grækerkongens Sværd. — Spillet er ikke længere Spil, det er Virkelighed! —

Prinsesse Sofie Albertine havde fremfor nogen anden siddet i aandeløs Spænding og flere Gange haft Taarer i Øjnene, og næsten ikke mindre betaget var en af Damerne i hendes Følge, der havde Plads lige bag ved hende.

En ungdommelig, slank og elegant Skikkelse var det. Hun kunde maaske egentlig ikke kaldes regelmæssig smuk, men der

var noget lyst og fagert over hende, noget skjært og uberørt, der mindede om Blomsten i sin dugvaade Friskhed, en vis bly og betagende Ynde, der ligesom bejlede til ens Gunst, paa samme Tid som der var en frejdig Kjækhed i det aabne Blik og i den Maade, hvorpaa hun bar det lille, stolt løftede Hoved. Ansigtet var ovalt, med Smilehuller i Kinderne og den nydeligste lille Kløft i Hagen, og hun havde blaa Øjne af en vidunderlig ren og klar Farve, lidt dybtliggende under mørke, smukt hvælvede Bryn. Næsen var noget for kort, og Munden var temmelig stor, men med smalle, blødt rundede Læber og et smukt, varmt Smil, der viste to sande Perlerækker af Tænder. Hun var klædt i en brocheret Silkekjole af en mat, lys Farve, der faldt udmærket sammen med den skjære, blegladne Teint, og hun bar ikke andre Prydelser end en bleg rød Rose i det askeblonde Haar, der var strøget op fra Panden i smaa Bukler og faldt i Krøller ned ad Nakken.

Det var Prinsessens fortrolige Veninde fra Barndommen, Charlotte du Rietz*), gift med Feltöversten Friherre du Rietz.

*) Hun maa ikke forveksles med Lolotte Forsberg, Prinsesse Sofie Albertines senere Yndling og Protegé, som ægtede Grev Stenbock.

Hun havde ligesom Sofie Albertine været stærkt optaget af Stykket og Spillet. Den Røst, der lød saa mægtig gribende, vakte jo Minderne fra hin Tid, da han og hun ikke havde været stort andet end Børn endnu — et Par taabelige, taabelige Børn, tænkte hun med et lille Smil — da Roserne i Hagas Have kun blomstrede for dem, Solen kun skinnede for dem, og Fuglenes Sang kun havde været en eneste Hymne til den frygtsomme Lyksalighed, der fyldte deres unge Hjerter! Hun undredes over, hvor meget han vel i disse Aar havde følt og oplevet, siden han formaaede at give sin Tanke saa gribende et Udtryk, og i Dødsscenen lukkede hun gysende Øjnene for ligesom at holde det bristende Blik borte fra sig. Hun gav hverken synderlig Agt paa Koret, der sluttede Tragedien, eller paa Epilogen, der blev fremsagt af Prins Karl, og det var først ved det stærke Bifald der brød løs, at hun vaagnede som af en Drøm og saa sig om.

Det var ikke faldet hende ind, at nogen lagde Mærke til hende, men da hun lod Blikket glide hen over alle de ivrige Ansigter rundt omkring sig, opdagede hun, at hun blev skarpt fikseret af den smukke Grevinde Ribbing, født Löwen, Rigsraadens.

Frue og en af Hoffets mest fejrede Skjønheder, med en Figur som en Juno og rene klassiske Træk, der havde noget af Marmorets Kulde. Der var en bydende Majestæt over la belle Ribbings Skikkelse og hele Væsen, som holdt en i en vis Afstand, men trods dette „utilnærmelige“ var det dog ingen Hemmelighed, at Kronprinsen havde fattet en heftig Passion for hende og i sin ungdommelige Opbrusen havde gjort Forsøg paa at vinde hende, hvilket havde krænkert hende ikke mindre end Ægtemanden.

Charlotte du Rietz vendte Øjnene til en anden Side, lænede sig længere tilbage i Stolen og prøvede paa at lade som ingenting, men hele Tiden havde hun Fornemmelsen af, at denne nysgjerrige Stirren fulgte hende, saa at hun til sidst rødmede af Fortrydelse og foldede sin Vifte ud foran Ansigtet for ligesom at skjule sig bag ved den.

For Resten var Grevinde Ribbing ikke den eneste, som havde bemærket hendes Bevægelse. Der var et Par Øjne, hvis Blik fra Kulissen havde fanget hendes og ligesom holdt det fast, og da de spillende vare omklædte og havde blandet sig mellem Selskabet, varede det ikke længe, inden Kronprinsen stod foran hende. Hun

saa ganske overrasket og lidt nysgjerrig paa ham.

Egentlig smuk havde han aldrig været, og nu, da hun saa ham i Nærheden, fandt hun, at han kun havde forandret sig meget lidt. Det var de samme skarpe, markerede Træk, som hun huskede saa godt, den fine, let krummede Næse med de store vibrerende Næsebor, og det var det samme ejendommelige Udtryk om Munden og i de mørke, funklende Øjne, der saa endnu større ud end de vare, i det magre Ansigt — dette Ansigt, der var saa uligt alle andres, og som man ikke glemte naar man havde set det én Gang.

„Lolotte — Charlotte de Geer! Alle gode Guder, er det virkelig Dem?“ udbrød han.

„Charlotte du Rietz, mener Deres kgl. Højhed — jo, det er ganske rigtig mig!“ Hun nejede med et lille Smil.

„Du Rietz — ja naturligvis, jeg vidste jo, at De var gift, men ikke at De igjen tilhører Kredsen, der omgiver min Moder og min Søster. I otte lange Aar har De jo ikke vist Dem —“

„Nej, men jeg har allerede været gift i fem, Deres kgl. Højhed.“

„Og i disse fem Aar har Deres ægte-skabelige Lyksalighed sagtens været saa

stor, at De har ønsket at nyde den uforstyrret af Verden?"

„Min Ægtefælles Stilling har hidtil holdt ham borte fra Hoffet, og jeg har ærlig talt ikke beklaget det. Jeg er en Frilufts-, ingen Drivhusplante, og trives bedst uden Baand og Tvang, langt borte fra Konvensiens og Former.“

„Kors ja, jeg husker nu, at De altid havde en vis Frihedstrang, ligefrem revolutionære Tendenser! — Aa, hvor godt husker jeg i det hele taget ikke den viltre Lolotte — munter som en Lærke og sky som en Hind; jeg skrev et langt Digt til Dem i Randen af min latinske Stilebog, i hvilket jeg kaldte Dem „min bevingede Psyche“! Desværre fik De det aldrig at se, før min gode Tessin opdagede det og kaldte det noget fortvivlet Vaas — mon Dieu, hvor det krænkede mig!“

Fru du Rietz lo. „Og mindes Deres kgl. Højhed hvorledes Prinsessen og jeg i Havesalen paa Haga plejede at begejstres og røres til Taarer over de Helteroller, som De deklamerede for os?“

„Jo, jo, De var i Sandhed taknemmelige Tilhørerinder — mine Brødre løb altid deres Vej. Og hvorledes behagede Forestillingen Dem i Aften? — Jeg spørger ikke af Forfængelighed alene, det er en

Sag, jeg virkelig i Alvor har taget op. Ogsaa Skuespilkunsten bør agtes, den er høj og fribaaren, belærer og opløfter, og det er min Hensigt her i Sverrig at skabe en fast Skueplads, hvorfra Digterens Ord og Tanker skal lyde til Folket og gjøre det modtageligt for alt, hvad der er stort og skjønt.“

„Det er et herligt Formaål, og jeg er sikker paa at det vil bære Frugt! Jeg tror ikke, at et Skuespil nogen Sinde har grebet mig saa stærkt som Deres kgl. Højheds i denne Aften“

„Lolotte, Lolotte — skal det være Smiger? og fra *Deres* Læber?“

„Nej, nej. I de Stykker, der præsenteres af tyske og franske Operaselskaber, ageres der alt for stærkt; slikt larmende Spil er baade usandt og uskjønt, men i Deres kgl. Højheds Tragedie var der store Skjønheder, og i Spillet var der Sandhed og Varme — derfor rev det en ganske med.“

Gustav betragtede hende glad overrasket og med en vis Nysgjerrighed. „Der er noget, der kaldes Inspiration, Madame,“ sagde han saa og bøjede sig lidt frem for at se hende ind i Øjnene, „et Blik seulent kan give Ordene Vinger og en Flugt, der forbavser os selv.“

Charlotte du Rietz rødmede ganske svagt. „Det gjælder da kun ikke at fare vild paa Flugten, mon prince, men i rette Tid at dale ned til Jorden igjen.“

„Meget korrekt. Refleksion og Selvbeherskelse ere store Egenskaber, for ikke at sige Dyder. Studerer De Voltaire?“

„Ak nej, jeg tror, at vi Kvinder i Regelen mangle Forudsætninger for at kunne forstaa dette Aarhundredets Lys.“

„Maaske. Kvinderne ere af Naturen ikke logiske, hos dem er det nu engang altid Følelsen, der vil raade over Fornuften.“

„Det sidste kan kun til Dels indrømmes, Deres kgl. Højhed, og slet ikke bevises!“

Gustav lo. „Nej, der gives jo f. Eks. dem, der slet ingen Følelse have,“ sagde han, og Lolotte saa hans Blik ligesom tilfældigt strejfe Grevinde Ribbing. Skjøn som en antik Statue stod hun dér, den ulastelige, uangribelige Hustru, saa sikker og overlegen, og dog forekom det Fru du Rietz, at hun hele Tiden holdt Øje med hende og Kronprinsen — en Kvinde holder jo nu en Gang ikke af at se den Mand, der nylig har sukket for hendes Fødder, ødsle sin Opmærksomhed paa en anden, selv om han er hende ligegyldig, og la belle

Ribbing var ikke vant til at blive stillet i Skygge!

„Men man maa ikke heller frakjende en Kvinde Følelse, fordi hun maaske mangler Lidenskab,“ sagde Fru du Rietz.

„Bah — jeg tror paa Lidenskabens hos den koldeste og mest beregnende Kvinde, bedste Friherreinde, netop paa Lidenskabens, voyez vous — det kommer kun an paa *hvem* og *hvad* der formaar at vække den.“

I det samme lagde Prinsesse Sofie Albertine sin Haand paa hans Arm. „Pardon,“ sagde hun, „det var ikke min Agt at forstyrre Underholdningen med vor kjære Veninde, men den arme Taube har nu i næsten ti Minutter ventet paa Befaling til at lade Musikken spille op til Polonæsen. . . .“

„Og min lille Søster venter paa at komme til at danse den, n'est ce pas?“ Gustav saa smilende ind i hendes yndige, unge Ansigt. „Eh bien, saa lad da Musikken begynde, og saa din Haand, ma chère!“

Lidt efter saa man Kronprinsen føre sin Søster over Gulvet for at stille sig op til Dansen. Bagefter fulgte begge Brødrene, den spinkle, uanselige Prins Karl, Hertug af Södermannland, og den statelige Frederik, „Europas smukkeste Prins“, som man

kaldte ham, der paa et Vink af Gustav havde budt Charlotte du Rietz Haanden. Der var mange Øjne, som nysgjerrigt fulgte hende. For de fleste var hun fremmed. Hun var en født de Geer, en tidligere Protegé af Dronnig Luise Ulrikke, og hun var gift med Feltøverste du Rietz — det var i Grunden alt, hvad man vidste om hende, saa nu drøftede man naturligvis hendes Ydre, hendes Væsen, Toilette og hele Fremtræden i det uendelige. Smuk kunde hun slet ikke kaldes — det paastod i det mindste alle Damerne — men pikant og yndefuld, og fængslende ved den Blanding af Blyhed og naturlig Frimodighed, der var udbredt over hende. Og hun lod til at more sig og nyde Aftenens forskellige Indtryk paa en vis frisk og umiddelbar Maade, der viste, at hun havde smagt for lidt af den store Verdens Adspredelser til at være bleven overmæt.

„Hvem er i Grunden denne Fru du Rietz, som jeg i Aften for første Gang ser og hører omtale?“ spurgte Kronprinsessen en af sine Damer.

„Hun er en Sønnesøns Datter af den belgiske Handelsmand de Geer, som i forrige Aarhundrede indvandrede til Sverrig og indlagde sig saa store Fortjenester af Fabrikvæsenet, at han blev adlet,“ svarede

Frøken Uglå; „som Deres kgl. Højhed ser, er Stamtræet ikke meget gammelt.“

„Var hun præsenteret ved Hoffet forinden sit Giftermaal?“

„Jeg ved ikke om man kan kalde det saaledes. Dronningen havde set og fundet Behag i det halvvoksne Pigebarn under et Sommerophold paa Haga, og lod hende ofte komme op paa Slottet til den lille Prinsesse, som fattede stor Hengivenhed for hende. Jeg tror nok det var Bestemmelsen, at hun skulde have været udnævnt til Hofdame, men i flere Aar opholdt hun sig hos en Slægtning i Udlandet, og saa blev hun gift med Oberst du Rietz.“

„Ja saa,“ sagde Sofie Magdalene tankefuldt.

„Han skal være adskillige Aar ældre end hun, og ikke just nogen Hofmand,“ bemærkede Frøken Lövenhaupt, „men nu, da han beklæder saa høj en Post i Hæren, kan han jo ikke holde sig tilbage som hidtil, især da Madame du Rietz's høje Velynderinder lade til at have bevaret deres Ven-skab for hende — det er i det mindste en skrækkelig Stads, Prinsessen gjør af hende.“

Kronprinsessen svarede ikke, og gjorde heller ikke flere Spørgsmaal, men hendes Øjne fulgte den Kvinde, der saa let og

utvungent talte og lo med ham, i hvis Nærværelse hun selv blev tavs og forlegen. Hvor hun misundte hende! Hin bitre, skærende Følelse af at være tilovers greb hende stærkere end nogen Sinde før, mens hun sad dér, tilsyneladende stiv og kold — som en pyntet Dukke, syntes hun selv, og kun til Stede fordi Etiketten nu en Gang fordrede det! Hun forstod, at just alle de Egenskaber der fattedes hende selv, med hendes tunge Natur, dem ejede just denne lille flagrende Sommerfugl.

Psychen — — ja. I sin ungdommelige Begejstring havde Gustav engang kaldt hende saaledes, og han fristedes næsten til at gjøre det igjen nu, efter otte, ni Aars Forløb.

Det uventede Syn af hende havde sat ham i den bløde, lidt sentimentale Stemning, der ikke var saa sjelden hos ham, havde vakt Erindringer, der i Tidens Løb vare udvaskede. Det var som om han i Aanden gjenoplevede de smaa uskyldige Hyrdespil fra den første Ungdomstid paa Haga, i hvilke han havde tildelt sig selv Heltens, og det nydelige, halvvoxne Pigebarn Heltindens Rolle, disse smaa landlige Idyller, fulde af Poesi og Romantik, der ganske vist ikke havde haft meget med den virkelige Verden at bestille, men

som havde sat den sekstenaarige Ynglings Indbildningskraft og vaagnende Følelsesliv i Bevægelse. Der var Vemod i at mindes hine Dage, med deres bævende Fryd og tungtaandende Længsel, og ligesom drage det frem igjen, der forlængst var henvejret som Fnug for Vinden — hun, den lille Fru Lolotte, passede jo lige saa fuldstændig ind i Ensemblet nu, som hun dengang havde gjort, var en saa vidunderlig Staffage i Maleriet! I Morgen vilde han maaske le ad sig selv og ad det hele, men i Aften, mens Musikken bølgede gennem de oplyste, blomsterfyldte Rum, med deres kunstneriske Udsmykning, dette lille Ferige, som hans noget bizarre Smag og stundom lidt udskejende Fantasi havde fremtryllet — i Aften følte han en sælsom Tillokkelse i helt og holdent at give sig hen til Øjeblikkets Indtryk, og ligesom lade sig løfte og bære deraf. Han holdt af at komme i slige Stemninger, hvor det for fulde Sejl stævnede bort fra det dagligdags, kjedsommelige hen mod det eventyrliges, vidunderliges rige, brogede Kyst, stævnede mod Drømmenes, Illusionernes fredlyste Rige.

„Jeg har følt mig som en Yngling i Aften, ja, en sorgløs Yngling,“ sagde han smilende til Lolotte ved Afskeden; „tak,

chère amie, for den Glæde, Deres Selskab har forskaffet mig, og — paa snarligt Gjensyn!“

Han saa efter hende, da hun fjernede sig. Naturligvis kunde hun i Skjønhed ikke maale sig hverken med Grevinde Ribbing, Grevinde Løvenhjelm eller saa mange andre, men hendes Ynde var af en ejendommelig Art; han troede ikke, at han nogen Sinde havde set saa sjælfuldt et Blik eller Smil. Besynderligt, at hun næsten var gaaet ham af Minde i alle disse Aar. Den lille Lolotte — — han gad dog nok vidst, om hun — —

„Befaler Deres kgl. Højhed, at den sædvanlige Kreds skal samle sig i Deres private Gemakker nu, da Gjæsterne ere borte?“

Det var Yndlingspagen Munck, som dristede sig til at afbryde Prinsen i hans Betragtninger, efter at han nogle Gange forgjæves havde rømmet sig og vekslet et Par forstaaende Nik med Staldmesteren.

„Den sædvanlige Kreds?“ Gustav vendte sig hurtig om. „Nej — jo, hvorfor ikke? Hvem tænker vel paa at sove nu? Deres Arm, min gode Taube, behag at følge efter, mine Venner!“

Og fulgt af sine Kavalerer og Pager begav Kronprinsen sig til sine Værelser,

hvor der stod en Opdækning af Vinflasker og Glas. Der skulde Tiden fordrives til langt ud paa Natten med et af de sædvanlige Orgier, som plejede at slutte Forestillingsaftenerne, naar Gustav, beruset af sit Held, følte sig som Sejrherr efter Kampen og nød sin Triumf.

Og Vildskaben udartede undertiden i disse Timer, naar Natten kastede sit Slør over hvad der foregik — det var de mørke Pletter i Gustavs Liv, dette Liv, i hvilket Aand og Materie saa sælsomt stredes om Herredømmet. —

Nogle Dage efter Forestillingen blev Kronprinsen kaldet til Stockholm for at overvære Ridderhusets Aabning, og Ekholmsund stod igjen tomt og forladt, overgivet til den lange Vinterhvile. Derinde mellem Træstammerne sukkede Vinden, og Blomsterne døde paa deres Stængel, én efter én, og Løvet raslede ned, Blad for Blad, og dækkede Havens og Parkens Gange.

III

Den første Sne var falden og laa nedtrampet og smudsiggraa i Stockholms

Gader. Midt imellem Frost og Tø var det, og saa havde Stormen taget fat.

Langvejs fra, hen over vildsomme Heder og Mosedrag og golde, stenede Strækninger var den kommen brusende paa sin vældige Fart, uden Rast og uden Hvile, skaanseløst fejende alt til Side hvad den mødte paa sin Vej. Buldrende, hvinende, gispende og stønnende strøg den hen over aabne Pladser og Torve, drejede om Hjørner og ind i snævre Stræder og Gyder, susede gjennem mørke, forfaldne Portrum, kastede sig med tordenlignende Brag imod Mure og Plankeværker, og opførte en Slags af-sindig Runddans, til hvilken den selv leverede Musikken.

Og Folk kjæmpede sig frem med ludende Hoveder og valne Hænder, Heste trak møjsommelig tunge Kjøretøjer efter sig i Snesjappet og Uføret, og over hele Byen med sine smukke Omgivelser, der vare hyllede i Vinterdagens Taage, hvilede der en Atmosfære af Kjedsomhed og Tung-sind, som ikke engang den raske, frisk-fyrsagtige Storm havde Magt til at sprede — alt var graat i graat.

Men oppe fra Dronning Luise Ulrikkes Gemakker var Vejret og Vinteren lukket ude.

Ilden knitrede og flammede i Kami-
Marie Henckel: Lolotte.

nerne, og Lysene kastede deres Skjær over den lille Gruppe, der var samlet om Dronningen og Prinsessen. Luise Ulrikke, en fyldig men rank og statelig Matrone, med et Par Øjne der lyste af Klogskab og Intelligens, sad paa en Kanapé, og rundt om hende var Selskabet placeret i en Halvkreds. Det var en af de sædvanlige Aftener med Musik og Oplæsning, som Dronningen yndede saa meget, og saa strengt hun end ellers holdt paa Etiketten, saa var den dog til Dels bandlyst ved disse smaa hyggelige Sammenkomster. Hun vilde, at der skulde herske en fuldkommen utvungen Tone i denne lille Kreds af beaux esprits, som hun samlede om sig, og fuldkommen Frihed i Konversationen, der næsten udelukkende drejede sig om Kunst og Litteratur. Hun, efter hvem Sønnen Gustav havde arvet sin Kjærlighed til alt, hvad der var fransk, førte selv an, og det regnede ned med Sarkasmer og Spidsfindigheder i Voltairesk Aand; men alt var præget af den fineste Tone, af en Aandens Fornemhed, der kastede et Slør over det lette.

Beylon, Dronningens Sekretær og Forelæser og den kongelige Families trofaste Ven, — dens Mentor, som Gustav spøgende

kaldte ham — havde lige lukket et Bind af Racines Tragedier.

„Sublimt,“ sagde Dronningen, „hvilket fint og ædelt Sprog, og hvilken Klang i Racines Vers — det er næsten som Musik.“

„Men han maler med stærke Farver,“ sagde Sofie Albertine. „Furier som Athalia og Phaëdra bringe en til at gyse.“

„Maaske, men de ere tegnede med Mesterhaand, disse Typer, den ene paa Ærgjerrighed, den anden paa den vilde, utøjlede Lidenskab,“ sagde Beylon. „Menneskenaturen i Oprør, Kampen og Lidelsen, især hos Kvinden, er just det, han skildrer med saa gribende en Sandhed.“

„Ja,“ sagde Kronprinsen smilende, „le peintre des femmes, som man jo ogsaa saa træffende har kaldt ham, har haft grundigt Kjendskab til Kjønnets, og der gives jo i Virkeligheden heller intet mere fængslende Studium end den Gaade, der kaldes for Kvindehertet! Man paastaar rigtignok, at Monsieur Racine var Fruentimmerhader“

„Merci — paa Kjønnets Vegne!“ udbrød Fru du Rietz.

„Aa, det er naturligvis Bagvadskelse,“ raabte Prinsessen. „Jeg for mit Vedkommende giver for Resten den kjære Fru Wrangel Ret, der altid foretrak at lade

mig læse Corneille. Han er mere stor-slaaet og ophøjet, hos ham sejrer næsten altid Dyden og Pligten over det lave, over Ondskaben.“

„Meget smukt, men desværre temmelig ukorrekt,“ sagde Gustav. „Han viser os i det hele taget snarere Menneskene som de burde være, end som de virkelig ere.“

„Men det er jo ogsaa Digterens Opgave at løfte og forædle, og at holde os store, ophøjede Forbilleder for Øjnene“

Mon Dieu, ja, men de kunne ogsaa være *saa* ophøjede, at vi ikke ere i Stand til at følge dem, *ma chère*! Alt for megen Dyd, *voyez vous*, kan ogsaa blive trættende i Længden, og for at vi tilfulde skulle kunne føle og lide med hans Personer, forstaa og opfatte dem, maa det fremfor alt være Mennesker af Kjød og Blod ligesom vi selv, ikke Halvguder eller Engle.“

„Ja,“ sagde Charlotte du Rietz, „det lyder maaske noget absurd, men det forekommer mig i Grunden, at det er med et Digterværk som med et Maleri. Ligesom vi fyldes med mægtige Indtryk ved Gjengivelsen af en overvættes rig og herlig Natur, men lettere blive fortrolige med og bedre forstaa Billedet af en kjendt og hjemlig Egn, saaledes griber vi vel af Beundring over det grandiose i en Karakter,

men staa dog mindre fremmede lige over for Skildringen af et jævner Menneske, der er os lig i Skrøbelighed — Storhed overvælder“

„Vous avez raison, Madame, det er ganske mine egne Tanker, De udtaler,“ sagde Gustav smilende. Han stod og lænede sig til sin Søsters Stol ved Siden af Fru du Rietz, og idet han bøjede sig lidt ned over hende, sagde han i en mere dæmpet Tone: „Naar beslægtede Menneskenaturer mødes, forstaa de dog altid hinanden, n'est ce pas? Jeg har aldrig følt det saa levende som nu, at det, der drager og fængsler os, just er dette“

Han fik ikke talt ud. Dronningen havde givet Tegn til, at man skulde rejse sig, og den lille Fru Lolotte skjød sin Stol tilbage.

„Hvor her er varmt,“ sagde hun. Hun følte Gustavs Blik hvile paa sig, og en varm Blodstrøm skjød sig fra Panden helt ned over den hvide Hals. Da Luise Ulrikke i det samme vinkede sin Søn til sig, skyndte hun sig at blande sig mellem det øvrige Selskab, ærgerlig over blot et Øjeblik at have følt sig saa underlig usikker — ganske som en lille kejtet og ubehjælpsom Skolepige! Han gjennem-

skuede hende naturligvis og morede sig derover.

Prins Gustav havde Magten til at fortrylle hvem han vilde, hed det — ja, men selv om hendes Fantasi paa ny var bleven sat lidt i Bevægelse i den sidste Tid, saa var hun dog ikke længere seksten Aar, og hun holdt virkelig af sin Ægtefælle, skjønt hun maaske aldrig havde været forelsket i ham. Monsieur du Rietz besad ingen fremragende Egenskaber, men han var fuldt ud brav og god. Soldat var han ud til Fingerspidserne, lidt tør og stram i sit Væsen maaske, men mod hende havde han altid været hensynsfuld og øm paa sin Vis, og hendes Ægteskab havde været hvad man kalder lykkeligt, uden den Trang til eller Længsel efter nogen „grand Passion“, hvormed Damer af hendes Stand saa ofte søgte at udfylde Tomheden i et ørkesløst Liv.

Var det maaske derfor, at Gustav havde faaet i Sinde at prøve sin Magt? —

Han vendte sig med en adspredt Mine om til sin Moder, der havde lagt Haanden paa hans Arm, og belavede sig paa at høre efter, hvad der vilde komme.

„Det var om din Rejse jeg vilde sige Dig et Par Ord, mon fils, det er jo nu en afgjort Sag.“

Ja, det lader jo virkelig til, at Vanskelighederne ere ryddede til Side, og at jeg skal naa mit Maal.“ Gustav smilede ironisk. „Det er sagtens paa Grund af den Sum Penge, som Frankrig skylder Sverrig, og som man ikke har noget imod at jeg indkræver personlig, at det høje Raad ikke lægger os flere Hindringer i Vejen.“

Dronningen rømmede sig. Hun kunde ikke udstaa Hentydninger til Rigsraadets myndige Indgriben i alt hvad der angik Kongehuset.

„Ja, Du kjender jo min Mening,“ sagde hun, som om hun havde overhørt den sidste Bemærkning; „det er mig inderlig kjært, at Du besøger det franske Hof og det Land, som jeg elsker og beundrer, og gjør alt for at befæste det gode Forhold mellem os og Hs. Majestæt Kong Ludvig d. Femtende; men først og fremmest — glem ikke Preussen. Din Morbroder vilde aldrig tilgive det, og hans Raad og Bistand kan dog blive Dig af saa stor Vigtighed i Fremtiden.“

Gustav smilede igjen med det overlegne Smil, der altid tirrede hans Modër; „Pardon,“ sagde han, „men mener Deres Majestæt virkelig, at jeg for Alvor vilde kunne gjøre Regning paa min høje Morbroder,

naar det gjaldt at støtte mig i Fremtiden
og gaa ind paa mine Planer?“

„Dine Planer? Mon Dieu,“ raabte Luise
Ulrikke utaalmodig, „drømmer Du da
virkelig endnu den gamle Drøm, og har
Du endnu ikke opgivet Tanken om at
faa Regjeringsformen kuldkastet? Dette
fortvivlede Skridt, hvortil Du allerede
for et Par Aar siden vilde bevæge din
Fader“

„Men som min høje Moder modsatte
sig.“

„Ja, fordi Erfaringerne fra 1756 havde
lært mig, at Forsøget paa en saadan Om-
væltning maatte mislykkes.“

„Maaske, men man opgiver ikke saa
let, hvad der fra Barndommen har været
ens stadige Tanke. „Frihedstiden“ har
ikke bragt det arme Sverrig hvad det
sukker efter, og den Tid vil komme, da
Folket selv ønsker at afryste det Aag,
som de uværdige Partistridigheder og en
anmassende Adels Herredømme har lagt
paa dets Skuldre, og løse Kongemagtens
bundne Hænder. Det er deri jeg søger
min Støtte, og da — ja da vil en ny og
herlig Æra opblomstre paa Ruinerne af
den gamle!“

Gustavs Øjne luede. Hans skarpe, mar-
kerede Ansigt, med dets spottende Udtryk,

der et Øjeblik i Forvejen ikke just havde været tiltalende, blev smukt; det var som om hans hele Skikkelse voksede og blev større.

Dronningen rystede paa Hovedet med et lille Suk. „Mon chér fils, vogt Dig, Du har en levende Fantasi, alt for levende,“ sagde hun tørt. „Dine højtflyvende Ideer ville til sidst bringe Dig paa Afveje, frygter jeg.“

„Deres Majestæt glemmer, at det var Dem selv, der udviklede Begrebet hos mig om Kongemagtens høje Værdighed. Mine Lærere indprentede mig, at Fyrsterne vare til for Folkets Skyld, min Moder forsikrede mig altid om det modsatte. — Men for Resten,“ tilføjede han, da Luise Ulrikke, der ikke taalte at blive mindet om den Kamp hun altid havde ført for at blive den raadende ved hans Opdragelse, bed sig i Læben — „for Resten behøver min høje Moder ikke at frygte for, at hendes vise og kjærlige Advarsler have været spildte; jeg har lært at vente, haaber jeg, og at beherske mig selv.“

„Maaske. Jeg vil i alt Fald tillade mig endnu en Gang at anbefale min Hr. Søn en forsigtig Optræden i Udlandet, i *alle* Retninger! Ogsaa Maadehold i Nydelserne — Du har et Ansvar dér lige over for

din Broder Frederik, der ledsager Dig, som jeg indstændig vil lægge Dig paa Sinde.“

„Ganske vist. I øvrigt har man jo sørget for at give os gode Raadgivere med; den kjære Scheffer taber os næppe noget Øjeblik af Syne“

„Den „kjære Scheffer“ følger med efter Kongens udtrykkelige Befaling, vil jeg bede Dig erindre, og jeg kan kun bifalde det.“

Gustav bukkede. „Og bifalder Fru Moder ogsaa Kjøbenhavnsrejsen? Fersen tilraader den jo“

„Mon Dieu, jeg tillægger ikke et Besøg ved det danske Hof, hos din aandssvage Svoger, nogen Betydning i Øjeblikket,“ svarede Dronningen og trak paa Skuldrene. „Men da Fersen tilraader det, vil jeg naturligvis ikke sætte mig derimod. Desuden er Enkedronning Juliane Marie en Dame, for hvem min Broder Kongen af Preussen nærer megen Estime, og en Høflighed mod hende vilde aldrig skade.“

„Nej, saa meget mere som der jo ogsaa ere visse Hensyn, der skyldes Kronprinsessen.“

„Din Gemalinde? Ciel, det er i Sandhed noget nyt — er det kanske din Hen-

sigt herefter at give Rollen som den ømme Ægtemand?“

„Det vilde muligvis være det klogeste! I anonyme Breve har man jo ligefrem truet mig med Tabet af Folkets Agtelse og Kjærlighed, dersom jeg ikke forandrede min Opførsel imod Sofie Magdalene, hvem man jo nu engang holder af at betragte som en Slags Martyr, mens man behager at tillægge mig hele Skylden for det kjølige Forhold imellem os. Mais que dire? Deres Majestæt, som ogsaa her har været min Raadgiver, kjender bedst de Grunde, der holde mig borte fra hende.“

„Ah — skal dette maaske være en Bebrejdelse?“ Luise Ulrikkes skarpe, blaa Øjne skjøde Lyn, og hendes Stemme dirrede. „Jeg ønsker i Sandhed ikke at forstyrre din ægteskabelige Lyksalighed, mon chère, og kan Besøget i Kjøbenhavn paa nogen Maade fremme den, saa skal det glæde mig. Mon Dieu, man kan virkelig aldrig vide, hvilke Nydelser det kan bringe Dig! Den beklagelsesværdige Konge skal jo i sine lyse Øjeblikke endog være vittig, og besidder nok tilmed et udpræget Talent for Skuespilkunsten — ikke sandt, Beylon?“ Hun vendte Sønnen Ryggen for at fortsætte Samtalen med Sekretæren, og Gustav trak sig tilbage. Disse smaa Skjær-

mydsler med Moderen, der ikke kunde finde sig i hans voksende Selvstændighed og Ulyst til at underkaste sig hendes Myndighed, vare temmelig almindelige, og han ænsede dem ikke synderligt, uagtet de ikke sjældent efterlode en lille Braad, der uformærket borede sig dybere og dybere ind.

I et Sidekabinet havde han faaet Øje paa Fru du Rietz, og skyndte sig derind.

Hun stod tilsyneladende optaget af at betragte Malerierne paa Væggene, men Blikket gled kun flygtigt hen over disse for det meste plumpe og smagløse Allegorier, groteske Guder og Gudinder med deres Attributter, badende Nymfer og grinende Satyrer og Bakkanter, der favnede Kvindeskikkelser, hvis robuste Yndigheder i hele deres utilslørede Nøgenhed traadte frem mod den dunkle Baggrund, eller disse evindelige Klippelandskaber med brusende Vandfald, hvor Hyrder spillede paa Fløjte for smaa Hyrdinder med opkiltrede Skjorter. Da Kronprinsen pludselig talte til hende, foer hun sammen og vendte sig om.

„Antikken i en sørgelig forvrænget Skikkelse,“ sagde han smilende og pegede paa et temmelig middelmaadigt Billede af

en italiensk Kunstner, hvis Ry ikke har overlevet ham.

„Ja, men der er noget næsten rørende i den Naivetet, som ofte møder os i slige Frembringelser. Den stakkels Maler her har sikkerlig selv haft Troen paa, at han frembragte et Mesterværk.“

„Naturligvis — hvem af os gjør sig ikke skyldig i lignende Vildfarelser med Hensyn til vore egne Evner? Hvem af os bedrager ikke sig selv? Følelsen heraf kan undertiden gribe mig saa stærkt, at — — ja, ved De vel, Lolotte, at jeg ofte føler mig som et meget ulykkeligt Menneske?“

„Kors nej, det vidste jeg ikke.“

„De smiler, men jeg forsikrer Dem, at jeg taler i Alvor. Jeg tror paa en Skjæbne, en ubønhørlig, mod hvilken det ikke nytter at vi kjæmpe; man drages til tvende Sider, er i Grunden delt i tvende, hinanden aldeles modsatte Natürer, man gjør ofte det, man slet ikke vilde gjøre, og ved ikke selv hvorfor — — forstaar De mig?“

Le passé m'épouvante, et le présent m'acable,
Je lis dans l'avenir un sort épouvantable,
Et les malheurs partout semblent suivre mes pas.“

„Ciel, hvilke triste Forestillinger, Deres

kgl. Højhed! Men det er forhaabentlig kun forbigaaende Stemninger.“

„Maaske — i alt Fald er det ikke let, kjære Veninde, at være Fyrste og Menneſke tillige. Men jeg ved sandelig ikke, hvorfor jeg plager Dem med mit Mismod — — har De hørt, at Uttini er i Færd med at komponere Musikken til en Operatekst, som jeg har skrevet? Jeg glæder mig til at høre Deres Dom efter Opførelsen —“

„Min Dom? — Den kan sikkert ikke være af megen Betydning, Deres kgl. Højhed!“ Fru Lolotte rystede paa Hovedet og lo.

„Jo, der er en vis sund Logik hos Dem, en Evne til at træffe det rette, som giver Deres Meninger Værd. En Samtale med Dem f. Eks. trætter aldrig — ikke just fordi De altid siger Aandrigheder — men den virker oplivende og forfriskende som en Solskinsdag i Maj. Selve Luften synes at være lettere og renere, synes at være opfyldt af Lys og Duft i Deres Nærværelse; man drages imod Dem, Lolotte, drages med en uimodstaaelig Magt.“

„Aa nej, nej — jeg beder Deres kgl. Højhed“

„De er den levendegjorte Ynde, bly, og dog med denne stolte, lidt overmodige

Mine, der synes at sige, at De aldrig vilde lade Dem overrumple. Man tror først at have et yndigt Barn for sig, og finder en moden, aandfuld Kvinde, som bestandig aabenbarer nye Egenskaber, der fængsle og fortrylle. Jeg har ganske vist set Kvinder, skønnere, mere glimrende end De“

„Ak ja, mange! Frøken Ugla f. Eks. og — Grevinde Ribbing,“ vovede Lolotte at indskyde med et lille Smil og et stjaalent Blik, der tittede frem under de lange mørke Øjenfrynser.

„Naa ja, maaske. Men ingen ejer dog dette ubevidste Trylleri, der hviler over Dem.“

Lolotte stod og legede lidt nervøst med Kniplingerne paa sine Ærmer. „Deres kgl. Højhed forstaar i Sandhed at smigre,“ sagde hun og lo, „jeg kan forsikre, at jeg dog i Grunden hverken er forfængelig eller koket.“

„Koket — nej, i alt Fald ikke paa sædvanlig Vis. — For Resten ved De meget godt, at jeg hverken spøger eller smigrer i dette Øjeblik, men at det er den fulde Sandhed naar jeg forsikrer Dem, at Deres Billede fylder min hele Sjæl og Tanke. De ryster paa Hovedet, tvivler De da virkelig, Lolotte? Gode Himmel, er De

da virkelig saa kold og ufølsom som man paastaar?"

„Jeg tror i alt Fald ikke, at jeg har Anlæg for den moderne Sentimentalitet, der ligesom ligger i Luften og har angrebet de fleste af Nutidens Damer. I det hele taget har jeg mine egne gammeldags Begreber om, hvad en gift Kvinde bør tillade sig at høre paa.“

„En gift Kvinde, virkelig? — bah —“

„Ja, Deres kgl. Højhed smiler — nu er det Dem der tvivler om, at jeg taler i Alvor, men det har De ingen Ret til!“ Lolottes Kinder blussede, idet hun lidt trodsigt slog sin Vifte sammen.

„Bevares, nej, men det synes mig lidt ridicult, at Fru Lolotte med sit høje, frie Sind, der hader Tvang og Konvensiens, vil gjælde for et af disse kjedsommelige Dyds-mønstre, hos hvem Hjertet aldrig faar Lov at raade — hu, jeg kommer til at fryse ved at tænke derpaa.“

„Jeg vil ikke gjælde for andet end hvad jeg er, Deres kgl. Højhed. Dersom jeg begik et Fejltrin, vilde jeg ogsaa have Mod til at bekjende det aabenlyst for hele Verden, men jeg skulde dog mene, at der gives Kvinder, for hvem Ærbarhed er mere end et blot og bart Begreb“

„Sur mon honneur, Deres Vrede klæder

Dem henrivende, charmante Veninde! Det var ikke min Hensigt at krænke Dem, men sig mig kun det ene: er det af Pligt alene, at De ikke har villet forstaa mig, men forskanser Dem bag det ægteskabelige Troskabs Panser, eller — tilhører Deres Hjerte virkelig Deres Ægtemand?“

„Deres kgl. Højhed maa tilgive mig, men jeg kan ikke besvare dette Spørgsmaal, som jeg mener, at kun han selv har Ret til at gjøre mig.“

Gustav blev ganske bleg. „De har Ret,“ sagde han. „Jeg takker Fru du Rietz for Tilrettevisningen og skal ikke glemme den.“

Han fjernede sig med et lille Buk, og Lolotte nejede. Det dirrede lidt ved hendes Mundvige, og de fine sorte Bryn trak sig sammen idet hun saa efter ham — — Pligt — aa ja, dette lille Ord, med dets kolde, skjærende Klang, stængede sagtens ofte meget ude, dømte vel ofte til bitter Selvfornægtelse. Kan hænde *de* vare lykkeligere, der kunde kaste alt sligt over Bord for kun at følge Øjeblikkets Indskydelser, men — men — —

Hun saa sig i Spejlet. Hvor hun dog var bleven rød og echaufferet! — Hun rettede lidt paa Frisuren — ah, saa han troede virkelig ikke paa Dyd hos Kvin-

Marie Henckel: Lolotte.

den? Eh bien — og med et lille trodsigt Kast slog hun Hovedet tilbage — saa skulde han tvinges til at tro derpaa!

Otte Dage senere rejste han og Prins Frederik til Paris.

IV.

Nytaar var forbi. Det var den 1ste Marts 1771.

I Palæet hos den svenske Gesandt Grev Creutz, hvor Gustav og hans Broder boede med deres Følge under Opholdet i den franske Hovedstad, sad Sverrigs Kronprins i sit Arbejdsværelse med nogle Breve foran sig, der skulde læses og besvares.

Det var henimod Aften, og gjennem det hvidgraa, koldklamme Taageslør derudenfor begyndte Lysene at blinke frem i matte, gullige Smaaflammer. Snart oppe, snart nede, hoppende og dansende som Lygtemænd, tændtes de ét efter ét, og kastede deres flimrende Skjær over snavsede Gader og over Sejneslodens dunkle Vand, der drev trægt og tungt af Sted under Brobuerne, plaskende mod raad-

dent Pæleværk og slikkende op ad grønslimede Sten.

Karosser og tungt belæssede Kjøretøjer af alle Slags rullede af Sted i alle mulige Retninger, og en Strøm af buldrende, raa-bende Mennesker bølgede som travle Myrer i en Tue uafsladelig frem og tilbage gennem Byen — denne By, som i de sidste Maaneder saa at sige havde ligget for Fødderne af den svenske Tronarving.

Ikke alene ved Hoffet, hvor den gamle udlevede Ludvig d. Femtende endnu bestandig svang Sceptret i Kredsen af Yndlinge og Mætresser, men overalt, hvor han viste sig, vakte han Opmærksomhed ved sin elegante Fremtræden. Man var fuld af Forbavselse og Beundring over hans mange Kundskaber og Talenter, hans Aand og Vid, og det var næsten bleven en Modesag at søge hans Selskab og bejle til hans Gunst. Der blev ført et fuldstændigt lille Hof hos Gesandten, og her modtog Gustav Blomsten af det høje Aristokrati og alt, hvad der udmærkede sig paa Kunstens og Videnskabens Omraade. Han havde sluttet et varmt Venskab med Rousseau og Marmontel — den sidste især beundrede han indtil Sværmeri, og tilbragte mange Timer i hans Selskab. Det var Aandens Hviletimer, sagde han, efter at

være bleven hvirvlet rundt i Nydelsernes Malstrøm, naar favnende Kvindearme holdt en fast og Ungdomsblodet rullede hedt og sydende gennem Aarerne!

Ja, en Nydelsernes og en Triumfernes gylden Tid havde det været for ham, dette Liv i Paris!

Men om hans Hensigt at søge Støtte hos den franske Konge for sine Planer, vidste ingen noget. Ludvig d. Femtende var uden lang Vægring gaaet ind paa at betale den Sum Penge, som Frankrig skyldte Sverrig, og der var ingen synlig Grund for ham til at forlænge sit Ophold.

„Han er som en lukket Bog, trods sin tilsyneladende Aabenhed,“ sagde Grev Scheffer til Gesandten; „hvem kan sige, at han kjender og forstaar Gustav?“

„Aa nej, men De har for øvrigt altid bedømt Deres kongelige Lærling noget vel strengt, bedste Scheffer. I Deres Øjne har hans mange vindende Egenskaber aldrig ret kunnet forsone med de mindre gode; selv det regnede De ham jo i sin Tid til Last, at han var for rundhaandet til at give, og brugte alle sine Lomme-penge til Foræringer for sine Søkende.“

„Bevares, Deres Excellence maa ikke tro, at jeg frakjender ham det gode, som

jeg har søgt at udvikle hos ham siden jeg ved Tessins Fjernelse blev hans Lærer og Raadgiver. Faa Mennesker fødtes med saa rige Anlæg som han, men at han mangler Dybde og sædeligt Alvor kan ingen være blind for.“

„Maaske, men et Menneske som han kan ikke dømmes efter en ganske almindelig Maalestok. Han er falsk og uberegnelig, siges der — og dog er han i høj Grad trofast mod sine Venner. Han har Hang til de mest raffinerede Nydelser og de laveste Udsvævelser, paastaas der — og dog har han ædle Grundsætninger og en fin og nobel Tænkemaade; hvorledes forklarer man slige Modsætninger?“

„Deres Excellence kan tilføje: og hvorledes ville slige Modsætninger udvikle sig? — Gustav vil blive enten en meget stor eller en meget ulykkelig Regent.“ —

Skjönt Kronprinsen fra Drengeaarene havde haft en sand Mani for at udgyde sig paa Papiret, og plejede at affatte et Utal af Breve mellem Aar og Dag, var han slet ikke oplagt til at skrive denne Aften.

Først var der nu denne alenlange Epistel fra hans Fru Moder, med Formaninger og Spørgsmaal, der skulde besvares i Rækkefølge; saa fire tætskrevne Sider fra

hans Broder Karl om ingenting, og saa et Brev, der strømmede over af Æmhed og Længsel, fra hans Gemalinde. Hans Gemalinde!

Han skjød det utaalmodig til Side. Hidtil havde hun dog haft Takt nok til at forskaae ham for sine Tilnærmelser, og Forstand nok til at indse, at han ikke ønskede at vække Følelser, som han ikke kunde gjengjælde. Hvorfor skulde han saa plages nu? — I det hele taget — mon der virkelig fandtes den Kvinde, som vilde være i Stand til at vække nogen sand og varig Passion hos ham?

Han holdt af Omgangen med skønne, elskværdige Kvinder, den virkede oplivende og frigjørende ligesom en fin og kostelig Vin; men vare ikke disse mere eller mindre flygtige Væsener dog i Grunden skabte for Nuet, for Øjeblikkets Nydelse? Selv Lolotte, den lille pikante Lolotte, der forstod at sige dybsindige Ting uden just at eje mere Aand end de fleste, selv hun vilde maaske ikke være i Stand til at fængsle for bestandig. Det var jo nu engang saaledes, at Besiddelsen bragte Ligegyldighed, Vanen sløvede.

Fyrsterne burde i det hele taget ikke lade den ømme Lidenskab spille alt for stor en Rolle i deres Liv, ikke saaledes,

at den fik Overtaget. Selv om Historien ikke havde vrimlet af Eksempler paa kronede Hoveder, der havde ladet sig besnære og regjere af deres Elskerinder, saa viste Erfaringen dog, hvor farlig slige kløgtige Evadøtres Indflydelse kunde være, og hvor vidt de kunde bringe deres Ofre — man behøvede jo blot at se paa Ludvig d. Femtende, denne rystende, hostende, podagristiske Olding, der endnu paa Gravens Rand var en Slave af sine Mætresser! — Nej, Marmontel havde Ret, Refleksionen maatte helst have Magten, ikke over Sanserne alene, ogsaa Hoved og Hjerte maatte altid til en vis Grad forblive klart og frit; den moderne Livsfilosofi lagde intet som helst moralsk Baand paa sine Dyrkere, Tidens Løsen var at nyde, men just derfor gjaldt det jo ved Siden af at bevare Herredømmet over sin Vilje — —

Gustav kastede Pennen fra sig, som han havde grebet; han var ikke oplagt hverken til at skrive eller gjennemlæse Breve; han kiggede kun flygtigt i et fra Yndlingspagen Munck, der efter Ordre maatte berette ham om Hoffets indre Anliggender, smaa mere eller mindre pikante Historier, der plejede at more ham. Men heller ikke det indeholdt noget, der inter-

esserede ham, og han rejste sig fra Bordet. Vognene rullede desuden allerede af Sted til Operaen, det var paa Tiden, at han begav sig derhen. —

„Sig mig engang, kjære Grevinde, tror De paa Sandhed?“ spurgte han, da han en Times Tid senere traadte ind i Logen til Grevinde Egmont, Voltaires skjønnede og aandrige Veninde.

„Paa Sandhed — mon Dieu! Ja, det kommer virkelig an derpaa,“ Grevinden lo. „Er det Sandhed i Kjærlighed, Deres kgl. Højhed mener, saa svarer jeg ubetinget nej!“

„Hvor det er Skade, Madame, at jeg ikke kan modsige Dem, hvor meget jeg end fristes dertil. At se Dem og tilsværge Dem evig Kjærlighed, er et og det samme“

„Og at holde Eden er noget ganske andet — naturligvis! Derfor bliver man staaende ved Venskabet. Men lad mig nu erfare, hvorfor Deres kgl. Højhed i Aften synes at være i et saa ilde Lune og slet ikke har Deres sædvanlige Udtryk —“

„Tror De paa Forudannelser, Grevinde? Nej, det gjør De naturligvis heller ikke?“

„Ah, jeg tilstaar, at De forbavser mig, mon prince! For Resten — hvem af os har ikke stundom Anelser, og det endda

meget ubehagelige? Saaledes f. Eks. da jeg i Morges saa min Kammerpige snuble, idet hun kom balancerende med mit kostbare Chokoladestel af Sevres Porcelæn paa en Bakke —“

„De spøger og vil naturligvis le mig ud, naar jeg siger Dem, at jeg i Dag føler mig særlig utilpas paa Grund af en Drøm.“

„En Drøm?“ Damen trak sine smukke Skuldre i Vejret.

„Ja. Det forekom mig, at der med ét blev lagt en Byrde af en uhyre Vægt paa mine Skuldre, som jeg trods al min Anstrengelse ikke formaaede at bære. Af usynlige Hænder dreves jeg fremad, men vaklende og usikkert, og til sidst segnede jeg, ude af Stand til at rejse mig mere. Den pinlig trykkende Følelse, hvormed jeg vaagnede, har ikke forladt mig endnu.“

„Hvor besynderligt! Men De maa se at bortjage denne Følelse, Monseigneur.“

„Ja, og skal det kunne lykkes, maa det i Sandhed være i Deres Nærværelse, Madame! For Deres Skjønhed og Vid plejer jo hver en Skygge at vige som Skyerne for Solens Glans.“

Grevinde Egmont bøjede sit Hoved med hele den uforlignelige Ynde og Elegance, hvormed hun forstod at modtage en Kompliment, uden Spor af Fordrings-

fuldhed og dog som noget, der ganske naturligt tilkom hende.

„Monsieur le prince maa ikke glemme, hvad der sikkert venter Dem i Aften ved Soupéren hos Dauphin — ja, le ikke, hos Dauphin! — Han er jo rigtignok, til sin Bedstefader Kongens Sorg, et saakaldet Dydsmønster, men man siger dog, at adskillige kvindelige Stjerner af første Rang ville glimre ved Selskabet i Aften — spørg blot Marmontel, som har besunget et Par af dem i sine sidste smaa allerkjæreste Poèmes.“

„Marmontel — han har virkelig nedladt sig til . . .“

„Til at besynge den bedste Halvdel af Menneskeslægten, ja, hvorfor ikke? Han gjør det paa sin egen Vis, og gjør det ualmindelig glimrende.“

Digteren lo, og Gustav truede ad ham med Fingeren. „Sig mig Navnet paa nogle af disse Stjerner,“ bad han.

„For Himlens Skyld, nej — lad os ikke forfølge dette Emne videre,“ udraabte Grevinden leende, „det vilde bringe os alle i Forlegenhed, Dem ikke mindre end mig, mine Herrer!“

Nu lo Kronprins Gustav ogsaa, og Samtalen blev ført i samme lette, flagrende Tone, selv efter at Musikken var begyndt.

Saa blev Logedøren hastig og pludselig lukket op, og Gesandten Grev Creutz traadte ind. Han var bleg og holdt et Brev i Haanden.

Kronprinsen vendte sig om. „Hvad er der sket?“ spurgte han heftig, og skiftede Farve.

„Et Budskab, lige saa vigtigt som sørgeligt, er i dette Øjeblik indtruffet fra Sverrig . . .“

Gustav rev næsten Brevet ud af Gesandstens Haand, læste det og sank saa tilbage i Stolen med Hænderne for Ansigtet.

„Sire, jeg beder Deres Majestæt fatte Dem,“ sagde Grev Creutz. „Kong Adolf Frederik er ikke mere; hans tiltagende Svaghed gjorde, at man maatte være forberedt paa dette Dødsfald, og jeg tillader mig at være den første, der bringer Kong Gustav d. Tredje min underdanige Hyldest.“

Alle i Logen havde rejst sig og bøjede sig dybt.

Med en kraftig Anstrengelse tog Gustav sig sammen. „Det er kommet noget uventet, mine Venner,“ sagde han. „Min Drøm — De ser, at den fik sin Udtydning, kjære Grevinde, thi Kronen bliver sikkert en tung Byrde, der nu bliver lagt paa

mine Skuldre. Vi talte nys om Venskab og Sandhed, jeg frygter for, at jeg her-
 efter maa sige Farvel til begge Dele,
 Fyrster have kun saare sjeldent sande
 Venner.“

„Jo, Sire. Sandheden flyr kun de Fyr-
 ster, der selv bandlyse den fra deres Nær-
 hed, og den, der som Kong Gustav er
 værdig til at have Venner, vil ogsaa stedse
 finde dem,“ sagde Marmontel.

„Maaske! Det klinger i alt Fald smukt,
 og jeg vil mindes Deres Ord, min kjære
 Vismand,“ sagde Gustav og nikkede med
 et lille, næsten umærkeligt Smil. Saa
 bøjede han sig ned over Grevinde Eg-
 monts lille hvide Haand, som han havde
 grebet. „Min Tak ogsaa til Dem, dyrebare
 Grevinde! Tak for hver en Stund jeg
 har tilbragt i Deres uforglemmelige Sel-
 skab, for hvert et Indblik De gav mig i
 Deres store, rige Aand, og — Tak for
 Deltagelsen, jeg læser i Deres Blik. Min-
 det derom, det skønne, lysende Minde,
 vil følge mig til mit fjerne Fædreland!“

Han bukkede, idet han lod Blikket
 glide hen over de tilstedeværende, og for-
 lod saa Logen med Creutz og sit Følge.
 Men hjemme i Palæet lukkede han sig
 inde og gjennemlæste endnu en Gang De-
 pecherne fra Sverrig og det fortvivlede

Brev fra Moderen, som i hver en Linie aandede lidenskabelig Sorg og Længsel efter ham — hendes Førstefødte, der nu var Slægtens og Landets Overhoved.

Sverrigs Drot — han forstod endnu ikke, at han var det. Ofte havde han i barnagtig Forfængelighed udmalet sig det Øjeblik, da han vilde staa forlenet med Kongenavnet og Højheden, men nu, da det virkelig var der, ønskede han, at han en Stund endnu kunde have været fritaget for Ansaret. For Kongegjærning var intet Legeværk, i Alvor skulde den tages op, og han var vel næppe moden til den endnu. Han, den første Kronprins der var født i Sverrig siden Karl d. Tolvte, havde fra Barndommen været Folkets Haab og Stolthed, det vidste han; men hvad var vel saa omskifteligt som Folkegunst?

Men trods disse Betæneligheder fejlede det ikke, at det jo ved Siden af dæmrede med store Syner, vuggede sig i lyse, farverige Drømme, lokkende og dragende som søde Toner, og at der dukkede Billeder frem af Kronens gyldne Glans, der skulde gjenoplives ved ham, af Bedrifter, der skulde forherlige Fædrelandet, Daad, der skulde optegnes med Sagas uforgjængelige Skrift! Og der var Øjeblikke, hvor han kjendte sig som løftet

og baaret og som beruset i Følelsen af sit Kalds Storhed, og i Lys og Duft og straalende Farvepragt formede Fremtiden sig da for hans Blik.

I de første Dage modtog han ikke andre end Creutz og Marmontel. De fik pardonnere ham, dersom han ikke straks optraadte som det sømmede sig Sverrigs Hersker, men Sønnen maatte have Lov til at sørge over sin Fader, og han trængte til at samle sig; det var jo et helt nyt Afsnit af hans Liv, der nu skulde til at begynde.

Men da Ugen var gaaet, indfandt Ludvig d. Femtende sig i egen høje Person, ledsaget af Dauphin, og saa begyndte de at strømme ind, alle disse Prinser af det bourbonske Hus, og Stormænd og fremmede Gesandter, der skyndte sig at bringe ham deres Hyldest — ikke alene fordi Etiketten fordrede det, men af Nysgjerrighed efter at se, hvorledes den unge svenske Monark vilde komportere sig i sin ny Værdighed.

Og det var naturligvis „à merveille“. Anstand, Toilette, Væsen og Udtalelser — alt var som det burde være ved saadan en Lejlighed. Han beklagede, at han saa brat maatte forlade Frankrigs skønne Hovedstad med dens glade, brogede Liv,

og alle beklagede det med ham; han var fuld af Lovprisninger over alt, hvad han havde hørt og set, og man forsikrede ham til Gjengjæld om sin varmeste Sympati og sit evige Venskab!

„Ah, mon Dieu, nu rejser han, „le petit roi!“ Hvor man vil savne ham i sine Saloner,“ sagde Madame Egmont med et Suk. „Han har Aand nok til at forsyne hele den Flok Kavalierer med, der til daglig sværmer omkring os, og der er kun ét, der trøster mig: at han vil skrive til mig! Venskab — Venskabet mellem Mand og Kvinde — saaledes som det er fremblomstret i vort Aarhundrede — er et uskatteagtigt Gode!“

Og den vaklende, udlevede Monark paa Frankrigs underminerede Trone omfavnede, da Afskedstimen kom, sin „kjære unge Cousin“ med Taarer, saa oprigtige, som han var i Stand til at fælde dem, og det lod virkelig til, at man paa begge Sider havde Grund til at være tilfreds med Besøget.

V.

Det svenske Folk havde paa passende Maade og med alle sømmelige Hensyn sørget over den brave, godmodige Adolf Frederik i den foreskrevne Tid, skjønt næppe andre end hans nærmeste følte Tabet af den svage, ubetydelige Hersker, og nu lavede man sig til at hylde Sønnen, hvis Kongesaga skulde til at begynde.

Fuld af Forventning havde disse Maaneder været. Nu var Maj oprunden, og med den Stunden, da man endelig skulde faa Lejlighed til at give sine Følelser for den fra Barndommen forgudede Fyrste Luft.

Kong Gustav, der havde lagt Hjemvejen om ad Preussen og haft en Sammenkomst med sin Morbroder Frederik d. Store i Potsdam, var endelig kommen tilbage. Han var landet i Landskrona, og Kanonerne fra det gamle Slots Volde havde budt ham deres dundrende velkommen paa Fædrelandets Grund.

Og Tusinder af Mennesker havde budt ham velkommen. Begejstringen og Glæden havde slet ikke villet faa Ende i den lille By, hvor alt var kommet paa Benene. Skjønjomfruer og hvidklædte Smaabørn

havde svunget grønne Majgrene og strøet Blomster foran det kongelige Tog, da det fra Havnen drog gennem Gaderne, Mænd af alle Klasser og Aldre havde svunget Hatte og Huer, og de gallaklædte Kavalere maatte næsten med Magt bane sig Vej gennem Trængselen; om det saa var Hospitalslemmerne og de usleste Stoddere, saa vare de humpede frem for at se paa Stadsen og skrige sig hæse til Ære for deres unge Drot.

Vejen gennem Landet til Stockholm, og Indtoget i Hovedstaden blev til et sandt Triumftog.

Drage ud som Kronprins og vende hjem som Konge — ja, der var alligevel en Forskjel!

Det var som om den laa i Luften, han mærkede den saa at sige ved hvert Trin han traadte, hver en Bevægelse han gjorde. For havde det før kun drejet sig om at vise ham sin personlige Hengivenhed, saa var der jo nu bestandig denne given Agt paa hans mindste Ord og Vink, disse ærbødige Miner og krybende Manerer hos hans Omgivelser, og der vare disse Skarer, der ligesom voksede op af Jorden blot han viste sig, og trængte sig frem paa hans Vej, begjærlige efter at fange blot et Blik eller et Smil. Det var saa nyt at

være Midtpunktet, hvorom alting drejede sig, og selv om det i Grunden kun var et Skin af Magt, der var levnet Sverrigs Konge, kun var et Kongedømme af Navn, der var bibeholdt efter Karl d. Tolvtes Død ved Konstitutionen 1718, saa var dette Kongedømme dog endnu omgivet af hele sin Nimbus i Folkets Øjne, og det var forunderligt nok første Gang at udøve den Magt, der saa pludselig var givet en i Hænde.

Stockholms Kongeborg knejsede stolt i Foraarssolens Glans, da Gustav, omgivet af sine Brødre og Rigets Stormænd, holdt uden for dets Mure og saa ud over den næsten uoverskuelige Menneskemængde. Oppe fra en flag- og blomstersmykket Balkon viftede de kongelige og Hoffets Damer med deres Lommetørklæder. Enkedronningen græd og tog sig i sin Sørge-dragt ud som den tragiske Musa, men ved Siden af hende straaled den unge Prinsesse fager og glad som Foraaret selv, og om det saa var Sofie Magdalene, havde hun ligesom med Dronningeværdigheden iført sig en Tilfredshed og Frimodighed, der klædte hende forbavsende godt. Hun fulgte sin kongelige Gemal med et varmt, beundrende Blik, og da han saa op og

smilende hilste med Haanden, rødmede hun som en Skolepige.

„Ah, regardez donc chère, Aurora,“ hviskede den lille Grevinde Mejerhjelm til Frøken Ugla, „Hendes Majestæt er jo aldeles som forvandlet i Dag — Sneen er i Sandhed begyndt at smelte . . .“

„Hos hende, ja; maatte den dog ogsaa smelte hos ham, min bedste, men jeg frygter nej!“

„Hvor statelig og smuk Hs. Majestæt tager sig ud til Hest,“ bemærkede Frøken Løwenhjelm og kiggede over Grevinde Høpkens stærkt blottede Skulder, „jeg tror, at han aldrig har taget sig saaledes ud til sin Fordel!“

Grevinde Ribbing, der i Dag fungerede som Æresdame, drejede Hovedet lidt. „Ja vist, slige teatraliske Optog ere ret noget, der egner sig for den unge Majestæt,“ sagde hun spodsk, „han maa jo øve sig i Rollen, der er saa ny endnu.“

„Der hører i Sandhed en god Vilje til at opfatte Kong Gustavs Færd i Dag saaledes, Madame!“ Det var Charlotte du Rietz, der gjorde denne Bemærkning med blussende Kinder og en Stemme, der dirrede af Harme.

„Finder De virkelig, Madame?“ La belle Ribbing stirrede paa hende gjennem

sit Øjegas. „Ja, jeg tvivler ikke om, at *De* betragter det med andre Øjne, mais mon Dieu, hvor det er *mig* ligegyldigt.“

„To Rivalinder!“ hviskede Aurora Ugly leende til sin Veninde og gav hende et lille Puf.

„Men jeg troede aldeles ikke, at Fru v. Ribbing . . .“

„Brød sig om Kongen? Nej, det siger man jo, men hvorfor taaler hun da ikke, at han lægger Mærke til andre Fruentimmer? Se blot hvor hun fikserer den anden med et höhnisch Blik — jeg gad vidst, om den smaa du Rietz maa give tabt!“

Den smaa du Rietz, der i alt Fald ikke havde Grevinde Ribbings Koldblodighed og slagfærdige Tunge, stod og krammede sit Lommetørklæde i Haanden og betænkte sig endnu paa et Svar, da Kongens Stemme lød nede fra Pladsen. Han talte til den forsamlede Mængde.

Hans ungdommelige Skikkelse, med det beaandede Ansigt og de funklende Øjne, hans sjeldne Veltalenhed og hjertevarme Ord vakte en endeløs Begejstring; man græd og lo paa én Gang, og sikkert ere kun faa Konger blevne hilste med en saadan Jubel som den, der hilste ham paa denne Dag. Og mægtigt og sælsomt rørte det sig hos ham som ingen Sinde før.

„Maatte Herren, Kongernes Konge vel-signe din Indgang!“ Kongernes Konge, ja. Han, den eneste for hvem Fyrsten paa sin Trone skulde og maatte bøje sig — for Magten, den jordiske Magt, saa vidt ens Herredømme strakte sig, den var givet i ens egen Haand alene, og man behøvede ikke at dele den med nogen. Nej, ikke med nogen — — og hans Haand knyttede sig fast og bestemt.

„Hil vor Gustav, vor Konge! Hil Gustav d. Tredje!“

I den lune Vaaraften, da alt var bleven stille omkring ham, hørte han endnu Raabene trænge op til sig dernede fra Garden. Han støttede Panden mod Ruderne og saa op mod Stjernerne. Vilde hans Folk monstro hilse ham med samme Begjstring naar Aar vare gaaede, naar den store Kongetanke, hans Sjæl rummede, var bleven Virkelighed? — —

Spændingen var stor i den første Tid efter at se, hvorledes han, hvem man jo i Grunden kun kjendte som den ridderlige, livsglade Yngling med den udviklede Kunstsans og de mange Interesser, vilde klare de første Skjær som Konge. Paa Hufvudstå, hos Grev Ribbings, hvor største Delen af den gamle Adel samledes, og hos General Pechlin blev det drøftet tidligt

og silde, og man lagde just ikke Baand paa sin Tunge.

„Jeg tror næppe, at han vil lægge os mange Hindringer i Vejen“, sagde Ribbing, „Musik, Digte- og Skuespilkunsten har alle Dage været hans Kjæphest, og lader man ham blot fremdeles ride den og giver ham Lejlighed til at glimre, saa tror jeg, at alt vil vedblive at gaa i den gamle Gjænge, især da han har Tillid til Fersen ligesom Faderen, og baade Scheffer og Høpken have Indflydelse paa ham.“

Og Gustav forholdt sig virkelig foreløbig rolig og lod dem snakke som de vilde.

Af klog Beregning beholdt han de gamle Raadgivere fra Faderens Tid, beroligede ved sin Sorgløshed de af Hattepartiets Førere, der mest havde frygtet hans Indgriben, og ingen anede, at han i Stilhed forberedte det store Værk: Statsomvæltningen i sit Fædreland, en Akt, som han mere og mere indsaa var dets eneste Frelse. For mere og mere truende blev de udenlandske Magters Holdning lige over for en Regering, der var delt i Partier, og som mere end én Gang havde indladt sig i forræderske Underhandlinger, og skulde Sverrig igjen vokse sig stort og stærkt, saa var det de indre Fjender, der

maatte bekjæmpes, før man kunde tænke paa at vende sig mod de ydre.

Og saa gik Sommer og Vinter — Vinteren, der bragte Efterretningen om de rystende Begivenheder i Danmark, om Hofrevolutionen, en ulykkelig Dronnings Fejltrin og en almægtig Yndlings Fald — og igjen en Vaar temmelig stille hen, og saa i Juni 1772 kom Kroningen med dens uhyre Pomp og Pragt, hvortil der naturligvis ogsaa medgik uhyre Summer. Det var første Gang, at Gustav d. Tredje fremtraadte i sin fulde kongelige Glans og ligesom badede sig i Straalerne af Tronens, af Kongedømmets Storhed, som det altid havde været hans Drøm at hævde, og for første Gang fik hans Undersaatter fuldt ud Fornemmelsen af hans Hang til at vise sig som Majestæten og glimre i Lighed med sine Forbilleder, de franske Konger.

Og der var ogsaa adskillige af det gamle Adelspartis stolte Førere, som, da de saa ham staa dør for dem som den salvede og kronede Drot, med Scepteret i sin Haand og det forunderlig bydende Blik, Herskerens Blik i sit Øje, uvilkaarlig følte, at her stode de over for en Magt, en Vilje, stillet op mod deres egen, og de forudsaa Kampen, som de vilde faa at bestaa.

*

*

*

Fru Lolotte var ikke staaet op endnu.

Det fine Hoved med det askeblonde Haar hvilede endnu paa den kniplingsbesatte Pude, og Øjnene glippede dovent op imod Augustsolen, der i brede gyldne Lysflager strømmede ind gennem Ruderne.

Hun laa og tænkte. Der var saadan en dejlig Ro dertil om Morgen, inden Besøg eller forskjellige andre Ting endnu havde lagt Beslag paa hende.

I Grunden vidste hun ikke selv, hvad det var, der havde gjort Livet saa lyst, saa rigt i det sidste Aar. Det var ikke kommet udefra, for der havde jo været stille i den store Verden paa Grund af Sorgen over Kong Adolf Frederik, men en underlig Forventningens Tid havde det været, et Liv indadtil, med fredlyste Tanker og Drømme og noget af en Festdags Stemning over sig.

Ligesom alle andre havde hun naturligvis været optaget af den unge Konges Færd, og med voksende Beundring havde hun fulgt den.

Hans Omhu for alle trængende og ulykkelige, det, at han tre Gange om Ugen gav den ringeste af sine Undersaatter fri Adgang til sin Person for at høre deres Klager og Supplikker, at han havde afskaffet Torturen, og mange andre Foran-

staltninger, som han traf, vidnede jo alt sammen om hans Højsind og gode Hjerte, og hun i det mindste saa ikke deri noget Ønske om at blænde eller behage. Han var jo ogsaa forgudet af Menigmand og af Militæret, lige fra Officeren til den simple Soldat, som han vandt ved sin Nedladdenhed og Gavmildhed, og saa var der denne mandige Alvor, der nu prægede ham; den gjorde et langt dybere Indtryk paa hende end hans tidligere lidenskabelige Udbrud.

„Jeg er midt i Kampen nu,“ havde han sagt til hende en Aften i sin Moders Salon, „en Kamp, hvori jeg enten vil sejre eller gaa til Grunde.“

Gaa til Grunde — nej. Lolotte troede paa Sejren, troede paa ham.

Ikke med et Ord havde Kongen hentydet til, hvad Kronprinsen havde attraaet, og just derfor, fordi han havde respekteret Skranken, som hun havde rejst imellem dem, turde hun jo nu uden Fare hengive sig til Beundringen af hans mange blændende Egenskaber, hans aandelige Overlegenhed. Hans rolige, lidenskabsløse Optræden naar de nu mødtes, havde gjengivet hende hele sin Sikkerhed. og hun kjendte sig saa forunderlig stolt og glad, og saa løftet i denne Sikkerhed.

Ja, for der var jo Lykke alene i at have Lov til at se op til ham og følge ham i Tanken paa hans høje Flugt, Lykke i at turde omgaas ham frit og uden Tvang og vide, at saa meget af det, der rørte sig hos ham, det havde han talt om med hende, det delte og forstod hun! Hun syntes det var som en Rigdoms Skat at have i Eje, alene det at have mødt slig en Storhed, der ligesom tiltvang sig Herskerretten, saa at man blot havde at bøje sig i Følelsen af sin egen Ringhed.

Hun foer op i Sengen idet hendes Ægtefælle pludselig traadte ind. „Mon Dieu, kjære Ven, hvad er der paa Færde?“ spurgte hun lidt utaalmodig. „Du er jo allerede paaklædt til at gaa ud . . .“

„Ja, ma chère, jeg burde ikke have forstyrret Dig, men jeg vilde dog ikke snige mig bort, uden at Du vidste det.“

Feltøverste du Rietz havde et temmelig ubevægeligt Ansigt, men hans Hustru lagde dog i dette Øjeblik Mærke til en usædvanlig Bevægelse hos ham. „Snige Dig bort — men hvad skal det betyde?“ raabte hun. „Aa du Rietz, jeg har længe mærket, at Du skjulernoget for mig — hvorfor maa jeg ikke vide, hvad her foregaar?“

„Min bedste Charlotte, Hemmeligheder, der ikke ere ens egne, betror man ikke

engang sin Hustru. Hvad her skal ske, kan nu imidlertid ikke skjules længere; Kong Gustav har længe i al Stilhed arbejdet paa en Forandring i Statsstyrelsen, han er fast besluttet paa, ved hvilke Midler det end maatte ske, at styrte de adelige Stænders Magt og selv gribe Tøjlerne . . .“

„Jeg anede det! Anede, at det var store, høje Kongetanker hans Sjæl rummede. Og nu? . . .“

„Sprengporten, Toll, Hillichius og flere andre, deriblandt Prins Karl, have støttet ham og i lang Tid arbejdet for Sagen. Militæret er taget i Ed hele Landet over omtrent, Garnisonen her i Stockholm er fordoblet, og denne Dag er bestemt til Planens Udførelse.“

„Og Kongen selv — kan det tænkes, at hans Trone, maaske hans Liv er i Fare?“

„Hans Trone — ja. Hans Liv — jeg haaber det ikke, hidtil er alt allenfals gaaet saa geheimt, at det ser ud, som om Heldet vil følge ham. Gustav er en Mester i at forstille sig. Han har musiceret, skrevet Vers og tegnet Mønstre for Damerne ved Hoffet, som om han har været optaget af alt andet end Statssager, kun om Natten har han skrevet Breve. I Aftes spillede han Kort med to af sine ufor-

sonligste Modstandere, Pechlin og Ribbing, og var fuld af Spøg og morsomme Indfald ved Aftentaflet; først havde han jo overværet Operaforestillingen, som Du saa . . .“

„Ja, det var „Thetis og Peleus“, den første svenske Opera, som han selv har creeret. Aa Kors, saa dejlig Uttinis Musik var, og Kongen lod til at være saa fuldt optaget deraf!“

„Ja, ingen har vistnok kunnet mærke noget paa ham, eller anet, at da Aftenens Lystighed var endt, gik han selv omkring og inspicerede alle Vagtposterne. Ganske vist har Senatet haft Mistanke til ham og af den Grund modsat sig, at han forlod Hovedstaden, og det har givet Befaling til, at det uplandske Regiment under Cederstrøm skal rykke ind her i Stockholm, men ved disse Forholdsregler lader det ogsaa til, at man føler sig temmelig sikker, og ingen aner, at Gustav med et eneste kjækt Slag agter at bryde Broen af. — Ja, nu ved Du Besked, ma chère amie, og jeg kan forlade Dig rolig og fattet, hvad der end sker — n'est ce pas?“

„Men sig mig dog blot . . .“

„Jeg tør ikke vente, det er allerede silde og jeg maa til Arsenalet. Gud være med Dig, min bedste Charlotte, med Dig

og med os alle!“ Han omfavnede hende og ilede saa ud af Døren.

Lolottesprang ud af Sengen, og med Fødderne stukne i de smaa broderede Tøfler ilede hun gjennem Stuerne til de Vinduer, der vendte ud til Gustav Adolfs Torv.

Alt var at se til som sædvanligt. Folk færdedes fredeligt og som det syntes uden Tanke om hvad der forestod, i Gaderne, der laa lumre og hede og slegtes i Augustsolens Straaler. Men saa forekom det hende, at der høstes Drøn og Raab i det fjerne, og nu kom der flere militære til Hest sprængende i Retning af Ridderholmen — bestandig flere og flere.

Lolotte kimede paa sin Kammerpige, paa Tjeneren — hun vilde i Hast klædes paa, og gamle Jørgen maatte af Sted for at skaffe fat vide, hvad der foregik i Nærheden af Slottet og Arsenalet.

En Times Tid efter kom han forpustet og forfærdet tilbage. Et Oprør var brudt løs — Borgerne vare kaldte til Vaaben af Statholderen Grev Rudbæk, Militæret rykkede frem, og Kongen, — Kongen — Lolotte ruskede ham i Armen idet han standsede for at snappe efter Vejret — ja, han var bleven fængslet idet han vilde forlade Slottet, hed det sig!

Lolotte gav sig ikke Tid til at høre mere. Hun kastede en Mantille over sig, og lidt efter stod hun, næsten uden at vide hvad hun selv vilde, nede paa Gaden, fulgt af Jørgan, der brummede og korsede sig, og forsikrede, at det aldrig i Livet gik an, Feltøverstén vilde aldrig tilgive ham, at han ikke havde hindret den naadige Frue i slig en uforsigtig Adfærd —

„Passiar, Jørgan — Jørgan faar slet og aldeles intet Ansvar her — jeg skal nok tage det hele paa mig!“ og Lolotte trak ham med sig.

Patrouiller af Borgervagten marcherede forbi, og nu kom der ogsaa et Kompagni Soldater. Folk begyndte at strømme sammen, og spurgte og raabte i Munden paa hverandre; Larmen tog til og Mængden voksede.

„Hvad har egentlig alt dette hersens at betyde?“ spurgte en Bondemand, der havde faaet sin bredskyggede Hat trykket helt ned over Øjnene og sin hvide Vadmelskofte flaaet halvt af Kroppen, i en ynkelig Tone.

„Ja, hvem ved det, Farlil,“ lød Svaret. „Nys løb jo Statholderen barhovedet gennem Gaderne som en gal Mand og raabte, at alle vi Stockholms Borgere fik gribe til Vaaben, for det gjaldt Sveafolkets Fri-

hed og hele Velfærd. Ja, det kan nu være godt nok, men hvem Fanden gaar vel hen og retter Vaaben mod sine egne Landsmænd og Brødre, uden at vide hvorfor?“

„Kors nej, nej da . . .“

„Det er Kongen og de store Herrer i Raadet, der ville hinanden til Livs, men hvad i Djævelens Skind og Ben angaar det os?“ raabte en kæmpestor Slagter.

„Jo vist, man skal holde med sin Konge, dit Kjød hoved,“ raabte en myndig Stemme. — „Ser I vel, Kammerater, hvad have vi vel en Konge for, naar han ikke maa faa Lov til at regjere selv? Ham er det dog vi skulle og bør lyde, mener jeg, og naar de andre ville sætte ham Stolen for Døren, saa er det paa Tide, at vi forhjælper ham til hvad Ret er. Vi, og Kongen med, skal regjeres af Senatet her i Sverrig, og Senatet — ja, det er igjen afhængigt af Rigsdagen! Og naar det saa endda var alle fire Stænder, der delte Styrelsen, men de adelige have tilranet sig hele Magten og undertrykke paa det skammeligste de ufrelse. Ikke et Ord har nogen af dem at sige, lige saa lidt som Kongen selv, sekrete utskottet tager alle Bestemmelser — er der kanske nogen Mening i det? Og bør vi ikke her staa paa Kong Gustavs Side mod dem, der volde vor Under-

trykkelse og bringe Ulykke over vort Land, dersom vi ere gode Borgere?“

„Jo, det er sandt, det er rigtigt,“ lød det nu fra flere Sider, „Gustav d. Tredje vil Folkets Vel, han vil ikke ligesom hans Forgjængere finde sig i, at den ringe forurettes — ham ville vi følge!“

Slagteren rev sin Hue af, og med den ene Haand svang han den, med den anden Kjødtruget i Luften, mens han af sine vældige Lungers Kraft raabte: „Kammerater og Brødre — ja, er det saadan fat, og har vor raske unge Konge sat sig paa Bagbenene for vor Skyld, saa den Onde partere mig, om jeg ikke er med! Til Hjælp, Brødre, til Hjælp — om det blot ikke er for sent og de Halunker kanske have myrdet ham.“

Myrdet ham — store, almægtige Gud!

Fru du Rietz var bleven skilt fra sin Ledsager og var midt i Trængselen; hun kunde ikke komme tilbage og maatte lade sig rive med af Strømmen; men Skrækken, Larmen og Heden gjorde hende næsten afmægtig.

„Charlotte — Fru du Rietz — De her!“

Hun saa op, og fik til sin store Glæde Øje paa den unge Pontus Liljehorn, en femten, sekstenaars Kornet, der fra lille Dreng var kommen i hendes Hjem. „Aa

Pontus, forlad mig ikke, hvilken forfærdelig Dag! Hvad er der sket med Kongen — og hvor er min Ægtefælle?“

Liljehorn rystede paa Hovedet.

„Jeg ved det sandelig ikke, jeg har hverken set Kongen eller Monsieur du Rietz. Jeg er paa Vejen til Slottet med en Melding fra min Chef“

„De sige, at Kongen skal være fængslet, kanske dræbt,“

„Det forbyde Gud! Men kom med mig, jeg kan umuligt forlade Dem her i denne larmende, ophidsede Hob, bedste Fru du Rietz — De maa følge med, jeg ved intet andet Raad, tilbage kunne vi ikke komme.“

Der var ikke Tid til længere Forklaringer eller Betænkning. Tættere og tættere trængte disse plumpe, ivrigt gestikulerende Skikkelser ind paa Lolotte, nærmere og nærmere kom disse rødglødende, sveddryppende Ansigter; haarde, snavsede Næver puffede hende og hæse Stemmer skrege lige ind i hendes Øren, idet man fra alle Sider stimlede sammen. Hun fik ganske ondt og det sortnede for hendes Øjne; hun klyngede sig til Kornettens Arm, som hun havde grebet, og stolt over at være hendes Beskytter, hvem han fra ganske

lille af havde beundret og sværmet for, drog han hende med sig gennem Vrimlen.

VI.

Trykkende varm og tung og svanger med Torden havde Luften været lige fra Morgenstunden.

Engang imellem løde nogle hule, buldrende Drøn i det fjerne, men endnu var Uvejret der ikke; Solen brændte bestandig lige hed og glødende ned i Gaderne, uden at en eneste forfriskende Luftning spredte de lumre, kvalmende Dunster, der opfyldte dem og gjorde, at man ligefrem gispede efter Vejret. Vandet laa blikstille og glitrede og blinkede uden den svageste Krusning, saa at det skar og sved i Øjnene; Træernes Blade hang hvidgraa af Støv i mat og døsigt Ro, fortørrede og smægtende efter en Draabe Væde, og nede mellem de ophedede Brosten hoppede forpjuskede Spurve med svage, forknytte Pip — der var jo ikke saa meget som en eneste kølig, forfriskende lille Regnorm at hakke i, ikke en Larve eller et Frø-korn i fugtig opblødt, muldsort Jord, kun

en sandet, fortørret Skorpe mellem glødende Sten.

Men derovre paa Stadsholmen laa Slotets mægtige Stenmasser og stegtes i Solens Brand. Hyllet i sin tavse, uigjennemtrængelige Majestæt laa det dør og gjemte paa sin Hemmelighed. En Verden af stormende Urostanke og Lidenskaber gjærede paa denne skjæbnesvangre Morgen inden for de favnetykke Mure, men her ligesom derude i Naturen gik Stilhed forud for Stormen — man gik omkring i anelsesfuld Tavshed og ventede paa, at noget skulde ske, men hvad, det vidste kun de indviede.

Gustav d. Tredje var ved sædvanlig Tid kommen ud fra sine Værelser. Han var noget bleg, men aldeles rolig, og han var allerede paaklædt til at gaa ud, iført en lang blaa Frakke og med en lille Kaarde ved Siden; paa det upudrede Haar havde han en ganske simpel trekantet Hat.

Han nikkede til Baron Taube. „Timen er kommen, mon ami,“ hviskede han, „falder jeg, saa send min blodige Skjorte til Prins Karl!“

„Mon Dieu, Deres Majestæt, det var et absurd Forlangende;“ Taube forsøgte at smile — „jeg vil oprigtig haabe, at Her-

tugen maa blive forskaanet for dette Arvestykke!“

„Hvem ved — man maa være belavet paa alt.“

Lidt efter havde man saa hørt en høj-røstet og heftig Ordveksling inde fra Raadsalen, hvor Senatet allerede var begyndt at samle sig. Rigsraad Kaling havde uden videre stillet sig i Vejen for Gustav, idet denne passerede Salen, og, som han plejede, henvendte nogle Ord snart til den ene, snart til den anden, og forlangt, at han skulde blive og overvære Forhandlingerne i Dag; han kunde under ingen Omstændigheder forlade Slottet paa denne Tid.

„Er De fra Forstanden?“ raabte Gustav i en opbragt Tone. „Er jeg Senatets Fange maaske? eller hvad er Meningen med dette Sprog til Deres Konge?“

Da Kaling trak paa Skuldrene og vedblev sin Paastand, skubbede Gustav ham uden videre til Side og ilede lige ned i Slotsgaarden, hvor Staldmesteren efter en hemmelig Instruks holdt opsadlede Heste i Beredskab. Fulgt af Taube, Horn, Essen og Lewenhaupt var han saa sprængt af Sted til Artillerigaarden, og i Løbet af et Par Minutter havde omtrent to Hundrede Officerer samlet sig om ham, mens et

Regiment stod i Gevær, parat til Udrykning.

Gustav overværede Slutningen af Paraden, men da den var forbi rettede han sig i Sadelen og lod Blikket glide rundt i Kredsen.

Og de vidste alle, hvad det nu gjaldt.

Med hvide Feltbind om Armene gik det i lynende Fart tilbage til Slottet, og paa Vejen stimlede Folk sammen for at slutte sig til Kongen og Militæret. Uden for Slotsporten slog han op med Haanden:

„Sverrigs Rige er i Fare, mine Venner!“ lød det med hans klangfulde Røst. „Med den dybeste Sorg har jeg alt fra min tidlige Ungdom set Fædrelandet gaa sin Opløsning i Møde. Magten blev taget ud af Kongens Haand og lagt i Rigsdagens, men dens Styrelse har kun haft fordærvelige Følger, thi uværdige Partistridigheder mellem Hatte og Huer have lammet Rigets bedste Kraft og gjort, at Folkets Velværd er bleven sat til Side. Bestikkelser og allehaande Misligheder ere gaaede i Svang, og de adelige Stænder have kun alt for længe misbrugt deres Myndighed. Partierne, en havesyg, upatriotisk Regjering, har ikke betænkt sig paa at staa i udenlandske Magters Sold; nys delte rov-

begjærlige Naboer Polen, — maa Sverrig ikke vente sig en lignende Lod? Jeg vil ikke længere dvæle ved Kongemagtens Nedværdigelse, ved Folkets Elendighed og Stændernes utrolige Anmasselse, men ville I, mine Venner, nu gjøre fælles Sag med mig til Bekjæmpelsen af det for-dærvelige Anarki i vort Fædreland, ville I følge mig som Eders Fædre for-dum fulgte Gustav Vasa og Gustav Adolf, saa vil jeg vove mit Liv for Eders og Fædre-landets Frelse!“

I dette Øjeblik viste Rigsraaderne Kaling og Ribbing sig, og forlangte uop-holdeligt at tale med Kongen.

Gustav skiftede Farve. Et Øjebliks Vaklen, Tøven — og alt vilde maaske være spildt. Han saa ned ad Soldaternes Rækker; det forekom ham, at nogle af Officererne saa betænkelige ud, men i det samme traadte en kjæmpestor Underofficer lidt uden for Geledet og raabte med høj Røst: „Soldater — Kong Gustav skal leve!“ Og et tordnende Hurraraab fulgte efter.

Gustavs Øjne flammede.

Han gav Grev Horn et lille Vink, og mens denne høfligt opfordrede de forbitrede Herrer af Raadet til at afvente Kongens Komme oppe i Salen, drog Gustav

et Papir frem og oplæste en Erklæring, dateret Stockholm Slot d. 19. August 1772. Han forsikrede deri, at det var hans Agt at gjenoprette Tilstandene som de havde været i Sverrig før 1680, og at gjenføde Friheden ved at afskaffe den forhadte aristokratiske Magt. „Jeg selv attraar kun mit Folks Lykke, anser det for den største Ære at regnes for den første Borger i et frit Land, saa sandt hjælpe mig Gud!“ Med de Ord sluttete han, idet han blottede Hovedet og lagde Haanden paa sit Bryst.

Der havde været dødsstille i nogle Øjeblikke, men nu var der ingen Ende paa Jubelen og Begejstringen.

„Den første Borger blandt et frit Folk!“

Man gjentog Ordene, trykkede hinandens Hænder og faldt hinanden om Halsen i overstrømmende Henrykkelse, svang Hatte og Huer og raabte fra alle Kanter: Gud velsigne og bevare Deres kongelige Majestæt! Løjtnant Löwen rakte Haanden i Vejret for at sværge Huldskab og Troskab, og paa et Par enkelte af Officererne nær, der ikke vilde bryde deres Ed til Stænderne, fulgte alle hans Eksempel. Generaladjutant Posse blev sendt af Sted med Melding til Arsenalet, Dørene til Raadssalen vare blevne lukkede for Senatets Medlemmer og spærrede af Grenaderer,

og som en Løbeild spredte Nyheden sig over hele [Byen. Det var forgjæves at Statholderen, Grev Rudbæk, og Pechlin tilligemed Fyrst Hessenstejn formanede til Lydighed mod Stænderne — hvad bekymrede man sig i dette Øjeblik om Stænderne? Kun de tre Magthaveres Arrestation frelste dem fra Pøbelens Mishandlinger, og sekrete utskottets Medlemmer, der saa at Spillet var tabt, skyndte sig at tage Flugten.

Ja, Kong Gustav havde sejret, Regjeringskiftet havde virkelig fundet Sted, uden at en Draabe Blod var flydt eller et Skud var bleven løsnet!

Paa ny vare Soldaterne tagne i Ed, og paa ny var Kongen draget gennem Byen, hvor alle jublede ved at se ham fri og uskadt, da Rygtet havde fortalt, at han var fængslet og med Magt holdt tilbage paa Slottet. Ophidselsen satte sig, men Glæden, den løftede Stemning blev tilbage, og paa Vinstuer og Værtshuse drøftedes Dagens Begivenheder ved skummende Bægre, baade af gamle og unge, høje og lave, og der blev holdt Taler og skraalet Sange i det uendelige til Ære for Kongen.

Ja, Kongemagten var atter stegen op af den Grav, hvori Adelens Vælde havde sænket den, for at gjøre fælles Sag med

Folket — Sverrig skulde atter være frit under en fri Hersker! — Hvor meget eller hvor lidt man end ellers forstod, saa var dog Bevidstheden om dette trængt ind i alle Sind, og Folket var næsten ikke mindre beruset af Sejren end Gustav selv, der nu endelig havde naaet Opfyldelsen af sin Ungdomsdrøm.

At have frie Hænder! at kunne virke selvstændigt, uden denne lammende Følelse af overalt at møde Modstand!

Træt som Gustav d. Tredje var, kastede han sig ned ved sit Arbejdsbord for endnu engang at gennemgaa Udkastet til den ny Konstitution, der, naar den Dagen efter var bleven forelagt Folket og Stænderne og endelig vedtagen, havde gjort ham til den absolutte, enevældige Hersker, der selv kunde vælge og afsætte Senatets og Rigsdagens Medlemmer, og kun havde den lovgivende Magt at dele med Stænderne. Og saa var der disse Lister, som han med hemmelig Fryd for længe siden allerede havde affattet — Listerne over de Mænd, der skulde fortrække, og over dem, som han vilde beholde i det ny Raad. Nogle ganske faa skulde blive, men de andre — —

Aa, hvilken Vellyst at bøje disse stive Nakker! At se Mænd som Ribbing og

Kaling, der endnu i Gaar havde troet sig almægtige, ydmygede i Følelsen af, at deres Roller nu vare udspillede! Han aandede friere alene ved Tanken, og der kom et forunderlig Blink i hans Øjne, et Smil om hans Mund, idet han udmaledede sig, hvad de vel følte i dette Øjeblik — det var Gjengjæld, Betaling for aarelange Krænkelser, tilføjede hans kongelige Selv-følelse!

Da den franske Konges private Afsending, Grev de Vergennes, i samme Øjeblik traadte ind, stormede Gustav hen imod ham og omfavnede ham.

„Bedste Vergennes, De kan skrive hjem, at Kuppet virkelig er lykkedes! Mine Modstandere ere overrumplede, takket være mit Folks Kjærlighed og den Støtte, jeg har haft i Hs. Majestæt Kong Ludvigs Sympati og virksomme Pengehjælp — De maa forsikre ham om min evige Taknemmelighed!“ —

Det led mod Aften, og Solen brændte ikke længere hed og glødende, men sendte kun nogle matte, rødgyldne Straaler til Afsked ned gennem Slottets Sale og Gemakker, da Kong Gustav efter endt Dagværk gik gennem den lille Korridor, der fra Drabantsalen førte til Dronningens Lejlighed.

Han følte Trang til at udtale sig om noget af alt det, der saa mægtigt rørte sig hos ham i denne hans Livs store Stund. Moderen og begge de yngre Søskende opholdt sig endnu paa et Besøg i Berlin, hans Broder Karl var ikke vendt tilbage fra Armeen i det Nordlige, men Dronningen, hans Hustru, der skulde have staaet ham nærmere end nogen anden, hvorfor var hun ikke allerede ileet ham i Møde?

Han rev Døren op til Gemakket — jo, ganske rigtig, der sad hun bøjet over sit Broderi! Gode Himmel, kunde da intet, slet intet rive hende ud af denne sløve Ro, der saa at sige bragte hans varme Blod til at fryse til Is?

Sofie Magdalene rejste sig op, og Sytøjet gled ud af hendes Haand. „Hvad befaler Deres Majestæt?“ spurgte hun.

„Befaler — mon Dieu, jeg befaler intet, jeg troede kun — ved De da ikke hvad her er foregaaet i Dag? og deler De ikke den Glæde, som hver Mand og Kvinde, ja fast hvert Barn her i Stockholm har givet deres Konge til Kjende?“

„Pardon, men jeg er for lidet indviet i Deres Majestæts Planer til at kunne bedømme det Skridt, som De har foretaget, og jeg ved ikke, om man tør glæde sig,

eller om man ikke maa befrygte de mulige Følger . . .“

„Det er nok, Madame,“ raabte Gustav heftigt, „jeg ser, at vi som sædvanlig ikke forstaa hinanden, og jeg beder Dem pardonnere, at jeg har forstyrret den Ro, som De sætter saa megen Pris paa!“ Han styrtede ud af Døren lige saa pludselig som han var kommen, og Sofie Magdalene sank tilbage i Stolen med Hænderne for Ansigtet. Igjen havde hun forsømt Lejligheden, havde stødt ham fra sig ved sin Kejtethed — aa, om han blot kunde have set ind i hendes Hjerte! —

Da Gustav ophidset og forbitret gik tilbage gjennem Salen, hørte han en let Støj i det lille Forværelse, hvor Pagerne plejede at opholde sig. Døren stod aaben, men han saa ingen derinde — jo, henne ved Vinduet stod en kvindelig Skikkelse — — han studsede, og vilde først ikke tro sine Øjne. Saa gik han nærmere — — „Fru du Rietz!“ raabte han forbavset, „est il possible? De her!“ —

Ja, det var virkelig Lolotte.

Liljehorn havde ført hende herop under Støjen og Forvirringen, og overgivet hende til den jourhavende Officers Varetagt, og den unge Krigsmand havde naturligtvis med stor Ærbødighed taget imod

General du Rietz's Frue. I flere Timer havde hun nu ventet her i den største Spænding paa Sagens Udfald, og paa at hendes Ægtefælle, til hvem der var gaaet Bud at hun var i Sikkerhed, selv skulde komme og hente hende. Det lod næsten til, at man havde glemt hende — hun begyndte at blive utaalmodig og en Smule ærgerlig mens hun gik til og fra Vinduet; men saa trængte Larmen og Glædesraabene op til hende dernede fra, og hun hørte Hyldingsraabene for Kong Gustav! Officerer, Pager og Lakajer løb omkring med Meldinger derude paa Trapper og Gange — han havde sejret, — sejret —

Hendes Hjerte bankede, hun fik Taarer i Øjnene af Bevægelse — hun kunde godt have jublet og skreget om Kap med alle de glade Mennesker dernede —

Og der stod han nu pludselig foran hende.

Rank, med løftet Hoved, med glødende, blussende Kinder og store, begejstret funklende Øjne gik hun ham i Møde.

„Jeg har søgt min Ægtefælle,“ sagde hun, „Uro og Angest drev mig hjemmefra, det var ubesindigt, men da jeg nu engang var her, saa ventede jeg — for at hylde min Konge! — Vær hilset, Kong Gustav, som har kjæmpet den store, herlige Kamp

for Frihedens hellige Sag, for gamle Svearigets Held og Hæder! Vær hilset og takket, Folkets Befrier, hvis Gjerning visselig maa fylde hvert svensk Hjerter med Stolt-hed og Fryd — nu gryer Dagen, den lyse, straalende Dag, der skal bringe Opfyldel-sen af Fædrelandets store Haab!“

Kongens Pande glattedes. Han var overrasket paa en saare behagelig Maade — var det virkelig den rolige, beherskede Charlotte du Rietz, der stod her foran ham og talte de varme, begejstrede Ord, saa himmelvidt forskellige fra dem, han nys hørte ovre i sin Gemalindes Gemak? Han stod og saa paa hende med et Smil, et ejendommeligt Smil, bag hvilket der maaske skjulte sig en Følelse af lønlig Triumf, og med et langt, forskende Blik, som vilde han tyde hver en Tanke, der rørte sig i hende.

„Ah, Madame du Rietz som Valkyrie! I Sandhed en Surprise; først nu tykkes min Sejr mig fuldkommen!“

Han bukkede, og Lolotte nejede saa dybt, at hun næsten sank i Knæ. Galant gjorde han et Par Skridt frem for at løfte hende op, men idet han vilde række hende Haanden saa han, at hun vaklede og var bleven dødbleg.

Dagens Anstrengelser, Varmen og Sinds-

bevægelsen havde været hende for meget, og Charlotte du Rietz var bæsvimet.

VII.

Den kongelige Familie var samlet paa Ekholmsund for første Gang efter Statsomvæltningen, og for sidste Gang inden Vintersæsonen i Stockholm skulde til at begynde.

Enkedronningen havde modtaget Efterretningen om Revolutionens lykkelige Udfald med en Blanding af Stolthed over Sønnen og en bittersød Følelse af, at den Magt, som han havde attraaet, nu virkelig var lagt i hans Hænder. Mødet mellem Moder og Søn havde tilsyneladende været ganske hjerteligt, men da det blev kundgjort Luise Ulrikke, nogle Dage efter hendes Hjemkomst i Efteraaret, at hun ikke længere som Enkedronning kunde gjøre Fordring paa, at Livdrabant-Korpset skulde gjøre Tjeneste hos hende, brød hendes Harme løs.

„Eders Broder vover at fratage mig de Privilegier, som hans Fader har skjænket mig,“ sagde hun forbitret til sine yngre

Sønner, „mais nous verrons! Jeg er ikke uden Frygt for det Spil, han spiller — og saa disse Elementer, hvoraf den ny Regjering er sammensat, mon Dieu! Ganske vist ere Mænd som Horn, gamle Høpken, Wrangel og fremfor alt Fersen blevne gjenindsatte, men hvad kunne de udrette mod saa urolige Hoveder som f. Eks. denne Sprengporten og den forslagne Toll? De ville naturligvis stadig puste til Ilden og forlede den rastløse Gustav til mangt et ubesindigt Skridt — hvem ved, hvad Enden bliver paa det hele?“

Indbydelsen til Ekholmsund havde hun næppe nok villet modtage, hun holdt ikke af at forlade sit eget Slot Friderickshof, og nu var der kanske oven i Kjøbet arrangeret en rørende Forsoningsfest mellem Gustav og den danske Gaas! —

Men heri tog hun dog fejl.

Forholdet mellem Gustav og Sofie Magdalene havde maaske aldrig været koldere end det nu var. Hofdamer og Kammerpiger vidste endog at fortælle om Anfald af Krampegraad og dyb Sørgmodighed hos den unge Dronning, og Rygterne om en Skilsmisse begyndte saa smaat at sive ud. Man vidste, at Kongen ikke mindre end Folket brændende ønskede en Tronarving, og man mente nu, at han agtede

at lade sit barnløse Ægteskab opløse for at kunne indgaa et nyt, enten med en tysk Prinsesse, eller med en tidligere foreslaaet russisk Storfyrstinde.

Middagstaflet var endt.

Kavalerer og Damer havde bukkende og nejende trukket sig tilbage, og i et af Gemakkerne sad Kongen i Samtale med sin Moder og Prins Karl.

Luise Ulrikke bar endnu bestandig Sorg for sin Ægtefælle; for hende, den tilsidesatte og forglemte Enke, passede Sorgens Farve bedst, erklærede hun, og det var med en vis Uvilje, at hun betragtede Gustavs kostbare Paaklædning, den lyse, sølvbroderede Fløjls Kjole og Diamanterne, der lynede fra hans Kalvekryds og fra Spænderne paa de sirlige Sko, som dækkede hans ualmindelig smukke Fødder. Den Pragt og Luksus som han, aldeles ligegyldig og ubekymret for hvad det kostede, mere og mere havde udviklet efter sin Tronbestigelse, var i det hele taget en stadig Kilde til Ærgrelse for hans Moder.

„Eh bien,“ sagde Kongen, idet han lidt utaalmelig lod Fingrene spille paa Lænestolens forgyldte Arme, „det lader altsaa ikke til, at hverken min kjære Fru Moder eller min Broder bifalde Valget af den

Marie Henckel: Lolotte.

Brud, som jeg har foreslaaet ham. Jeg mente dog, at en Prinsesse af et fra Vasslægten stammende Fyrstehus maatte være et passende Parti.“

„Mais mon Dieu,“ sagde Enkedronningen spidst, „jeg kjender jo aldeles ikke Prinsesse Hedevig Charlotte af Holsten Gottorp!“

„Og jeg,“ stammede Hertugen af Södermannland, „jeg begriber ikke ret, hvorfor jeg i det hele taget skal tvinges til at gifte mig —“

„Jeg troede dog ellers, mon frère, at jeg tilstrækkelig havde udviklet Dig mine Grunde herfor,“ afbrød Gustav og foer op. „Eftersom jeg selv er og rimeligvis forbliver barnløs, maa jeg være betænkt paa en Efterfølger, ikke ved, at jeg skiller mig fra Dronningen for at indgaa et nyt Ægteskab, det vilde være et politisk Fejlgreb, men ved at jeg sørger for vort Dynastis mulige Forplantning gennem en af mine Brødre, og naar jeg hertil vælger Dig som den ældste, og erklærer at ville udnævne den Søn, der maatte fødes Dig i dit Ægteskab, til Arving til min Trone, saa indser jeg ikke, med hvilken Ret Du undslaar Dig for at efterkomme mit Ønske.“

„Nej, nej, naturligvis,“ udbrød Karl og

gned nervøst de koldklamme Haandflader imod hinanden, „tro heller ikke, at jeg ikke af ganske Hjerte skjønner paa den Udmærkelse, der vises mig, men — kunde det ikke tænkes, at Du alligevel fortrød dette Skridt, Gustav? Og Folket — en Kronprins, født den suveræne Konge, er dog den som det mest attraar —“

„Ja,“ sagde Luise Ulrikke. „Desuden — Karls sygelige Konstitution, Uvisheden om, at der virkelig fødes ham en Arving, bør dog ogsaa tages i Betænkning.“

Gustav smilede. Han vidste meget godt, at Moderen næppe havde gjort Indvendinger, dersom Talen havde været om hendes Yndlingssøn. „Hedevig Charlotte er meget ung,“ sagde han, „kun femten Aar, kraftig og sund!“

„Men —“ indvendte Hertugen endnu en Gang.

Kongen rejste sig. „Jeg kjender meget godt din Forkjærlighed for den ugifte Stand, mon ami,“ sagde han, „og er heller ikke uvidende om, at dit Hjerte ikke er frit, men Du er allenfals ikke den første, hvem man gifter bort malgré soi, og senere vil din Tilbøjelighed nok vende sig mod en elskværdig ung Fyrstinde, som i alle Maader er Dig værdig. Ja, nu kjender Du mit Ønske, og faar selv overveje

Sagen og raadføre Dig med vore Venner, Fersen og Ulrik Scheffer — for i Aften vil jeg ikke plage Dig længere.“

Han bukkede for sin Moder og gik ind i den tilstødende Sal. Luise Ulrikke saa efter ham og vendte sig saa til Prins Karl, der stod grublende og stirrede frem for sig med et underlig aandsfraværende Blik. Hans overspændte, pirrelige Gemyt og Hang til Mysticisme gjorde, at han mere end én Gang troede at have haft Syner og Aabenbaringer, og det var som om han ogsaa nu skuede ind i Fremtiden — den Fremtid, der for en stakket Stund skulde bringe ham selv den gyldne Krone.

„Kjender Du din Broders Bevæggrund til dette Skridt?“ spurgte Enkedronningen. „Ja, for der maa naturligvis være en Grund til, at han nu pludselig igjen har opgivet Tanken om Skilsmisse og et nyt Ægteskab?“

Hertugen foer op af sine Drømmerier. „En Grund —“ gjentog han. „Jeg ved ikke — man ymter rigtignok om, at han skal være stærkt engageret af en Dame her ved Hoffet —“

„En tendre Passion — bah, den vilde ikke afholde Gustav fra hans Forsæt! — Hvem skulde for Resten den Dame være?“

„Den smaa du Rietz. Grevinde Løwen-

hjelm paastaar rigtigt nok, at det er Opspind af den skønne Ribbing, men —“

„Charlotte du Rietz!“ udraabte Luise Ulrikke og slog Hænderne sammen. „En af de faa retiré og ærbare Kvinder i den letfærdige Flok — c'est impossible!“

Hun saa ind i Musiksalen, hvorfra der lød Sang og Toner af en Luth, forunderlig indsmigrende og betagende Toner, saa at alle trængte sig frem for at lytte. Det var en ung, dengang endnu ubekjendt Mand, hvis Melodier senere skulde lyde omtrent den hele Verden over, Sekretæren Bellmann, der sang og spillede, et Geni, som Gustav nylig havde opdaget og som nu maatte foredrage en af sine ejendommelig friske og sprudlende Kompositioner.

Kongen stod og lænede sig til Kaminen. Luise Ulrikke saa hans Blik glide rundt i Salen og standse ved Charlotte du Rietz — ah — —

Et Øjeblik mødtes deres Øjne, men kun et Øjeblik — saa slog Lolotte sine ned, og mens Sangen blødt og smeltende tonede gennem Rummet, plukkede hun langsomt og ligesom i Tanker Bladene af den mørkerøde Rose, hun holdt i sin Haand.

*

*

*

Kanerne holdt forspændte i Slotsgaarden. Det var en Tur til Ulriksdal i det smukke Vintervejr, som det gjaldt, og de kongelige Herrer vilde selv være Kuske.

Hertugen af Sødermannland, hvis paa-tænkte Formæling nu ikke længere var en Hemmelighed, skulde kjøre for Dronningens Overhofmesterinde, og Kongen selv vilde kjøre for sin Søster. Da han kom ned ad Trappen, endnu i Færd med at trække de gule Hjorteskins Handsker paa, smilende og nikkende til højre og venstre, saa han Sofie Albertine, frisk og blomstrende som en Rose, sidde i Kanen, indhyllet i sit Pelsværk, og ved Siden af hende — Lolotte.

Han smilede behagelig overrasket, og Prinsessen lo overgivent. „Jeg fik det indrettet saaledes,“ sagde hun og nikkede. „Det var saa behageligt og ugenert at have Lolotte her i Stedet for en af de andre, og saa fik jeg la belle Høpken til at fortrække; hun sidder nu hos sin kjære Veninde Frøken Løvenhjem, og har Grev Hamilton til Kavalier. Men hun var rasende, hun laante Lolotte nogle sande Basilisk-Øjne!“

Gustav lo ogsaa, og idet han bøjede sig frem for at gribe Silketømmerne, som Lakajen rakte ham, saa han Lolotte ind

i Ansigtet. „Men Fru du Rietz selv er maaske aldeles ikke tilfreds med Byttet?“ sagde han.

„Naturligvis, jeg er jo stedse Deres Majestæts og Prinsessens lydige Tjenerinde, jeg beklager kun den arme Grevinde!“

„Det mener De jo slet ikke, Madame —“ et nyt Blik vilde ligesom sænke sig i hendes, men Lolotte tog Øjnene til sig og fik travlt med sin Kaabe.

„Fryser De?“ spurgte Kongen, og drog Kaaben tættere sammen om hende med den Haand, han havde fri.

„Ak, mon Dieu, nej!“ Og hun saa virkelig heller ikke ud til det, med denne friske Rødme i Kinderne.

Hvilken herlig Kanefart!

Hestene travede prustende hen over den hvide, knitrende Flade, og Dampen fra deres varme Aande hvirvlede som smaa Røgøjler ud i den kolde, klare Luft; Bjælderne klang lystigt om Kap med glade, ungdomsfriske Stemmer og høje Piskeknald, klare Øjne straaledede med stærkere og stærkere Glans, og Kinder blussede i varmere og varmere Glød. Raskere og raskere gik Kjørselen — man lo og talte i Munden paa hinanden, raabte fra den ene Kane til den anden; hvert lille Ind-

fald var tilstrækkeligt til at fremkalde Munterhed, og da Selskabet steg ud paa Ulriksdal, var det i en Stemning som en Flok kaade Børn, der ere slupne løs fra alle Baand og Tvang, og ere opsatte paa at ville more sig af Hjertens Lyst.

Og saa denne Opdækning, der ventede i lyse, varme Rum, med Vin, der funkede gylden eller blodrød i slebne Pokaler, med Krystallers Pragt og Sølvets hvidlig blinkende Glans!

Ud af Skind og Forværk vikledede sig de smidige, elegante Kvindelegemer og flagrede frem som Sommerfuglen af Larven, og der blev rettet paa Kjoler og Frisurer og smaa allerkjæreste Krøller, der vare komne i Uorden; Spejlene gjengave smilende Ansigter, og Krogene gjenløde med Hvirken, og det var som om alt, trods Vinteren og Kulden derudenfor, straaledede Sol i Sol og aandede Liv og Duft i hver en Vraa.

Charlotte du Rietz havde maaske aldrig taget sig bedre ud end i denne smagfulde mørke Vinterdragt, kantet med Zobelskind, der faldt saa blødt og folderigt om hendes slanke Lemmer, og med smaa Agraffer af Rubiner og Perler koket anbragte hist og her, hvor de kunde gjøre Virkning og blinke frem mod Stoffets dybe, matte

Farvetone. Der laa ligesom et Skjær af Lykke over hendes Træk, og der spillede Liv og Skjælmeri i de klare, tindrende Øjne, mens Smilet legede Skjul i Mundvige og i Kindens og Hagens Gruber. Det var mest om hende, at de fleste Kavalerer flokkede sig i Dag, og det regnede ned med Komplimenter, der sagdes højt og lydeligt, og med Artigheder af en mere indtrængende Art, der hviskedes med dæmpet, tilsløret Røst. Og hun nød sin Triumf med den lykkelige Evne der var givet hende til at glide let hen over det, hun ikke vilde høre, med den Blanding af Barnets uskyldige Frimodighed og den modne Kvindes rolige, overlegne Sikkerhed, der just gjorde hende saa pikant og indtagende.

„Se paa Madame du Rietz,“ sagde en af Pagerne, der stode i en lille Klynge og slugte Damerne med store, begjærlige Drengøjne, „hvor hun er charmante! Det er ikke at undres over, at Hans Majestæt ogsaa kurtiserer hende saa smaat“

„Aa, jeg tror at det nærmest er for at ærgre den junoniske Grevinde Ribbing,“ sagde Munck leende. „Skade, at hun ikke er her; ved Siden af hende tager den smaa Friherreinde sig unægtelig ud som

en Skolepige! Kvinder som Fru du Rietz falde i det hele taget ikke i *min* gout.“

„I hvilken Stil skulle de da være?“ spurgte den lange Løwenhjelm, der gjerne vilde gjælde for Kjender.

„Fyldige — svulmende i yppig Livsfylde, skulle de være, bløde at favne, med smægtende Længsel i Blikket — der er nu t. Eks. Dronning Sofie Magdalene, hun er just skabt til at vække Elskov! Arme saa hvide og runde, og en Hals og Barm — at hun bliver forsmaaet forstaar jeg ikke!“

Kongen var næsten overstadig lystig ved Bordet. Han og Karl Fersen, ældste Søn af Greven, der efter Enkedronningens Ønske, fordi Prinsessen var med i Selskabet, var fulgt med som en Slags Sauvegarde for Ungdommen, overbøde hinanden i at sige Vittigheder. Om det saa var Prins Karl, saa glødede hans sygelige, blege Kinder af Vinen, og hans høje, skarpe Latter gav hvert Øjeblik Gjenlyd i Salen.

„Hans kongelige Højhed har da heldigvis forsonet sig med Tanken om sit Giftermaal,“ sagde Grevinde Høpken til hans Kavalier og fortrolige Ven Cederstrøm.

„Ja, man maa kun haabe, at den stak-

kels Frøken Løwenhjelm ogsaa maa trøste sig“

„Mon Dieu, tvivler De derom? Man behøver jo kun at se paa hende og den smukke Aksel Fersen!“

„Nej, nu bliver De paa Ære for slem, Grevinde, han er jo kun en Dreng endnu.“

„En Dreng, bah — han er gammel nok til at være en smuk Kvindes Elsker, kan jeg forsikre Dem, spørg De kun vor kjære Grev Hamilton her. Han er altid forarget, altid malcontent, og — han siger altid Sandhed! N'est ce pas, Monsieur?“

Grev Hamilton, Dronningens Hofchef, smilede med sit tørre, ironiske Smil. „Jeg vilde i alt Fald aldrig driste mig til at benægte noget, som De forsikrer, min Naadige, og allermindst i dette Tilfælde — jeg bøjer mig for *Deres* Erfaring!“

„Fi donc, nu er De uartig,“ la belle Høpken slog ham over Armen med sin Elfenbensvifte, „og Ulykken er, at De selv er usaarlig ligesom Achilles, De har ikke engang hans Hæl — ikke et eneste svagt Punkt, hvor man kan angribe Dem! I himmelske Guder, dersom De maatte raade blev det et horribelt kjedsommeligt Hof“

Hamilton lo. „Maaske! Nu er det i alt

Fald Synd at sige, at man generer sig i nogen Retning for at publicere sine Følelser og sine smaa Amouretter; ogsaa i den Retning er det svenske Hof blevet en tro Kopi af det franske.“

„Naar alt kommer til alt er det da ogsaa bedre at bære aabent Visir, end at skjule sine Amouretter under Ærbarhedens Maske og spille Dydsmønster, uagtet Alverden meget godt ved hvad der foregaar.“ Grevinden hævede Stemmen og saa lige over paa Lolotte, som sad tæt ved i en anden Gruppe. „Uh, jeg hader slige hykkelske Snerper!“

„Det er kun alt for sandt, chère amie, visse Personer smykke sig med en Dyd, som de ingenlunde besidde,“ læspede den smukke Grevinde Mejerhjem med et Kast af sit indtagende blonde Hoved i samme Retning.

Lolotte havde baade hørt Ordene og set Blikkene, der ledsagede dem. Hun blev iskold. Kunde det virkelig være muligt, at det var hende, disse Fornærmelser gjaldt? Hun saa sig om i Kredsen — Baron Taube hostede forlegent bag sin hule Haand, et Par af de unge Hofkavalierer stak Hovederne sammen idet de skottede til hende, og hun hørte tydeligt en af Damerne bag ved sig hviske til en

anden: mon Dieu ja, man kan jo ikke vente, at alle skulle have Grevinde Ribbings Fasthed!

Hun rejste sig op, Harmen kogte op i hende og var nær ved at tage Vejret fra hende. Hvad i Alverden mente de alle sammen, og hvad tænkte de om hende? Hvilken Ret havde disse letfærdige Kvinder, som ofte lige for Øjnene af deres Ægtemænd gjorde sig til af deres Erobringer og pralede med Antallet af deres Elskere, til at latterliggjøre hende og drage hende ned i Smudset? Hun havde Fornemmelsen af, at alles Opmærksomhed var bleven henvendt paa hende, og hun ligesom krympede sig under disse kolde, nysgjerrige Blikke, der hvilede paa hende.

En underlig pinlig Tanke, en pludselig Angest havde grebet hende, og da Kongen i det samme stod foran hende, saa hun op paa ham med et hastigt, sky og hjælpeløst Blik, et Blik, der paa én Gang spurgte og bad om Skaansel.

„Fru du Rietz,“ sagde Gustav med sit mest straalende Ansigt, „Prinsessen vil à tout prix have en Kvadrille i Stand inden vi tiltræde Tilbageturen, og da forkjælede Børn jo altid faa deres Vilje, saa bliver der ikke andet at gjøre end at parere

Ordre, n'est ce pas ? — Deres Haand, om jeg maa bede . . .“ Han greb den og gav den i det samme et lille, stjaalent Tryk; men Lolotte trak Haanden til sig og nejede.

„Jeg — jeg beder Deres Majestæt pardonnere mig, men jeg kan i Øjeblikket ikke deltage i Dansen.“

„Og hvorfor ikke, hvad er der passeret, Madame? De er jo bleg som en død — eller for at bruge et skjønnere Udtryk — som den hvide Lilje! Qu'avez donc?“

„Aa, det er kun et Ildebefindende, jeg blev lidt svimmel; det vil snart gaa over, men jeg beder Deres Majestæt indstændigt om Tilladelse til at trække mig tilbage.“

Gustav saa ganske betuttet efter hende. Han blussede af Vin og var i en mere end almindelig animeret Stemning. Hvad i alle gode og onde Magters Navn gik der af hende? Nylig var hun jo saa munter som en kvidrende Lærke, og nu — hvorfor havde hun set paa ham med de store, bønligge Øjne, saa underlig forpint ligesom det saarede, jagede Dyr, naar det vender sig mod sine Forfølgere? Aa, disse Fruentimmer, disse Fruentimmer, hvad det dog var for nogle uberegnelige Skabninger! De vare i Grunden alle sam-

men saa ens, saa fortvivlet, trættende ens — og dog var der noget ved hende, naar hun saadan ligesom bød Trods just i samme Øjeblik hvor hun frygtsom betaget syntes at drages imod en, og kjækt og stolt løftede Øjet, der nys havde sænket sig saa bly i dets milde, duggede Glans, noget, som var ejendommeligt for hende — just for hende alene.

Han drejede sig pludselig rundt paa Hælen. „Hvad er der med General du Rietz?“ spurgte han Staldmester Lewenhaupt, der stod bag ved ham og talte med et Par andre Herrer. „Det forekom mig, at De nævnede hans Navn?“

„Ja, Deres Majestæt, vi talte om Sandsynligheden af, at Feltøverstsen kom til at beklæde Guvernørposten i Bohuslen. Grev Fersen fortalte netop før, at Livet her i Stockholm slet ikke gefaller ham, og at han længe har ønsket at blive forflyttet til en anden Garnison.“

„Ja saa,“ Gustav sagde ikke mere derom, men begyndte at tale om andre Ting.

Da det muntre Selskab vendte tilbage fra Ulriksdal, var det la belle Høpken som havde indtaget Pladsen ved Siden af Sofie Albertine; Lolotte sad tavs, indhyllet i sin Pelsværkskaabe, og krøb sammen i et

Hjørne af Grev Hamiltons Kane; hun længtes blot efter at komme hjem og blive alene. — Hjemturen var utaalelig lang, syntes hun. Da hun endelig var sluppen fra sine Ledsagere og gik op ad Trapperne, mødte hun du Rietz, der kom ud fra Spisesalen for at gaa ind i sit Arbejds-værelse. Tjeneren var til Stede, men han hjalp hende selv Kaaben af og kyssede galant hendes Haand.

„Det var lidt kjedsommeligt at dinere alene, *ma chère Charlotte*,“ sagde han, „men jeg haaber, at Du har amuseret Dig bien?“

„Aa ja, ret vel,“ Lolotte nikkede. Da han havde fjernet sig, blev hun staaende et Øjeblik, lænet til Dørkarmen, og saa efter ham; det var ligesom der gik en Trækning hen over hendes Ansigt, og saa sukkede hun — flere Gange. Hun kastede Hat og Muffe, Handsker og Vifte fra sig, skyndte utaalmodigt paa Kammerpigen, at hun skulde gaa, og sank saa ned i en Lænestol ved den hendøende Kaminild. Der blev hun siddende til langt ud paa Aftenen og grublede.

Hun følte sig syg og ulykkelig, det var som om al Glæde og Tryghed med ét var taget fra hende.

Hun syntes, at hun endnu saa disse haanlige Miner, hørte disse onde, giftige Ord, som man havde vovet at kaste hende i Ansigtet, uden at hun var i Stand til at forsvare sig. Det var kommet saa pludselig, saa uventet, dette Angreb — eller kan hændes, hun hidtil havde været for fejg til at se Sandheden i Øjnene, og ikke havde villet forstaa forblommede Hentydninger, smaa Pile, der vare afskudte; men nu forstod hun i alt Fald! Forstod, at Kong Gustavs Sejrsdag, da hun i sin jublende Tro paa ham, med Tanker, der højnede og i stolt og dristig Flugt bare op over det smaa og lave, var kommen ham saa frejdig og fuldt i Møde, den var bleven Nederlagets Dag for hende. Thi fra hin Stund havde han, sikker paa sin Magt, paa ny nærmet sig hende, og fra hin Stund havde ogsaa Sladderer og Bagvadskeksen været aarvaagne. Nyfigne Øjne havde vogtet paa hende, hadske Tunger havde dømt hende, der troede sig saa uantastelig, havde stemplet hende som en leflende Kokette — nej, kanske endnu værre — som den lystne Skjøge, rede til at hengive sig!

Og han — — Kong Gustav selv — —

Ja, om hun blot havde kjendt hans Tanker om hende, havde vidst, om han i

Marie Henckel: Lolotte.

overmodig Selvfølelse havde leget denne Leg, for at se hvor vidt han kunde drive hende! Om ogsaa *han* troede, at nu behøvede han kun at strække Armene ud og byde hende: kom, saa kom hun i længselsfuldt Begjær, rede til at tage godt og ondt af hans Haand, til at lade ham sætte Foden paa hendes Nakke og træde hende i Støvet, om han lystede, saaledes som nogle Kvinder fandt deres Lykke i at blive elskede! — — Aa, der var en nagende Pine i dette, det var saa bitter en Ydmygelse for hendes Stolthed at udmale sig det, saa hun ligefrem vaandede sig som i legemlig Smerte derved.

Men det skulde alt sammen være Slut. Hun havde faaet Øjnene op, og de skulde herefter finde hende paa sin Post, rustet til Kamp.

Næste Dag havde hun Feber, hun havde forkjølet sig paa Kaneturen og maatte gaa til Sengs. Det blev til en alvorlig Brystlidelse, og i mange Uger, ja i Maaneder maatte hun ikke forlade sine Værelser. Det var som en Hvile i nogen Tid at være fritaget for alt Ansvar, alle Pligter! — Du Rietz kom hver Dag nogle Minutter ad Gangen og sad ved hendes Seng, klappede hendes Haand og kyssede hende med en

vis ceremoniel Æmhed paa Panden, men han sagde aldrig meget.

Naar han gik, saa Lolotte gjerne efter ham med et Suk, og Taarerne piblede frem i hendes Øjne.

VIII.

Hele Stockholm var paa Benene i Anledning af de Festligheder, hvormed Formælingen mellem Hertug Karl af Sødermannland og Prinsessen af Holsten Gottorp fejredes.

Kongen og begge Dronningerne, tillige med Prinsesse Sofie Albertine og Hertugen selv, havde modtaget den unge, femtenaarige Brud i Nyckelriken, og nu havde Vielsen fundet Sted i Stockholm først i Juli. Man skulde ikke synes, at den barnlige, livsglade Hedevig Charlotte, hvis blaa Øjne skuede saa frejdigt ud i Verden, og hvis lille, halvaabne Mund altid lo, skulde kunne føle sig hendraget til den uanselige Prins Karl, der ikke engang havde nogen Kjærlighed at byde hende, og det var maaske fordi han indsaa det og følte en Slags Medlidenhed med hende,

at Gustav lige fra Begyndelsen af viste sin unge Svigerinde saa megen Godhed og Deltagelse.

Alt havde været tilpasset efter Ceremoniellen ved Dauphinen af Frankrigs og Marie Antoinettes Formæling, og nu fulgte der Fest paa Fest, saaledes som kun Gustav den Tredje formaaede at give dem, med hint fortryllende Skjær over sig, hin ejendommelige Duft ligesom fra Eventyrets rige, brogede Vidunderverden. Og Menigmand havde delt Glæden og havde jublet ligesom for to Aar siden ved Kroningen, jublet over de hele stegte Okser, der uddeltes, over Vinen, der flød i Strømme, og over de mange Fridage der vankede.

Og nu var det en Dag midt i Juli.

Kongen, der altid foretrak Opholdet paa et af Lystslottene i de smukke Omgivelser, fremfor at være i den beklumrede By om Sommeren, gav et Karrusel og Turneringsspil i middelalderlig Stil paa Drotningholm.

Og det var virkelig som om Fortiden var tryllet frem i hele sin brogede Farvepragt. Herolder stødte i Trompeter, harniskklædte Riddere med vajende Hjelmbuske sprængte paa prægtig udstafferede Gangere ind paa Banen og svang deres Lanser; Damer i Gyldenstykkets Dragter,

med Sløret bølgende ned fra de høje, spidse Haartoppe, vinkede til dem fra Balkoner, Narre i brogede Dragter med klingende Bjælder, sloge Kulbøtter og sagde plumpe Vittigheder, og smaa Kjertesvende vimsede om med Forfriskninger paa store Træbakker. Bagefter blev der fremstillet et Skuespil, hvori der naturligvis forekom forheksede Prinsesser, fæle, ondskabsfulde Trolde og alskens grufulde Utysker og ildsprudende Drager; det hele endte med et Bal masqué deroppe i de pragtfulde Sale, og de, der ikke vare for trætte, svang sig i Kvadriller og Runddanse, eller ogsaa spredte de sig ud over Terrasserne, der laa i det blinkende Maanelys, og forsvandt parvis Arm i Arm inde under de dunkle, hemmelighedsfulde Trægrupper, hvor det hviskede og susede sagte i Løvet, og Lindeblomsternes Duft bølgede sødlig krydret og tung.

Gustav, der som sædvanlig selv havde været Livet og Sjælen i det hele, selv havde udkastet Tegninger til Dragter og Dekorationer, ordnet Optogene, digtet Versene og til Dels komponeret Musikken, strejfede omkring, snart inde, snart ude. Han havde først som Riddersmand vippet adskillige Modstandere af Sadelen, og saa havde han i Hyrdekostume danset baade

med sin Søster og den nyformælede Hertuginde; nu spejdede han efter Lolotte. Han havde set hende under Dystløbet oppe paa Balkonen mellem Damerne, men det var første Gang efter hendes Sygdom at hun deltog i en større Festlighed, og hun dansede ikke, hun var maaske allerede taget hjem. Han var ved at opgive sin Søgen, da en Zigeuner med en Citer hængende i et Baand over Skulderen, rørte ved hans Ærme og hviskede: „Søger, saa skulle I finde — i den lille Løvhytte til højre for Havetrappen.“

Gustav nikkede. Han havde kjendt sin Yndlingspage og fulgte Vinket.

Og ganske rigtig. En kvindelig Skikkelse rejste sig fra Bænken, da han traadte ind i Løvhytten, der laa ganske svagt be-lyst af Maanens Straaler. Han ilede hen imod Damen og greb hendes Haand.

„Enfin,“ hviskede han heftig og ømt, „aa, hvor jeg dog har smægtet efter dette Gjensyn! I mere end fire lange Maaneder har jeg ikke set Dem, og i al denne Tid har De været syg . . .“

„Ikke egentlig syg, Deres Majestæt, jeg har kun skrantet, men nu er jeg frisk igjen.“

„Hvilken Lykke! Alt har været uendelig tomt og kjedsommeligt uden Dem, det

er, som om Solen slet ikke har skinnet, min Veninde!“

„Det kan aldrig være muligt!“ Lolotte rystede paa Hovedet og forsøgte at le. Hun havde været forberedt paa Mødet med ham, det maatte jo komme engang, men hun havde søgt at undgaa det saa længe som muligt, og nu, da hun pludselig saa ham, bankede hendes Hjerte saa at hun næsten kunde høre det. „Der er saa meget i Deres Majestæts Liv, der nok kan bringe Solskin baade udadtil og i Hjertet.“

„Hjertet — naar blev dets dybeste Krav og Trang vel tilfredsstillede hos mig?“

„Man lærer at bringe sit Hjerte til Tavshed, selv om det koster Kamp.“

„Tror De virkelig, min lille Filosof? Jeg mener nu, at det er en saare gjenstridig Tingest, med hvilken det ikke nytter stort at raisonnere. Dets Fordringer lade sig ikke saaledes afvise, og hvorfor maa ikke ogsaa vore skjønneste, varmeste Følelser, Følelser, der løfte vor Sjæl og vor Tanke, have Lov til uhindret at gro deres Vækst? — Lolotte, det er paa Tide, at vi to forstaa hinanden, n'est ce pas? Jeg vil ikke længere hungre og tørste som den fattigste Betler i mit Rige — De slipper ikke længere fra mig med Udflugter . . .“

„Det ønsker jeg heller ikke, Deres Majestæt, tværtimod,“ sagde Lolotte, og Blodet skjød op i hendes Kinder, idet hun stolt og fast saa ham ind i Øjnene. „Jeg har et uplettet Rygte at værne om, og naar man allerede har begyndt at angribe det . . .“

„Hvem har gjort det? En Hoben Narre og snerpede Fruentimmer kanske — ak, min Veninde, kan disse Sladderhankes tomme Snak, kan deres Dom da gjøre Dem træl bunden og fej? Hør mig, Lolotte — jeg elsker Dem! Der var en Tid, hvor jeg ikke selv troede paa Styrken af denne Sentiment, men nu ved jeg, at jeg elsker Dem højere end nogen anden Kvinde, og De — kan De se mig ind i Øjnene og sige, at De ikke gjengjælder denne Kjærlighed, eh bien, saa skal jeg aldrig oftere besvære Dem med mine Bønner! Men hvis ikke, hvis De alt frivillig har skjænket mig, hvad jeg længe i brændende Længsel har begjæret, saa skiller intet os — hører De — intet!“

„Kan hænde — *hvis* saa var, men det er det ikke. Jeg deler ikke Deres Majestæts Kjærlighed — ikke paa den Vis, som De ønsker.“

„Man elsker eller elsker ikke, Lolotte, det er Naturens evige Lov.“

„Ja, men man kan ikke følge denne Lov med Tvivl i sit Sind!“

„De tvivler — ikke alene om Dem selv, ogsaa om mig?“

Han kunde se i Maanelyset, hvor bleg hun var mens hun stod og knugede Hænderne i hinanden. „Ja,“ sagde hun tonløst.

Han kom et Skridt nærmere, og der laa et Smil om hans Mund. Saa bøjede han sig lidt frem, lagde Armen om hendes Liv og tvang hendes Hoved tilbage. „Lolotte,“ sagde han og saa hende fast og dybt ind i Øjnene, „De taler ikke Sandhed!“

Hun maatte lukke Øjnene for dette Blik, der ligesom brændte hende ind i Sjælen, og der gik en Gysen gennem hende. „Jo, jo,“ stammede hun, men hendes Læber lukkedes med Kys, brændende, lidenskabelige Kys, der ligesom gjød Ild i hendes Blod. Viljeløs, betaget, hvilede hun et Øjeblik i hans Favn, med en vidunderlig salig Fornemmelse af, at den hele Verden svandt bort og blev til intet, og kun han og hun bleve tilbage.

Men kun et Øjeblik — saa rev hun sig heftig løs. „Skaan mig,“ hviskede hun.

„Pst — prenez garde,“ lød det i det

samme hende fra Indgangen, „man kommer, Deres Majestæt . . .“

„Jeg gaar, vær blot uden Frygt, ma bien aimée,“ sagde Gustav og vilde paa ny gribe Lolottes Haand; men hun drog sig tilbage fra ham, sky, forskræmt og med et Blik, som han ikke kunde blive klog paa. Et Sekund kun saa han paa hende med dette Smil, der til Tider gav hans Ansigt det sælsomme Dobbeltudtryk, saa kyssede han paa Fingeren, hviskede „au revoir!“ og skyndte sig udenfor, hvor der lød Stemmer og Skridt. I forbীগaaende bøjede han sig og saa ind i Livpagens smukke, kløgtige Ansigt.

„Du har intet set — forstaar Du vel? Du er Pageøverste, Munck, med Tiden kan Du blive mere!“

Munck bøjede sig med et lille, triumferende Smil.

Men inde i Løvhytten var Fru du Rietz bleven staaende og stirrede ubevægelig frem for sig. Saa kastede hun Hovedet tilbage med det gamle trodsige Kast — snige sig bort, nej! — Hun slængte den lille Flors Halvmaske fra sig, og gik langsomt, ganske langsomt sin Vej.

Det var noget over otte Dage senere.

Lolotte sad i Morgenneblig paa en lille Kanapé i sit Soveværelse. Paa et Bord ved Siden af hende stod de tomte Chokoladekopper, og midt ude paa Gulvet laa hendes lille hvide Mynde og lod sig gjennembage i Solen, mens den velbehageligt strakte Poterne og plirrede med Øjnene. Luften var tung af Parfume og Blomsterduft, og Taffeluret med Amorerne henne paa Konsollen dikkede dæmpet og ensformigt, som om det var bange for at forstyrre.

General du Rietz gik op og ned ad Gulvet med Hænderne paa Ryggen; han saa ærgerlig og misfornøjet ud.

„Jeg forstaar ikke Kongens Vægning ved at lade mig forflytte,“ sagde han og rystede paa Hovedet, „jeg troede, at det var en Forglemmelse og har gennem Fersen mindet ham derom, men der kommer stadig ingen Afgjørelse.“

Lolotte, der var bleg, med mørke Ringe under Øjnene, vendte Hovedet til Siden. „Har Du tilstrækkelig udviklet dine Grunde, hvorfor Du ønsker det saa meget?“ spurgte hun mat.

„Ja, Kongen ved saare vel, at Garnisonslivet her ingenlunde staar mig an, og at der hersker et spændt Forhold, en

Uoverensstemmelse mellem flere af Officererne og mig, der ofte er mig pinlig. Han lod ogsaa til fuldt ud at forstaa mig, og var som altid aimabel og naadig da jeg talte med ham derom, men derved bliver det. Jeg ved, at man har foreslaaet ham at give mig Guvernørposten i Bohuslen, men at der er Tale om, at en anden vil blive mig préféreret. Det er naturligvis Intriger; man skildrer det vel sagtens som en Anmasselse af mig, at jeg kunde tænke paa sligt.“

„Kors nej da, hvorfor antage sligt?“

„Fordi man altid skal se Sandheden lige i Øjnene, bedste Charlotte. Vi leve i Kabalernes, Intrigernes Tid; Kongen er mild og vennesæl, men han er flygtig og overfladisk paa en vis Maade, man kan ikke lodde Bunden, fordi der maaske slet ingen er. Han er uberegnelig, fordi han stedse giver efter for sine Indtryk, og naar mine Uvenner finde paa at hviske ham noget i Ørene, saa lukker han dem ikke. — Men jeg vil ikke plage Dig længere med mine Affærer, Barn, Du ser slet ikke vel ud, heller ikke Dig er Luften her i Stockholm tjenlig. Du skulde hvile lidt endnu, jeg gaar ind for at gennemse Rapporten, som Løjtnant Löwen sagtens allerede har bragt.“

Da Lolotte var bleven alene, sad hun et Øjeblik og skyggede for Ansigtet med sin ene Haand.

Det havde været sælsomme otte Dage disse sidste, med deres smerteblandede Lykke, Kamp og Tvivl. De vare komne jagende og brusende ind over hende disse gjærende Urostanker, disse daarende Minder om hint korte, salige Øjeblik, da hendes Hjerter bankede mod hans. Hun havde ikke villet give dem Rum, men havde dog heller ikke helt stænget dem ude, havde ligesom i tungsindigt Velbehag lyttet til hine søde, daarende Røster, der begjærede at inddrages, og saa snart hun blot havde aabnet Døren en Smule paa Klem, saa havde de holdt deres Indtog, atter og atter! — Og saa havde Kongen sendt hende et Par Breve. — „Du er alle mine Tankers, mine Følelsers Beherskerinde,“ skrev han, „Du, som har skjænket mig en Lykke, større end nogen anden Kvinde paa Jorden har formaaet at skjænke mig den — den rige, vidunderlige Lykke at elske uden Grænse, uden Ophør!“

Ja, hun kunde ikke længere tvivle om denne Lidenskab, der i sin vilde stormen frem ikke mere kjendte noget Hensyn, og det *var* sagtens ogsaa Lykken, denne alt betagende Følelse, hvis Sødme hun ligesom

et Øjeblik havde smagt, saa at hun havde kjendt sig som tryllebunden givet ind under hin stærke Magt. Men alligevel — hun havde ingen Tro til sig selv som den, der vilde være rede til i smerteblandet Fryd at give sig hen i godt og ondt, trodsende *alt*, trædende *alle* Hensyn under Fødder og ofrende *alt*! For var det Kjærlighed dette, at han levede i hendes Tanker, legede i hendes Drømme, at hvert Slag af hendes Hjerte bankede ham i Møde, hver Evne hendes Sjæl ejede, higede imod ham, saa var denne Kjærlighed dog af en ejendommelig Art. Den var født af grænseløs Beundring, var vokset og næret ved Storheden, der mødte hende i Tanker og Gjærning hos ham, og den stræbte opad uden noget bestemt Maal. Men den var ligesom Fuglen, der svinger sig fri og ubunden paa sin høje Flugt, vilde man drage den nedad, stække dens Vinge og holde den fangen i Bur, da — hun følte det, da vilde den sygne hen og dø Døden. For skjønt stolt og fribaaren, var den sælsom sky og blufærdig tillige, saaledes som hendes Natur i det hele taget var, og der var det besynderlige ved den, at den borte fra ham ligesom voksede sig større og stærkere, mens den i hans Nærhed oftest kjendte sig

trykket og fremmed for sig selv, det, der just havde gjort hende tvivlende og usikker.

For alt maatte man give — alt eller intet.

Alt, ja — men det var just det, hun ikke kunde. Hun kunde ikke blive en Konges Elskerinde, paa én Gang misundt og haanet, stillet i Klasse med disse Favoritinder, hvis uværdige Herredømme grunder sig i Magten over en Mands Sanser, hun kunde ikke blive en Ægteskabsbryderske — Ordet, den blotte Tanke derom indgjød hende Rædsel og Afsky, saa kunde Elskovens Præstinder rundt omkring hende besmykke det saa meget de vilde. Hun havde en naturlig Modbydelighed for alt hvad der skyede Dagens Lys, og selv om du Rietz havde hørt til de Ægtemænd, der med et overbærende Skuldertræk fandt sig i Hustruens Utroskab saa længe de blot selv fik Lov til uhindrede at gaa deres egne Veje, og saa længe de fremfor alt ikke bleve latterlige i Verdens Øjne, saa kunde hun dog ikke have sveget ham — hun maatte vedblive at leve som en hæderlig Kvinde, fordi hun ikke kunde finde sig i at leve i Foragt for sig selv, med en Løgn i Hjertet og en Løgn paa Læberne.

Nej, og derfor kunde hun heller ikke

vedblive at gaa og ligesom lege Skjul med sine egne Følelser, gaa og gjemme og frede om dem som sit Hjertes dybeste Helligdom og Skat, det højeste og bedste hun ejede. Hun skyldte du Rietz, der var saa ærlig og sand og fuld af Tillid, at sige ham alt, han fik da hjælpe hende i Kampen ved at sørge for, at de kom bort fra det hele; det var jo hans eget Ønske at vende Stockholm Ryggen, og ikke noget Offer, han bragte hende. For ét var hun bestemt paa, hvad enten hun nu tvivlede om Styrken af sin Kjærlighed eller ej, — Kong Gustav vilde hun ikke mere se.

Hun gik hen til sit Chatol og tog hans Breve frem; hun glattede dem ømt og varsomt ud, som var det et Kjærtegn hun gav, læste dem endnu en Gang igjennem, og trykkede dem saa til sine Læber, til sine tørre, brændende Øjne — det var som tog hun den sidste Afsked med ham og det, der nu skulde og maatte skrinlægges for evigt, som om hun skilte sig ved et Klenodie, det herligste, det bedste hun ejede, just netop for at bevare det i al sin straalende Glans rent og uden Plet. Saa lagde hun Brevene tilbage i Skuffen — med et Suk. Da Nøglen smækkede om i Laasen, gøs hun, det var som om hun i dette Øjeblik dømte sig selv til en Til-

værelse, fattig og gold, berøvet al Livsens Lys og Varme, hele det rige Væld af Lykke, der havde spredt Solkin for hendes Fod og gjort Vejen saa let at træde. Var det da virkelig ret — gode Gud, kunde det nu ogsaa være Meningen, at det var hendes Pligt?

En ny Tvivl, en ny Frygt! Der steg en bitter, vaandefuld Følelse op i hende, hun var som den, der føler den sikre Grund svinde bort under sig og kæmper for at faa Fodfæste — —

Saa hørte hun i det samme du Rietz tale inde i den anden Stue. Hun saa sig om — det var saa roligt, saa dagligdags fredeligt alting omkring hende — Hunden, der sov paa sin Pude, Solen, der legede i Gardinernes Folder, Uret, der dikkede saa uforstyrret, og han selv, hendes Ægtemand! Saa brav, saa trofast, saa fuldt ud hæderlig og god, „Adelsmanden uden Plet“ — skuffe *ham* saa grusomt i hans ædle Tillid — nej, nej, og atter tusinde Gange nej. Skridtet maatte gjøres, men det maatte gjøres fuldt ud.

Hun strøg Krøllerne til Side fra Panden, gik hen til Bordet og satte sig til at skrive. Haanden rystede, og da hun var færdig faldt en Taare, en stor, tung Taare ned paa Papiret.

En Times Tid efter, da hun havde hørt Adjutanten Løjtnant Løwen gaa, og aabnede Døren til du Rietz's Værelse, saa hun ham til sin Forbavselse sidde henne ved Bordet, med Ansigtet skjult i begge Hænder. Han rejste sig, da hun traadte ind, og kom hen imod hende. „Charlotte,“ sagde han og pegede paa et Papir, som han holdt i Haanden, „ved Du, at — — nej, det kan ikke være muligt! Jeg vilde slet ikke have omtalt det for Dig, men se, hvad jeg fandt stukket ind mellem mine Brevskaber i Morges — en anonym Advarsel, hvori man vover at sige mig, at det er for min Hustrus Skyld jeg holdes tilbage her i Stockholm, fordi Kongen har charmeret sig i hende — —“

Lolotte var meget bleg. „Du Rietz,“ sagde hun, og saa ham rolig og fast ind i Øjnene, „og om det nu virkelig var saa, og jeg kom til Dig for at bede Dig søge bort herfra . . .“

Du Rietz stirrede maalløs paa hende. „Du — skulde det kunne tænkes, at Du — Død og Plage, hvad er det her foregaar lige for Øjnene af mig blinde Dosmer, uden at jeg har nogen Anelse derom! Er De kanske kommen for at betro mig, Madame, at De er en brødefuld Hustru?“

„Nej, men — Du skal høre Sandheden.

Jeg var saa ung og kjendte saa lidt mig selv, da jeg ægtede Dig, Du var saa meget ældre, og Du var saa alvorlig og tavs — jeg havde en vis Skyhed for at nærme mig Dig. Du var god og brav, og jeg saa op til Dig med Tillid og Ærbødighed, men — tilgiv mig — mit Hjerte havde endnu ikke talt. Saa var det, at jeg mødte Kong Gustav. Vi havde kjendt hinanden i vor første Ungdom, da jeg kom paa Slottet Haga som Prinsessens Legesøster, og jeg omgikkes ham frit og uden Tvang nu som før, indtil det en skønne Dag gik op for mig, at jeg havde taget det for Venskab, som — ja, som maaske var noget mere, at jeg havde lukket Øjnene for Faren og bedraget mig selv, fordi jeg *vilde* bedrages. Men endnu er det ikke saa, at jeg har sveget min Pligt . . .“

„Nej virkelig ikke, Madame?“ Du Rietz lo højt og bittert. „Det synes dog ellers at være noget sent, at De mindes denne Pligt!“

„Ikke for sent, men — aa, min Ven! lad mig ikke staa ene her — lad os komme bort herfra, jeg beder Dig om at begjære det som en Ret. Lige meget hvorhen, jeg er rede til at følge Dig hvorhen Du ønsker og forlanger!“ Hun saa paa ham med taarefyldte Øjne og forsøgte at gribe

hans Haand. Men han rynkede Panden og trak sig tilbage fra hende.

„En Retræte, ja vist! For at Alverden skulde le ad den stakkels Ægtemand, der søgte at redde sin Ære, eller — skjule sin Skam ved Flugten! — — Men det skal ikke ske, hører Du — nu, just nu bliver jeg her for at trodse . . .“

„Det kan Du aldrig mene, du Rietz. Jeg var sand og ærlig mod Dig, nu skylder Du baade mig og Dig selv ikke hensynsløst at give mig til Pris og lade mig forsvarsløs midt i Kampen; om jeg ikke fik Kraften til at kjæmpe den til Ende, da maatte Følgerne komme over dit eget Hoved.“

Han stod et Øjeblik tavs og grundede med korslagte Arme. „Det er bittert dette,“ sagde han, „bittert at vaagne op og se sig selv som et dumt Asen, der ikke i Tide har vidst at afværge Angrebene paa sit Navn, sit Huses Ære, og bittert at vide, at man i alle disse Aar intet var for den Hustru, man valgte sig; at det Hoved, der hvilede ved ens Bryst, det rummede Tanker, fjernt fra en selv og ens Færd, det Hjerte, der slog mod ens eget, det husede Billedet af en anden Mand . . .“

„Skaan mig, du Rietz,“ raabte Lolotte, „jeg sværger Dig til, at jeg fra først af

næppe forstod det selv. Vær ædelmodig, og jeg vil maaske med Tiden lære at blive for Dig alt hvad jeg som din Hustru bør være — indtil da — lad mig være Dig en kjærlig Datter, en trofast Veninde!“ —

„Tak,“ afbrød han koldt. „Jeg holder ikke af at tage imod Almisse.“

Lolotte sænkede Hovedet. Hun forstod, at denne tilsyneladende kolde Natur havde lidt en bitter Skuffelse, og at det ikke alene var hans Stolthed, men hans Hjerte der var blevet saaret. „Tilgiv mig — —“ sagde hun bønligt.

„Tilgive, aa ja — man tilgiver, men man glemmer ikke. Nej, forskaan mig — jeg holder ikke af at se disse Taarer, Fru du Rietz, og agter ikke at gjøre Dem Bebrejdelser. Jeg skylder Dem sagtens Tak fordi De ikke har plettet mit Navn — — i alt Fald fordi De har haft Mod til at sige mig Sandheden. Men, hvad jeg videre skal og bør gjøre, maa jeg have Tid til at overveje.“ —

Nogle Uger senere, i de første Dage af August, stod General du Rietz med sin Udnævnelse til kommanderende General og Guvernør over Bohuslen i Haanden. Men inde i sit Værelse sad Lolotte og læste en Billet fra Kongen.

„De vil, at vi skulle skilles, Lolotte,

nuvel, saa forlad mig og bliv lykkelig — om De kan. Jeg kunde spørge: har *jeg* da slet ingen Ret her til at fordre noget, men jeg vil ikke holde den tilbage ved min Side, som kun nødtvungen bliver — Kjærlighed er fri. Det er stort at kunne for-
 sage, og der er noget sublimt i den Tanke, som altid har tiltalt mig, at skille sig ved det, der er en det kjæreste, sønderrive just de Baand, der binde stærkest, saaledes som Munkene, naar de forlade alt i denne Verden for at jage efter Herligheden i den næste. Men Lolotte, naar De tror at jeg glemmer, saa fejler De, og De selv — nu mener De, at Pligten drager Dem fra mig, men, ak min Veninde, om der kom en Tid, da Mindet og Længselen drog Dem tilbage, vilde De da ikke ogsaa følge dette Kald? Det er mit Haab, og kun i dette Haab slipper jeg Dem nu.“

Lolotte bed sig i Læben. Der var noget i denne Sikkerhed, som i Øjeblikket harmede hende og gjorde hende Kampen lettere. Hun brændte Brevet.

Alt eller intet.

Fjorten Dage efter rejste hun med du Rietz til Gøteborg, og omtrent i en Maa-
 ned var denne Afrejse det staaende Sam-
 taleemne ved Hoffet. Hvorledes det egent-
 lig forholdt sig dermed var der ingen, som

vidste Besked om, men man hviskede og skumlede i det uendelige. Havde Friherren virkelig opdaget, at der havde bestaaet et intimt Forhold imellem Kongen og hans Hustru, og var det bleven nødvendigt for at undgaa en Skandale, at fjerne ham? eller var han gaaet frivillig for at unddrage hende Faren og dens Følger?

Man drøftede Sagen i nogen Tid. Saa døde den hen af sig selv, og da Kongen ud paa Efteraaret rejste til Rusland for at gjæste Katharina d. Anden, var der ingen der tænkte mere paa den eller paa den lille Fru Lolotte.

IX.

En lang, kjedsommelig Vinter og et barskt Foraar var kommen og gaaet, og nu var det Sommer igjen.

I Grusgangen foran Indkjørselen til Ekholmsund gik Baronerne Ekeblad og Ehrensvärd frem og tilbage, og holdt Øje med Alleen, der førte op til Slottet.

„Jeg kan ikke komme mig af min Forbavselse over denne nye Komædie, der

skal opføres," sagde Ehrensvärd. „En Forsoning med Drönningen! — Tror De virkelig, at det er gamle Fersen og begge Schefferne, der have bevæget Kongen til dette højst uventede Skridt?“

„Ja, derom er ingen Tvivl, min bedste. Det er sagtens en ubehagelig Overraskelse for Enkedronningen og Hertug Karl; man havde jo haabet, at den unge Hertuginde skulde have skjænket sin Gemal og Tronen en Arving, og er sikkert ikke belavet paa, at de kongelige Ægtefæller skulde nærme sig hinanden, og at der muligvis alligevel kunde fødes en Kronprins!“

„Aa nej, skjønt — hvem er mere uberegnelig end Gustav d. Tredje? og hvem kan i Grunden stole paa hans Løfter?“

„Mange, deriblandt jeg selv, hvem han aldrig har lovet mere, end hvad han ogsaa har holdt. Men De, bedste Ehrensvärd, hører til dem, der dømme ham alt for haardt.“

„Jeg kjender Skyggesiderne i hans Karakter bedre end De, kjære Ven, og jeg kan forsikre Dem, at jeg ikke venter mig stort af dette lille rørende Familiedrama, som nu er sat i Scene — naturligvis mest for at stikke Folket Blaar i Øjnene. Stakels Sofie Magdalene — hun har i Sandhed meget at tilgive.“

„Ganske vist. Og dog tror jeg ikke, at Kongens erotiske Forseelser just have været store eller mange; den smukke Fru du Rietz skal nok være den eneste, hvem han for Alvor har holdt af, det paastaar i alt Fald den alvidende Munck, og at skilles fra hende skal have kostet ham en ikke ringe Kamp. Han har da ogsaa været i et yderst miserabelt Lune i den sidste Tid, navnlig efter den mislykkede Ruslandsrejse; — men lyder der nu ikke Vognrummel nede i Alleen? Det maa være Dronningen og hendes Suite. Mon Dieu, hvor jeg er spændt paa Udfaldet af denne Sammenkomst mellem hende og Hans Majestæt —“

„Ah, det er maaske overdraget Dem at gjøre det indledende Skridt hos Dronningen, mon chère?“

„Var, men — jeg har raadet Monarken til at lade det gaa gjennem Munck; han har nemlig en lille Liaison med Sofie Magdalenes ene Kammerfrue, Mamsel Rannstrøm, og baade hun og Frøken Ugla, der have en vis Indflydelse hos Dronningen, have forsikret, at de med Lethed ville kunne stemme hende til Gunst for den Gemal, som hun jo til Trods for alt bestandig skal holde af. Nous verrons — der have vi Karossen og — der oppe paa

Trappen viser Kong Gustav sig i egen Person for at byde hende velkommen!“

„Ciel, ja, hvor rørende!“ mumlede Ehrensvärd med et tvært Smil. —

Den dybeste Overraskelse havde malet sig i Sofie Magdalenes Ansigt ved den Modtagelse, hun havde faaet af sin Gemal. Hvad mente han med at vise hende denne Opmærksomhed for alles Øjne? og hvad betød de Hentydninger til hans forandrede Sindsstemning, som Aurora Uglya nogle Gange var fremkommen med paa Vejen?

Hun sad endnu og grundede herover, da Mamsel Rannstrøm med en vigtig Mine kom trippende for at melde, at Pageøverststen Munck, der bragte en Hilsen fra Majestæten, ønskede at indlades.

Sofie Magdalene, der ikke deltog i Aftentaflet, fordi hun følte sig træt, var i en Kniplingsnegligé, med løst, upudret Haar. Hun rødmede, da Munck traadte ind — hvorfor sendte Kongen altid dette Menneske? Der var i den smukke Pageøverstes Væsen en vis Fripostighed, som stødte hende.

„Hvad er det, som De har at sige mig fra Kongen, Monsieur Munck?“ spurgte hun koldt.

„Kongen, Deres Majestæt, har budt mig

sige, at han længe har brændt af Længsel efter aabent og ærligt at kunne udtale sig for sin Gemalinde, men da han føler, at han har forurettet hende, vover han ikke noget tilnærmende Skridt, før han har faaet hendes Ord og Forsikring for, at dette ikke vil blive afvist.“

„Det kan ikke tilkomme mig at give en saadan Forsikring,“ sagde Dronningen, „den, som mest har Tilgivelse behov, bør helst have Mod til at bede om den — i alt Fald ønsker jeg ikke at forhandle gennem Tredjemand.“

„Er det Svaret, jeg skal overbringe Hans Majestæt?“

Sofie Magdalenes Hjerter bankede heftigt i dette Øjeblik — man kunde se Barmen bølge under det lette Kniplingsstof. Trods den hemmelige Fryd, som hun følte ved de nylig vakte Forhaabninger, forbød hendes Stolthed hende dog straks at give efter; hun havde for længe været den tilsidesatte Hustru til straks at kunne gribe Haanden, der rakte hende —

„Ja,“ sagde hun og nikkede. „Det er Svaret.“

Munck blev staaende. „Tilgiv min Dristighed, Deres Majestæt,“ sagde han, „men staar ikke for meget paa Spil ved paa denne Maade at afslaa Kongens An-

modning og vække hans Vrede? Deres Majestæts egen, ja hele Sverrigs Lykke beror maaske paa, hvorledes De i dette Øjeblik stiller Dem lige over for Kongen, hvilket jeg besværger Dem at tage i Betænkning! Et eneste lille Ord, et Vink, og han vil sikkert ikke tøve med angerfuld og henrykt at kaste sig for Deres Majestæts Fod!“

Sofie Magdalene svarede ikke, hun havde vendt Ansigtet halvt bort, og sad og skyggede for det med sin ene Haand. „Det er godt, Monsieur Munck,“ sagde hun til sidst, „De plaiderer Deres Konges Sag helt vel, han skal høre fra mig — for i Aften ønsker jeg at være overladt til mig selv.“

Pageøverststen trak sig tilbage. Da Forhænget faldt til efter ham, rejste Dronningen sig; hele hendes Ro og Selvbeher-skelse var forbi, og hun ilede i heftig Bevægelse hen imod Frøken Uglya, der i det samme traadte ind.

„Aa, Aurora — i hvilken besynderlig Situation træffer De mig ikke! Kongen —“

Aurora Uglya smilede. „Kongen har intet højere Ønske end at forsones sig med Deres Majestæt, jeg ved det,“ sagde hun, „og jeg formoder da ikke, at Deres Maje-

stæt tøver med at aabne Deres Arme for den længselsfulde Ægteemand?"

Sofie Magdalene sukkede. „Jeg har maattet vente saa længe, Aurora! Og — hvorledes kan jeg vel tro paa, at Kongens Følelser virkelig saa pludselig have forandret sig?"

„Kors i Himlens Navn, hvorfor vil Deres Majestæt nu vedblive at plage Dem selv, i Stedet for at følge Deres Hjertes Tilskyndelse? At krænke Kongen ved en Kulde, som jo dog kun er paataget, vilde være en Uklogskab, som Deres Majestæt aldrig vilde tilgive Dem selv. Hvorfor ikke modtage ham endnu i denne Aften? Deres Majestæt har just en af Deres beaux jours — kun en ubetydelig lille Forandring ved denne allerkjæreste Negligé, men fremfor alt ikke noget større Toilette —"

„Taisez vous," afbrød Sofie Magdalene, der rødmede helt ned over Halsen, „jeg skal tænke derover, men — i Aften allerede — nej, nej, jeg har ikke Mod dertil, bedste Aurora! Jeg vil og maa have Ro til at samle mig; De har Ret i, at mit Hjerte kun taler alt for tydeligt, men husk, at jeg saa længe har været vant til at bringe denne Stemme til Tavshed! At

røbe Svaghed her, vilde være at bortgive noget af min Værdighed, forekommer det mig —“

„Mon Dieu, jeg haaber, at Deres Majestæt vil være kommen paa ganske andre Tanker i Morgen!“ —

Sofie Magdalene tilbragte en søvnløs Nat, men den næste Dag leverede Mamsel Rannstrøm Munck et Brev til Kongen. Indeni laa et Miniaturbillede af Dronningen.

„Se her, dyrebare Ægtefælle, Billedet af den Kvinde, som tilbeder Dig indtil sin sidste Stund,“ skrev hun. „Du vil i hendes Øjne kunne læse den Kjærlighed, hvoraf hendes Sjæl er opfyldt — ja, om Du kun elskede mig, som jeg elsker Dig, Du bedste og elskværdigste af alle Mænd, da tøvede Du ikke med at gjøre mig til den lykkeligste af alle Kvinder. Jeg har troet, at min Ulykke ikke kunde blive større end den hidtil har været, men jeg føler, at efter det Haab Du har givet mig, at jeg muligvis endnu ejer en lille Plads i dit Hjerte, vilde min Fortvivlelse have naaet sit højeste, dersom jeg skulde have bedraget mig.“

Sofie Magdalene.

Gustav betragtede Billedet i nogle Øjeblikke, saa lagde han baade det og Brevet ned i en Skuffe.

„Ah,“ sagde han, da han saa op og fik Øje paa Muncks triumferende Ansigt, „Du kunde i Sandhed ikke have udrettet dit Ærinde bedre.“

„Kors, Deres Majestæt siger det i en Tone, som om det bebrejdedes mig —“

„Snak,“ afbrød Kongen næsten barsk, „Du har handlet efter Ordre, og har fortjent din Belønning — jeg skal ikke glemme det.“

En Times Tid efter stod Gustav d. Tredje i Gemakket lige over for Sofie Magdalene. Hun var ilet ham i Møde, men blev saa forlegen staaende med nedslagne Øjne.

Ogsaa han var forlegen, og trykkede den ene Gang efter den anden hendes Haand, som han havde grebet.

„Madame — Sofie — jeg beklager i Sandhed dybt, at De har lidt saa meget, jeg vidste det ikke, troede det ikke, naar jeg stedse saa Dem saa kold og udeltagende, stedse saa fremmed for og uberørt af mine Interesser. Ingen af os har kanske haft gyldige Raisons for at holde os borte fra hinanden — min var sagtens Skylden fra Begyndelsen af, men — fra

nu af skal det blive anderledes, ikke sandt?"

„Ak jo,“ hulkede Sofie Magdalene, aldeles overvældet af den Bevægelse, som hun forgjæves havde kjæmpet for at holde tilbage. „Om Deres Majestæt — om De kun selv vilde, Gustav —“

„Jeg vil, det er mit oprigtige Ønske, je vous le Jure, at vort Forhold for Fremtiden skal blive, som det bør være mellem Ægtefolk! Lad da alt, om muligt, være glemt, og forskaan mig fremfor alt for Synet af disse Taarer, je vous prie!“

Dronningen sænkede Hovedet, skuffet maaske over ikke at høre varmere Ord, Ord, som kom fra hans Hjerte og som vilde have vist, at han virkelig delte hendes Følelser for ham. Som sædvanlig kunde hun ingen Ord finde, og var sig sin egen Ubehjælpssomhed i hans Nærhed pinlig bevidst. Men hendes fugtige, milde Blik, der havde faaet en vis Glans og Glød, søgte Gang efter Gang hans, bønfoldende og fuldt af Længsel — —

Saa bredte han Armene ud, og hun kastede sig til hans Bryst — endelig, endelig!

Den næste Dag havde man i Stockholm det uventede og glædelige Syn af Kongen og Dronningen, der, siddende ved hinan-

dens Side i en aaben Karosse, kjørte gennem Byen, talende fortroligt sammen og hilsende til alle Sider med smilende, tilfredse Ansigter. Om Aftenen var der en Operaforestilling paa Slottet, og her viste de sig ligeledes, trædende ind i Salen Arm i Arm, iførte pragtfulde Toiletter. Man var ved at daane af Forbavselse, og som en Løbeild spredte Nyheden sig: Kongen havde forsonet sig med sin Gemalinde!

„Jeg maa gjøre Deres Excellence min Kompliment — Dem saavel som Deres Broder, vor utrættelige Kancellipræsident, og Grev Fersen,“ sagde Ehrensvärd smilende til Grev Scheffer, „det er en klog og fint beregnende Politik, der følges; og dette Raad man har givet Kongen, at tage sin Hustru til Naade, paa en Tid, hvor Danmarks truende Holdning og Tilnærmelse til Rusland lader befrygte det værste, er paa Ære et sandt Mesterstykke.“

„Nu overdriver De, Greve, nu overdriver De! Men jeg er i øvrigt selv overbevist om, at det i Øjeblikket var det rette — det er jo ogsaa hele Sverrigs varmeste Ønske, der endelig er bleven opfyldt.“

„Certainement, og det er altid heldigt at kunne slaa to Fluer med ét Smæk! — Er det sandt, at Munck skal have mod-

taget en rundelig Belønning, fordi han paa Kongens Vegne brød Isen?"

„Ja, Kongen har sendt ham en betydelig Pengesum og en kostbar Ring, og Dronningen skal dertil have føjet et Guldur, besat med Brillanter. Yndlingen er allerede begyndt at kro sig i en betænkelig Grad, han er efter min Mening en farlig Personage, for hvem man bør vogte sig.“

„Ja, han er i alt Fald ualmindelig dristig, en Blanding af Raahed og Dannelselse, beregnende Kløgt og sorgløs Letsind. Men det er jo for den Slags sammensatte Nature, at Kongen særlig nærer Forkjærlighed.“

„Ganske vist, og i slige Tilfælde er han blind. Jeg frygter for, at Munck“

Grev Scheffer tav, for Yndlingen passerede just i det samme forbi med kjækt løftet Hoved, og nærmede sig Kongeparret for at modtage en Ordre.

Baade Kongen og Dronningen smilede naadigt, og Gustav lagde sin Haand paa hans Skulder; men Sofie Magdalene rødmede, idet et dvælende og ligesom forstaaende Blik fra den smukke Pageøverste mødte hendes. Dette Menneskes fortrolige Indblanden i hendes Affærer var hende imod — hun havde maaske en Fornemmelse af, at han paa en eller anden Maade

vilde gribe ind i hendes Liv, og at hans Indflydelse vilde blive større end godt var.

X.

Der er gaaet tre Aar.

Tre Aar, lange som en Evighed, og dog ikke lange nok til at udrette alt det, der skal arbejdes og virkes for, forekommer det Gustav d. Tredje.

Forholdet mellem ham og Sofie Magdalene har udadtil været fredeligt og godt, skjønt det, som man kunde vente, hverken har bragt nogen Hjertelykke eller inderligere Forstaaelse. Som sædvanlig er Gustav gaaet sine egne Veje, og naar han ikke arbejder, driver hans rastløse Aand ham bestandig ud i noget nyt, og han kaster sig i en Hvirvel af Adspredelser, der tjene som Pirringsmidler og bringe ham til at glemme Skuffelserne og Gjenvordighederne.

Faa Regenter have vistnok virket saa utrættelige som han, i Følelsen af sit Kalds Betydning, men han elsker ogsaa at omgive sig med Herskerens hele Glans. Etiketten er strengere end nogen Sinde før

ved det svenske Hof, hvor alt er tilpasset efter fransk Mønster, hvor en Kammerherre eller Hofjunker altid er posteret bag Majestæternes Stole, hvor Marskaller med hvide Stave ordne Gæsterne efter deres Rang, og Kavalerer og Damer kun tør nærme sig de kongelige Personer efter foreskrevne Regler.

Man er begyndt at dadle Kong Gustavs Pragtsyge og Forfængelighed, han, der er saa hjertelig og ligefrem mod den ringeste af sine Undersaatter, men som desuagtet har villet gjenoplive Kongedømmets hele udvortes Glans og Glimmer, og man trækker lidt paa Smilebaandet ad hans excentriske Ideer. Men endnu ejer han Folkets hele Kjærlighed, og endnu er man stolt af ham og hans mange blændende Egenskaber, og af den høje Udvikling, som Landets indre Forhold have naaet under ham.

Og nu, i Aaret 1778, er der indtruffen en Begivenhed, som gjør det svenske Folk næsten ellevildt af Glæde, en Begivenhed, som Gustav selv har imødeset med Stolt-hed og Længsel, og hilst med en Følelse af næsten stormende Jubel.

I Enkedronning Luise Ulrikkes Gemakker paa Slottet Friederichhof, hvor hun i længere Tid har levet stille og tilbage-trukken, mere og mere fjernende sig fra

den Søn, i hvis Adfærd hun bestandig tror at se nye Krænkelser og Tilsidesættelser, gaar hun frem og tilbage med et Brev i Haanden.

Hendes Ansigt, der er blevet skarpere og strengere, blusser af Sindsbevægelse, og Brevet, som hun har krammet sammen i Haanden, bliver igjen glattet ud og læst atter og atter — —

Det er fra Kongen.

„Dronningen har skjænket mig og Sverrig en Arving,“ skrev han, „jeg venter, at Deres Majestæt af Hjertet vil tage Del i denne store Lykke, og haaber, at enhver Misstemning, hvert Nag imellem os fra dette Øjeblik maa være glemt og udsonet! Kom — se og del min og hele Landets Glæde!“

„Bah, højtravende Ord! Der ser Du selv, hvorledes din Broder holder sine Løfter,“ sagde hun bittert til Prins Karl, der stod og saa ud af et Vindu, „har han maaske ikke mange Gange svoret, at Sofie Magdalene aldrig var eller kunde blive noget for ham, og nu skal alligevel en Søn af hende, denne aandløse danske Dukke, bestige Sverrigs Trone! — — Og saa at tænke sig, at det muligvis endog-saa kan være en Bastard“

„Deres Majestæt — for Guds Skyld“

Hertugen vendte sig forskrækket om — „jeg beder Dem betænke, hvor farlig en slig Udtalelse er“

„Comment, vil Du maaske benægte, at det er Dig selv, der har meddelt mig disse afskyelige Rygter om en Kjærlighedsforstaaelse mellem Dronningen og den frække Munck? Disse Skandalhistorier, der i al Hemmelighed have sneget sig om ved Hoffet, og i hvilke man endog har ladet Gustav spille den skamløse Rolle som Medvider?“

Prins Karl strøg sig om Mund og Hage med sin magre, hvide Haand. „Ja, jeg har ganske vist været uforsigtig nok til at gjentage disse Rygter for min høje Fru Moder, men De vil erindre, at jeg stedse har vægret mig ved at tro dem. Det hele er ikke andet end skammeligt Opspind. Munck, der er en dristig Eventyrer, som à tout prix vil frem, har pralet en Del siden han kom til at spille en Rolle ved Forsoningen, og Dronningen, der er godmodig og ligefrem, kan have været uforsigtig, men, men hvem vil agte paa Kammerjomfruers og Lakajers løse Sladder?“

„Du glemmer, at Dr. Hédin ifjor, da han havde gjæstet Haga, paastod at han havde truffet Hs. Pageøverst, nu Stald-

mester Munck, i en tète à tète med Dronningen“

„Men mon Dieu, denne tète à tète behøver dog virkelig ikke at have været af nogen brødefuld Art! Sofie Magdalene, der altid har været et Mønster paa Ærbarhed, kan dog virkelig ikke angribes, blot fordi hun viser sig venlig mod en af sin Gemals Yndlinge, der tilmed ved alle Lejligheder trænger sig frem, og jeg mener at sligt fremfor alt ikke bør komme Kongen for Øre“

„Du er som sædvanlig Diplomat, mon fils! Ikke komme Kongen for Øre — som om det kunde undgaas! — Og tror Du virkelig, at jeg vil se vort Hus draget ned i Smudset? Er hun saa dydig som hun lader, denne skinhellige Sofie Magdalene med sine døde, tilslørede Øjne, saa vil hun let kunne retfærdiggjøre sig; har hun glemmt sin Pligt og forsyndet sig ligesom Englænderinden derovre i Danmark, der blev lænket til hendes elendige Vrag af en Broder — naa ja, saa bør hun afsløres jo før jo heller, og jeg er ikke bange for at være den, der gjør det lige over for Kongen.“

„Men har Deres Majestæt ogsaa overvejet Følgerne af dette Skridt? Forholdet

er saa spændt i Forvejen, og Kongen er saa heftig“

„Passiar, min bedste Karl, tro ikke at det er kommen saa vidt med mig, at jeg skulde frygte min egen Søn, Barnet, jeg bar under mit Hjerte.“ Luise Ulrikke knejsede stolt med Hovedet. „Han skal høre Sandheden, var han end Konge ti Gange, jeg har Retten til at sige ham den. Naturligvis venter han og Dronningen, at jeg øjeblikkelig skal indfinde mig for at lykønske til den store Begivenhed, men jeg vil dog vente — jeg skriver først.“

Hertugen kjendte sin kongelige Fru Mama for godt til at komme med flere Indvendinger, der kun vilde have ægget hende, og trak sig tilbage. Men han saa urolig og nervøs ophidset ud; han havde Fornemmelsen af, at der laa et Uvejr i Luften, og desuden forfulgtes han af Tanken om det Syn, som han nylig havde haft af den blodige Trone og det kronede Barn, der vaklede frem ved Siden af ham selv.

Endnu samme Aften afgik Enkedronningens Brev til Kongen, med en ganske kort og kjølig Lykønskning — hun var forhindret i at komme selv, skrev hun blot.

Hvad enten nu Gustav i sin overstrømmende Glæde ikke forstod, eller han ikke

vilde forstaa, at det var en forsætlig Krænkelse, saa affordrede han ikke Moderen nogen Forklaring, men sendte hende blot fjorten Dage efter en Anmodning om at overvære den nyfødte Kronprins' Daab.

Og saa var det, at Slaget faldt.

Virkningen var næsten lammende. Hvasse og skarpe som Naalestik ramte Luise Ulrikkes bittersøde Ord; mellem Linierne læste man kun alt for tydeligt, at hine skammelige Rygter dog i Grunden ikke vare saa aldeles ugrundede i hendes Øjne — en uværdig Mistanke, der var lige saa krænkende for Gustav selv som for Sofie Magdalene. Og det var hans Moder, hans egen Moder, og hans Yndlingsbroder, hvem han havde trukket frem fra sin beskedne, tilsidesatte Stilling og overøst med Godhed, der bød ham dette!

Det var Aften, og Gustav, der havde sendt alle bort fra sin Nærhed, gik som et vildt Dyr i sit Bur frem og tilbage over Gulvet.

Af Naturen var han i høj Grad baade mild og overbærende, men ægget af Modstanden, tirret af den Smaalighed og Hensynsløshed, hvormed han var bleven angrebet, var hans Karakters Heflighed brudt frem i sin hele Styrke. Lykken, denne rige, vidunderlige Lykke, som han

havde haabet skulde blive ham til Del ved en Søns og Arvings Fødsel — ogsaa den var bleven formørket ham, var uden Skaansel bleven knust og traadt i Støvet for hans Fod! Han, med sine overdrevne og romantiske Begreber om Fyrstens Uanstastelighed i sit høje Kald, han, den salvede og kronede Konge, der kun skred sine egne Veje, han skulde nu kanske staa latterliggjort i sit Folks Øjne, eller foragtet — skulde enten stemples som den stakkels bedragne Taabe, eller som den, der frivillig skulde have indrømmet en af sine Tjenere en Ægtemands Rettigheder — aa nej, nej, han vilde ikke taale denne Forsmædelse, han havde jo Magten til at knuse dem alle til Hobe, disse elendige, hvis giftige Sladder havde besudlet hans og Dronningens Navn.

Dronningens — han knyttede Haanden, en Tanke var som et Lyn slaaet ned i ham, affødt af nogle Ytringer i Moderens Brev. Han læste Stedet om igjen — aa, alle gode og onde Magter — om det nu alligevel var saa, at — — at — —

I et Anfald af rasende Harm vilde han straks styrte ind til Sofie Magdalene, men pludselig betænkte han sig. Han stod et Øjeblik og grundede, og der lagde sig ligesom et haardt og ondt Smil om

hans Mund, der kom et lurende Blik i hans Øje — saa trak han heftigt i Klokke-strengen.

Da hans mest betroede Kammerlakaj traadte ind, havde han faaet Tid til at lægge sit Ansigt i de sædvanlige Folder og sad tilsyneladende rolig, i Færd med at ordne nogle Papirer paa sit Bord. Han gav nogle temmelig ligegyldige Befalinger, men da Lakajen igjen vilde trække sig tilbage, saa Gustav pludselig op paa ham.

„Det er sandt, Erik,“ sagde han, „ved Han tilfældigvis om den skjulte Dør, der fra Dronningens Drabantsal fører ind til Korridoren foran hendes Gemakker, nogen Sinde bliver benyttet? Der skal nemlig foretages nogle Forandringer i Salen, og man kunde godt lade den mure til, dersom den ikke bliver brugt.“

„Den Dør, Deres Majestæt —“ Lakajen stirrede paa Kongen som for at gjætte sig til hans egentlige Mening, men Gustavs uigjennemtrængelige Ansigt forraadte intet. „Ja, jeg tror nok — det vil sige, det er en bekjendt Sag, at Hr. Staldmesteren hyppigt, ja, man siger hver Aften, ganske aabenlyst passerer gennem den og den tilstødende Korridor, naar han besøger sin — hm — besøger Mamsel Rannstrøm.“

„Aa ja, det er sandt, det er jo hans

gode Veninde! Og hendes Værelse støder altsaa lige op til Korridoren, formoder jeg —“

„Ja, Deres Majestæt, Døren til højre i Korridoren ved den lille Trappe fører til Kammerfruens Værelse, den til venstre til Hendes Majestæts Sovegemak.“

Naa, rigtigt — nu husker jeg det. Hør Erik — det er en lille Spøg jeg har for — Han kan lade mig vide, naar Staldmesteren næste Gang benytter den skjulte Dør, jeg tænker, at det plejer at være til at bestemt Klokkeslet om Aftenen. Men Han behøver ikke at omtale det til nogen, det er som sagt en Spøg, et Væddemaal, det drejer sig om; forstaar Han mig?“

„Fuldkomment, Deres Majestæt,“ svarede den fiffige Lakaj, og forsøgte at se ud som den hellige Enfold selv.

Han var næppe forsvundet, før Døren til Forværelset ganske lempeligt blev aabnet. Denne Gang var det Hr. Staldmesteren i egen Person, der, som han plejede, kom paa denne Tid for at faa sine Instrukser til den næste Dag.

„Ah, Munck!“ Kongen foer uvilkaarligt op, men bøjede sig straks igjen ned over sine Papirer. Han havde et Øjeblik en Fornemmelse, som om han maatte styrte hen og gribe fat i dette Menneske, for at

ryste Sandheden ud af ham; han var til Mode som om han skulde kvæles af denne stærke Sindsbevægelse, som han ikke turde give Luft endnu — af Klogskabs-hensyn. Endelig blev han saa meget Herre over sig selv, at han kunde tale til Munck i sin sædvanlige Tone, og idet han vendte sig om, saa han for første Gang skarpt og gjennemtrængende paa ham.

Yndlingen stod med sit sædvanlige rolige, smilende og sorgløse Udtryk, sikker og uden i mindste Maade at føle sig genert af Kongens forskende Blik.

I ét Aar havde han nu fungeret som Staldmester. Han ejede Gustavs hele Fortrolighed og Tillid — var det muligt, at han misbrugte den? Kunde det tænkes, at hans Dristighed og Falskhed gik saa vidt? Der var ingen Sandsynlighed for det, men han havde skabt sig Fjender i Hobetal, han gav dem bestandig Anledning til at tale om sig, og — hvad kan man ikke finde paa at sige ved et Hof?

„De nye Uniformer og Livréer til Stald-etaten ere leverede i Dag; befaler Deres Majestæt, at de skulle tages i Brug straks, samtidig med den ny Nationaldragt, som Deres Majestæt har indført, eller skal det vente til Kronprinsens Daabsdag?“

„Kronprinsens Daabsdag —“ Gustav

rynkede Panden. „Nej, ere de leverede, saa lad dem ogsaa blive tagne i Brug.“

„Det ny Spand Heste, der ligeledes skal benyttes den Dag, skulde først prøves — mener Deres Majestæt ikke, at det kunde ske i Morgen paa Turen til Haga?“

„Der bliver ingen Tur af til Haga i Morgen,“ sagde Gustav barsk, „jeg har betænkt mig. Naa, er der mere? Jeg har noget vigtigt at skrive og ønsker ikke at forstyrres længere.“

Munck, der ellers ikke saa let lod sig forbløffe, rødmede af Fortrydelse — han var ikke vant til at blive affærdiget paa den Maade.

„Det er kun dette, Deres Majestæt — et Miniaturbillede, som Baronesse v. Essen, født de Geer, sender Dem. Deres Majestæt havde for nogen Tid siden set og beundret det hos hende, og hun lader Dem nu bede om at modtage det — hun har i den Hensigt ladet male en Kopi deraf.“

„Lad se — ah, Friherreinde du Rietz! Ja, nu husker jeg, at jeg fandt Ligheden saa frappant. Det er et meget aandfuldt Ansigt, finere, men maaske næppe saa smukt som Baronessens, skjønt de to Søskendebørn have meget tilfælles.“

„Ja, naar undtages, at Fru du Rietz’

Udtryk er fuldt af sværmerisk Vemod, mens Fru v. Essen straalte af Livsglæde. Deres Majestæt har sandelig gjort vel i at opmuntre Essens Bejlen til Frøken de Geer, det er et af de lykkeligste Par jeg nogen Sinde har set! Mais mon Dieu — hvor den unge Ribbing er rasende over, at hans Rival er bleven ham foretrukken! Jeg havde næsten ventet en Udfordring . . .“

„Saa?“ sagde Gustav ligegyldig. „Ja, naar har en Ribbing i det hele taget ikke haft noget at anke over? Slægten er født misfornøjet, tror jeg. — Glem ikke foreløbig at takke Fru v. Essen for hendes Opmærksomhed, den var næsten for overdreven.“

Munck bed sig i Læben. I Stedet for et varmt, begejstret Udraab, en Tak, som han dog havde ventet sig, blev det lille Billede tilsyneladende ligegyldig lagt til Side paa Bordet, og Gustav vendte ham Ryggen for igjen at tage fat paa sine Papirer! — Den forvænte, fordringsfulde Yndling trak sig højlig fornærmet tilbage.

„Munck,“ raabte Gustav pludselig efter ham. „Nej — nej — det var intet, Du kan gaa.“

Kongens knyttede Haand faldt haardt ned mod Bordet, idet han saa hen imod Døren, der lukkede sig efter Staldmesteren.

Aa, om han kunde have set ind i dette Menneske — læst til Bunds i hans Sjæl!

Han sad nogle Øjeblikke og grundede, med Hovedet støttet til Haanden. Saa faldt hans Blik paa den lille Elfenbensplade, der gjengav Lolottes Træk, og som han for et Øjeblik siden havde skubbet fra sig, efter kun flygtig at have betragtet den.

Det var som om hendes Øjne saa lige ind i hans!

Hvilken Uskyld og Renhed lyste en ikke i Møde fra dette Ansigt, og *det* i det mindste løj ikke! Som hendes Blik, var hendes Sjæl Renheden selv. Gode Gud! hvilken elendig Skabning var Manden dog i Grunden i sit Forhold lige over for Kvinden. Han begjærede, at hun med Legeme og Sjæl skulde hengive sig og tilhøre ham, blev opbragt og krænket og tvivlede om hende, naar han mødte Modstand, og dog var der intet han skattede og ærede højere hos hende end denne Dyd, intet, som gav hende mere Værd i hans Øjne end netop det, han saa ofte prøvede paa at berøve hende.

Lolotte — Du vidste det! Du forstod, at ved Venskab kunde det ikke blive mellem os to, og da Du ikke kunde give mig alt, saa gav Du mig intet. — Elskov

er en Døgnflue — Du ejede Evnen til at vække noget mere, Du, som var saa ren og kysk, naar man troede Dig aller-varmest!

Hvor sælsomt igjen at skue ind i disse Øjne — det er, som om min Sjæl mødtes med din! Skal jeg aldrig mere møde Dig i Virkeligheden?

Sig, mindes Du de svundne Ungdomsdage,
Da Livet syntes os en Leg, en yndig Drøm?
Sig, skuer stundom ogsaa Du tilbage,
Og fængsles af en Tanke, en Erindring om?

Der er i Minderne et sælsomt Trylleri,
En smerteblandet Fryd og Længsel,
I Mindet vokser Tanken sig saa glad og fri
Og kjender sig ej mer som Fangen bundet i sit
Fængsel!

O, saa jeg Dig som jeg Dig ser med Sjælens Øje,
Og nød jeg atter denne svundne Lyst,
I henrykt Tak jeg maatte da mit Hoved bøje,
Kun Salighed da rummed dette Bryst!

Var det et Tilfælde, at dette Billede
just i denne Aften var blevet bragt ham?
Eller var det en fin Beregning af den
snedige Yndling, der maaske paa en eller
anden Maade havde faaet Nys om, at Luften
ikke var ganske ren, og nu ligesom havde
villet lede Opmærksomheden bort fra sig

Marie Henckel: Lolotte.

selv ind i et andet Spor, og mildne Kongens Sind ved at vække hine Minder?

For saa havde han i alt Fald opnaaet sin Hensigt.

Kontrafejten havde gjort sin Virkning paa Gustavs letbevægelige Sind, og han, der for nogle Timer siden næsten ikke havde været sig selv mægtig af Harme, sad nu tavs og drømmende, og fortabte sig som en kjælen, sukkende Hyrde i ømme Erindringer!

Og alt var blevet stille omkring ham.

Men gennem Slottets tavse Korridorer og Gange viftede Vinden med en sagte Susen, der lød som Suk, og ind gennem Ruderne tittede Maanen stjaalent og nyfigent, hvert Øjeblik skjulende sig bag de tætte, mørke Skyer som bag et Slør. Dens zitrende Lys faldt ned gennem det store Galleri, hvor Billederne af Sverrigs Konger og Dronninger hang i lange Rækker langs Væggene; dem naaede det ikke, de hang dybest inde i Mørket, men af og til strejfede Lyset den store Statue af Gudinden med Vægtskaalen, der stod i sin Niche midt for Vinduet, og da var det ligesom det laante de strenge Træk Liv, og som om Blikket i de stirrende Øjne fik Glans og Udtryk — —

Det var Retfærdigheden, der vaagede.

XI.

Natten havde sænket sig over Stockholms Kongeborg.

Klokken havde for over tre Kvarter siden slaaet sit tolvte Slag, og ikke mange af Slottets Beboere vilde paa denne Tid have haft Mod til at strejfe om i den mægtige Bygnings vidtstrakte Rum, hvor man paastod, at det spøgte.

I Drabantsalen mellem Kongens og Dronningens Værelser gik et Par Gardister tavse som Skygger frem og tilbage. Der var saa stille naar deres Fodtrin standsede, at man kunde have hørt en Naal falde til Jorden; men saa høstes der pludselig en dæmpet Lyd — en Mand, indhyllet i en Kappe, smuttede ind gennem den hemmelige Dør til Dronningens Korridor, og stillede sig bag Pillen lige inden for Døren.

Han stod der ikke saa kort. Saa faldt en Lysstribe pludselig ud i den bælgmørke Korridor, en Dør knirkede — —

Manden bag Pillen trak næsten ikke Vejret — Lysstriben blev større og større, og nu kom der to Personer frem i Korridoren —

Det var fra Døren til højre!

De nærmede sig Pillen. Det var Munck og Mamsel Rannstrøm, der bar et Lys. „Saa, hviskede han, „Du behøver ikke at gaa længere med, jeg har gaaet Vejen alt for ofte her i Mørke til ikke at kjende den.“

„Ja, alt for ofte,“ svarede Damen med et lille bødfærdigt Suk, „der er snart ikke et levende Væsen her paa Slottet, som ikke kjender vort Forhold, mit Rygte er komplet ødelagt for din Skyld, du ugudelige Menneske —“

„Dit Rygte, min søde?“ Munck rømmede sig med et lille Smil.

„Mit Rygte, ja — De mener maaske ikke, at en Kammerfrues Rygte har noget at betyde, Monsieur? — Det er i det hele taget alt for dristigt at benytte denne Vej, saa tæt ved Dronningens Apartements, og jeg kan ikke tillade, at det sker mere — heller ikke for hendes Skyld, hendes Rygte lider ogsaa derved.“

„Dronningens Rygte?“

„Ja, spil nu blot ikke den uvidende, bedste Ven, og lad som Du ikke meget godt ved, at der er dem, som have den Frækhed at mene, Hr. Staldmesteren passerer Døren til venstre — Kors, hvad vilde Dronningen sige om hun anede det — ikke at tale om Kongen!“

„Kongen, min lille Engel, han vilde rolig lade de Narre snakke! Han kjender sine Folk og ved, at der ingen Ende er paa den Misundelse som det vækker, at han og Sofie Magdalene, siden jeg var saa heldig at være Redskabet til at bringe dem sammen, bæere mig med deres Gunst, ja, jeg tør maaske sige Venskab; og han ved ogsaa, at Misundelse og Bagvadskelse følges ad — —“

„Tys, jeg tror der kommer nogen — jeg er sikker paa, at Fru Werner om et Øjeblik viser sig som et langt hvidt Spøgelse! Den kjære Sjæl er saa aarvaagen som en Los og under sig næppe Ro om Natten engang for at spejde og lytte; gaa blot — gaa —“

Der hørt kun Lyden af et hastigt Kys, og saa fløj Damen tilbage, hvorfra hun var kommen, og Elskeren sneg sig forbi Kongen, for ham var det, saa tæt, at hans Klæder næsten strejfede ham, og forsvandt gennem Døren til Drabant-salen.

Gustav blev staaende et Øjeblik i den mørke Korridor. Med de pludselige Overgange, der vare saa ejendommelige hos ham, følte han sig nu paa en Gang betaget og skamfuld over Mistanken, han havde fattet — stakkels Sofie Magdalene!

— han vilde straks ile til hende, tilstaa hende alt og forklare hende alt. Inde fra hendes Værelser hørte han i det samme Barnet græde; hans Søn — ja, hans Søn!

Rørt, næsten med Taarer i Øjnene, stormede han til Døren, bankede og forlangte at komme ind. Han hørte Fru Werner sige: „Kors i Himlens Navn, det er jo Kongen“ — saa blev der lukket op, og Dronningen selv, der i Hast havde kastet et Sjal over sin Natdragt, ilede ham i Møde ganske bleg og forskrækket. Gode Himmel, hvad var der sket?

Kongen trykkede heftigt hendes Haand, og trak saa sin Moders Brev frem af Lommen. „Læs dette, Madame“, sagde han, „og prøv saa bagefter, om De kan tilgive mig, at en hæslig Tvivl, om end kun et eneste Øjeblik, kunde opstaa i min Sjæl. Man har i Aarvis ikke forsømt at dryppe Giften i mit Øre, men jeg fortjente Foragt, om jeg længere fandt mig i det ufortjente Had, som man har kastet paa min Søns Moder, og om jeg ikke her gjorde alt for at retfærdiggjøre og rense hende.“

Sofie Magdalene stirrede paa ham uden rigtig at fatte Meningen med hans Ord. Saa gav hun sig til at læse Brevet. Gustav saa hendes Kinder flamme purpurrøde og

saa igjen blive ligblege; men hun hverken græd eller beklagede sig. Rolig og værdig rakte hun ham Brevet tilbage da hun var færdig, og rettede sig saa i sin fulde Højde.

„Den Behandling jeg har lidt siden jeg blev Deres Majestæts Hustru, har været saaledes, at jeg vel i Grunden burde vente mig alt,“ sagde hun bittert, „det har været Aar, fulde af Lidelser og Ydmygelser, men jeg tav til det alt. Naar man nu forsøger at kaste Smuds paa mig vil jeg ikke engang nedlade mig til at forsvare mig, jeg fordrer det som min Ret at blive troet, hører Deres Majestæt, jeg fordrer det! Fordrer Oprejsning af den, som her har handlet som Deres og min bitreste Fjende, og det tilkommer Deres Majestæt at skaffe mig den.“

„Sofie Magdalene! Ved Gud i Himlen, Du skal faa den — det koste hvad det vil; Fjendskab mellem mig og dem, der staa mig nær ved Blodets Baand, Hadets bitre Udsæd, Splittelse og Adskillelse, i Stedet for Sammenslutning og Fred — det faar ikke hjælpe, man har drevet mig for vidt, og nu er Loddet kastet.“

„Jeg beklager at skulle være Aarsagen til Splid og Tvedragt i den kongelige Familie,“ sagde Sofie Magdalene, „vil Enke-

dronningen gjøre mig en Undskyldning, er jeg rede til at modtage den og vil forsøge at tilgive men, som jeg har sagt, jeg fordrer denne Afbigt baade for min egen, Deres Majestæts og vor Søns Skyld.“

Luise Ulrikke og en Afbigt! — —

Gustav trykkede atter og atter sin Gemalindes Haand; hendes værdige Holdning og Optræden havde virkelig imponeret ham. Han følte sig mere og mere angerfuld, og han kunde ikke blive træt af at betragte sin spæde Søn, som han havde taget op paa sine Arme.

„Min Søn, min Søn! Arvtageren til mit Rige, min Gjerning — voks Dig stor og stærk, og klog og god som de bedste af Sverrigs Kongeæt, slægt det store paa, det *største*, og sky det lave! Lad intet Maal være Dig for højt — Kongebyrd føder Kongetanker!“

Med et sursødt Ansigt tog Fru Werner imod den lille Prins, der blev lagt tilbage i hendes Arme for at overgives til Ammen.

„Det var en højst upassende Maade at forstyrre Dronningen paa midt om Natten,“ erklærede hun til denne Dame, „og saa, at tænke sig, at Hans Majestæt staar og holder Taler til et spædt Barn, der burde ligge i sin Vugge og sove trygt.“

„Kors ja, det er farligt saa Majestæten forstaar at præke —“

„Præke — nej, bedste Fru Hédin, kald det hellere Komediespil, for det er ganske som om han stod paa Skuepladsen og deklamerede og agerede — uh, hele det teatralske Væsen er mig saa imod, det vamler mig! Og pas kun paa hvad jeg siger, om nogen Tid tager han paa Vej igjen mod sin Gemalinde, og saa bliver her nye Scener. Kong Gustav er artig nok, bevares vel, naadig og mild — han passerer ikke den ringeste Kjøkkenpige eller Skurekjælling, uden at hilse paa det høfligste ved at lette paa Hatten, han stikker Skillinger til hvert et Barn og hver en ussel Stodder, han møder paa sin Vej, og han øser ud af Pengegaver til Lakajer og Staldkarle, til Kuske og Soldater, men det er alt sammen den glatte, slebne Overflade — jeg for min Part lider da allenfals ikke paa ham, man ved aldrig, hvor man har ham.“

„Kors, er det virkelig saa?“ Den skikkelige Fru Hédin, en lille trivelig, kjerne-sund Kone, stirrede halvt forskræmt paa Kammerfruen; men da den lille Kron-prins i det samme istemte nogle lydelige Skraal, fik hun travlt med at varetage sine moderlige Pligter, og de to Damer

maatte afbryde deres interessante Underholdning.

Den næste Formiddag var Gustav paa Vejen til Friederichhof.

*

*

*

Enkedronningen var noget upasselig og havde endnu ikke forladt sine Værelser, men Prinsesse Sofie Albertine sad inde i Havesalen med en af Hofdamerne.

Prinsessen havde arbejdet ved sin Broderramme, mens Frøken Wrangel læste højt, men nu laa hun tilbagelænet i en Fauteuil og klimprede paa en Guitar, mens hun nynnede en saare vemodig Melodi, hvortil Ordene ikke vare mindre sørgelige, saa at Taarer af Rørelse trillede ned ad Kinderne paa den sygelig udseende lille Hofdame, der sad og krøb sammen henne ved Vinduet som en forknyt Fugl paa sin Pind.

Sofie Albertine selv var bleg, og havde for en stor Del tabt sit friske, blomstrende Udseende. Hun havde haft en Hjertesorg, blev der ymtet om, og den udkaarne skulde være den yngre Fyrst Hessenstejn.

Kjærlighedsforstaaelsen var i lang Tid bleven holdt hemmelig, men var til sidst

ved et Tilfælde bleven røbet for Enkedronningen, der havde taget skrækkelig paa Vej og havde forbudt sin Datter oftere at se eller tale med Fyrsten. Den stakkels Prinsesse vovede naturligvis ikke at sætte sig op mod den moderlige Myn-dighed, som hun hele sit Liv igjennem havde bøjet sig for, og nu sad hun og græmmede sig og sang melankolske Viser til Guitarens Toner, til Trøst og Husval-lelse for sig selv og sin medfølende Hof-dame, der havde haft en lignende Prø-velse, og var ganske enig med hende i, at Livet var en „glædeløs Ørken“, og at det bedste man kunde gjøre, var jo før jo hellere at synke i „den tavse Grav“.

Da Kongen aldeles uventet saa tidlig paa Formiddagen traadte ind i Værelset, bleg og med et alt andet end venligt An-sigt, sprang Sofie Albertine ganske for-skrækket op og ilede hen imod ham.

„Deres Majestæt — Gustav — mon Dieu, er noget passeret? Der er dog vel ikke hændet en Ulykke?“ udbrød hun ivrigt.

„Du kan kalde det hvad Du behager,“ svarede Gustav barsk, „jeg er ikke for intet kommen herud, men naar man af-slaar at komme til mig, saa maa jeg jo indfinde mig her for at faa Regnskabet gjort op.“

Sofie Albertine stirrede paa ham. „Jeg forstaar det ikke, ikke et Ord! Hvad er det for et Regnskab, der skal gøres op?“

Gustav greb hende om Haandleddet, saa haardt, at det næsten gjorde ondt. Det lignede ham saa lidt at vise sig brutal eller blot uvenlig, at Sofie Albertine blev aldeles overvældet.

„Ved Du det virkelig ikke, hvor dybt, hvor ulægelig dybt man nu igjen har krænket mig?“ spurgte han og saa hende ind i Øjnene, „har man skjult for Dig, hvorledes Hadskhed, Ondskab og Bagtalelse have kastet Kummer og Tvivl i mit Sind, og søgt at plette min egen og min Hustrus Ære? har man ikke ogsaa søgt at dryppe Giften i dit Øre og vende dit Hjerte fra mig?“

„Nej, nej, je vous jure — hvem, hvem skulde have gjort det?“

Kongen lo højt og bittert.

„Vor egen Moder, Hertugen — den utaknemmelige — Frederik, den tanketomme Dreng, der gaar hvorhen Vinden blæser — de have jo alle sammensvoret sig imod mig, ikke én af mine egne har jeg tilbage, paa hvem jeg fuldt ud kan lide! Ene staar jeg — ganske ene . . .“

„Aa, Gustav, bedste Broder, nej, nej! Mig har Du, jeg kunde aldrig vende Hjertet

fra den, der stedse har været mig saa huld og god, og om Du vidste — — ak, ogsaa mig har man jo saaret! Jeg har været saa ulykkelig, har ikke vidst, hvordan jeg skulde vende mig for at obtenere et Glimt af Haab — mangen Gang har jeg tænkt paa at bønfalde Broderen og Majestæten om at tage sig af vor — af min Sag, som den eneste, der havde Myndigheden dér, hvor Bønner og Taarer ikke sloges til . . .“

Gustav rystede paa Hovedet.

„Sofie Albertine — dersom det er til din Passion for Fyrst Hessenstejn Du hentyder, saa beder jeg Dig ikke gaa videre. Han hører ikke til mine Venner, men til det Parti, der staar mig imod og kabaliserer og intrigerer imod mig, og som aldrig kan tilgive mig, at jeg ikke vilde vedblive at være en viljeløs Lededukke i Rigsraadets Haand, men afrystede Aaget og blev den enevældige Konge! Ikke mange maaske have staaet mig imod som han, og til ham kunde Du noget Øjeblik tro, at jeg vilde skjænke din, min eneste Søsters Haand?“

„Ak, Du gør ham Uret! Han kan være vildledt, kan have ladet sig overtale til at handle uforsigtigt; men om Du viste Dig ædelmodig og opfyldte vor Bøn, om

Du knyttede ham til vort Hus ved Slægtskabets Baand, Du vilde aldrig finde en mere tro og hengiven Ven og Under-
saat —“

„For dyr en Pris at tilkjøbe sig Venner for, bedste Søster! Det vilde være at nære en Slange ved sin Barm, om jeg gjorde en Hessenstejn til min Svoger, og Du faar lære at finde Dig i din Skuffelse, og bære den som det sømmer sig din op-
højede Stand og Stilling. Alt sligt er desuden en Overgang, ma chère, man forvinder det forholdsvis let!“

Sofie Albertine sænkede Hovedet.

„Hvor lidet det ligner den bløde, følelsesfulde Gustav med det varme Hjerte at tale slig!“ hviskede hun. „Har Du da virkelig aldrig elsket selv? Jeg troede dog engang, at der var en . . .“

„Kan hænde, at der var, skjønt Du ved nok, at en Natur som min beskylder man for at være alt for flygtig til at kunne dvæle ved en enkelt Gjenstand! — Lad Folk tro om mig i dette Stykke, hvad de vil, den Side af mit Livs Bog behøver intet Menneske at læse — *hun* lærte mig i alt Fald, at man har Kraft til at forsage sin Kjærlighed naar man selv vil!“ —

„Forsage — men glemme?“

„Glemme? Det er noget andet. Hvem

af os vilde vel i Grunden ogsaa glemme, selv om vi kunde? — Men lad det nu være nok med denne Diskurs; det gjør mig ondt for Dig, men jeg lader mig ikke rokke, saa haardt Du end finder det, og saa nødig jeg end vilde, at ogsaa Du skulde vende dit Hjerte fra mig.“ —

Sofie Albertine saa efter ham med et Suk.

I over en Time blev han inde hos Moderen, og man kunde høre deres højrøstede Stemmer, høre Luise Ulrikke snart true, snart bede og hulke. Hvad foregik der dog? Den stakkels Prinsesse var nær ved at forgaa af Angst og Spænding inde i det andet Værelse; hun troede til sidst, at hendes Moder havde faaet et Slagtilfælde. Saa kom Kongen omsider styrtende ud af Gemakket, kastede sig i sin Vogn nede i Slotsgaarden og kørte bort; men paa Divanen laa Enkedronningen i Krampegraad, og raabte den ene Gang efter den anden, at det var et Brud for Livet, og at Saaret, der var tilføjet hende, aldrig vilde læges.

Og hun fik Ret.

Velunderrettede vilde vide, at Kongen ligefrem havde tvunget sin Moder til skriftlig at erklære, at de graverende Beskyldninger mod Dronning Sofie Magdalene vare Løgn og Opspind, og at han

havde fornærmet hende paa det dybeste ved at beskylde hende og Hertug Karl for at have opfundet og udspreidt Rygterne. Han satte i alt Fald ikke oftere sine Ben paa Frederichhof, og Enkedronningen viste sig lige saa lidt hos ham, det var næppe nok, at hun tillod Prins Frederik og Sofie Albertine at vise sig ved Hoffet naar Etiketten ved enkelte Lejligheder fordrede det.

Gustav kastede sig mere end nogen Sinde før over sine litterære og viden-skabelige Sysler; han læste og skrev lærde Afhandlinger, digtede Dramaer i den højere Stil og allerkjæreste Smaavers i den lettere Genre, med hvilke Damerne i Begejstring fyldte deres Stambøger, han tegnede og musicerede, og var ved Siden af utrættelig i at finde paa nye Adspredelser for sig og den lille Kreds af udvalgte Aander, hvormed han omgav sig. Men det var tydeligt nok efter den ulykkelige Scene paa Friederichhof, at han var bleven bitter og mistroisk i sit Sind, og skjønt han viste Verden et smilende Ansigt, slog hans Eyne til at forstille sig dog ikke altid til lige over for hans nærmeste Omgivelser. Moderens hadske Ord havde alligevel efterladt en Braad, og især fik hans Gemalinde det mere end én Gang at føle, at

hun ikke kunde erstatte ham, hvad han havde mistet ved Brudet mellem hans nærmeste, og at der bestandig ligesom lurede en Følelse af Uvilje imod hende paa Bunden af hans Sjæl.

Stakkels Sofie Magdalene! Solskinnet havde kun været kort; Oprejsning havde hun til en vis Grad faaet, men sin Ægtefælles Hjerte formaaede hun ikke at vinde. Gustav var alt for sammensat og uberegnelig en Natur til at hun nogen Sinde kunde lære at forstaa ham — hun opgav Kampen, som hun virkelig var begyndt at kjæmpe, og sank efterhaanden tilbage igjen i sin sædvanlige Indolens. Hun indsaa nu som før det unyttige i at beklage sig, og tav; men det var næsten med et tungere Hjerte end nogen Sinde før, at hun bøjede sig over Vuggen, hvor den spæde Prins, ved hvis Daab nylig hele Sverrig havde jublet, laa klynkende og klagende, som om han allerede følte Trykket af den Tilværelse, der skulde blive saa bitter og trang for ham, en stormfuld, tornekronet Vandring, der endte langt borte fra Tronen i Glemsel og Mørke.

Og Tidens Hjul drejede sig ustandseligt, og Aarene kom og gik, og bragte den arbejdende, kjæmpende og lidende Menneskehed sin Andel af Glæder og Sorger,

Marie Henckel: Lolotte.

og gjennem Alskabningen gik Sukket, det evindelige — Sukket efter Befrielse.

XII.

Det var en Dag ud paa Foraaret 1788.

I Dagligstuen i Gøteborgs Guvernør-bolig, et temmelig stort og skummelt Værelse med mørke Egetræspaneler og et sandt Monstrum af en Kamin, der indtog næsten en hel Væg, og nogle gyselige, gamle Malerier i klodsede, ormstukne Rammer, sad Charlotte du Rietz lige over for sin Ungdomsven, Kaptajn Pontus Liljehorn, nu en anselig, førleden Kavalier, der ikke havde synderlig Lighed med den slanke, sorgløse Yngling fra fordums Dage.

Og Fru Lolotte selv? Kvinden paa fyrré var unægtelig meget forskjellig fra den Psyche, der for tretten, fjorten Aar siden havde fortryllet Kong Gustav, og dog havde hun egentlig ikke forandret sig saa meget. Figuren havde beholdt sit fine, pigeagtige Præg, sin hele lette og slanke Ynde, og det var kun naar man betragtede hende nøjere, at man saa, hun

var noget ældet. Trækkene vare lidt skarpere, der var et Par Furer ved Munden og nogle smaa Rynker i Øjenkrogene, og der var ikke saa faa Sølvstænk i Haaret. Og Smilet — det vidunderlig varme, straalende Smil — det viste sig saa sjældent nu, og var kun et mat Gjenskin af det gamle; det svandt ligesom en Tone, der kun et Øjeblik giver Klang og derpaa opløser sig i bævende Vemod og dør hen.

„Aa, Pontus,“ sagde hun, „hvilken Overraskelse, at De kom! Jeg kan ikke lide Deres Ledsager, Kaptajn Anckarstrøm, det er en ubehagelig Personage, men jeg er alligevel meget taknemmelig over, at han har Ærinde til du Rietz, da det har skaffet mig Lejlighed til at se en gammel Ven igjen.“

„Ja, jeg kunde naturligvis ikke modstaa Lysten til at besøge Dem, Charlotte, da jeg var Gøteborg saa nær. Det er en Evighed siden vi talte sammen — over tretten Aar, tænk Dem blot!“

Lolotte kvalte et lille Suk. „Ja, vi have jo levet her i et Slags frivilligt Eksil,“ sagde hun, „det har naturligvis ogsaa haft sine Goder; man lærer at tænke og vende Blikket ind i sig selv i Ensomheden! — Men fortæl mig nu lidt derude fra Om-

verdenen, bedste Ven. Stockholm har sagtens forandret sig en Del siden jeg var der?“

„Kors ja, den har taget svært Opsving. Der er bygget Teater og Operahus, er oprettet et Akademi for de skønne Kunster og stiftet et Videnskabernes Selskab, alt under personlig Ledelse af Kongen, der stadig hjembringer nye Ideer fra sine Rejser i Frankrig og Italien. Byen bliver kort sagt forskjønnnet og udvidet, og man kan vel nok sige, at Intelligensen paa samme Tid udvikles hos Befolkningen; paa alle Omraader har Kunsten og Videnskaben mere eller mindre talentfulde Dyrkere, og Litteraturen blomstrer jo som ingen Sinde før — i *den* Retning lader vor Tid sandelig intet tilbage at ønske.“

Lolottes Øjne straaledede. „Nej,“ sagde hun, „det er næsten som om Gustav d. Tredjes egen glimrende Begavelse, hans Ild og Begejstring afføder alle disse store Aander og Genier, der glimre paa Firmamentet med ham selv som Midtpunkt! Ogsaa her til min Afkrog trænge forfriskende Pust af det Aandens Liv, som rører sig; jeg har nylig med Henrykkelse læst herlige Ting af Adlerbeth og Kellgreen, ikke at tale om Oxenstjernas og Lidners Digte, og saa — Kongens egne

lyriske Skuespil! Aa, hvor jeg kunde ønske at se dem opførte!“

„Kjære, det Ønske kan De sikkert nemt faa opfyldt. Alverden her i Sverrig, høje og lave, agere jo nu Komédie, og selv om der endnu ikke er fast Teater her i Gøteborg, oversvømmes jo Landet af omrejsende Aktørtrupper; naturligvis opfører man overalt den kongelige Forfatters Arbejder, og naturligvis gjøre de Lykke...“

„Næppe mere end de fortjene! Der er en Flugt i dem, noget varmt og ægte, især i „Siri Brahe og Johan Gyldenstjerne“ og i „Helmfelt“, ikke at tale om „Gustav Adolf og Ebba Brahe“, som gjør dem til sande Digterværker.“

„Meget muligt, jeg forstaar mig ikke paa at bedømme deres Værd, bedste Veninde, og har sandt at sige heller ikke Tid til at give mig af med Læsning og Skuespilkunst. Aa — der ligger jo „Gustav Adolf og Ebba Brahe“ opslaaet paa Deres Bord, ser jeg — og De har ogsaa det nye Stik efter Pilos Maleri af Kongen! Som det lader, følger De dog ellers ganske godt med her i Deres „Afkrog“!“

Han lo, og Charlotte du Rietz rødmede ganske svagt, mens hun sad og snoede en Ende Brodergarn lidt nervøst mellem Fingrene. „Det er min Cousins Datter, Ba-

ronesse Essen, som har sendt mig det," sagde hun, „det er nærmest hende, som holder mig à jour med Begivenhederne i Verden.“

„Virkelig? Ja, hvad nyt skal saa egentlig en stakkels Soldat kunne berette Dem, der vil kunne interessere? At den store Sergel modellerer en Statue af Kongen, der bliver af slaaende Lighed, at Uttini har komponeret en ny Opera, som vækker umaadelig Opsigt, og at de „glade Sangere“, med den uforlignelige Bellmann og Kexell i Spidsen, stadig fortrylle Hjerterne ved deres henrivende Toner, det ved De sagtens alt sammen?“

„Mon Dieu, hvilken raillerende Tone! Tør man spørge om Monsieur Liljehorn er bleven Skeptiker?“

„Maaske — i alt Fald i nogle Retninger. Man ser alt for meget taabeligt og ridicult i vore Dage, alt for meget paataget, der kun vækker Uvilje og Foragt, til at man ikke skulde føle Afsmag for alt det forlorne Væsen . . .“

„Ja, men bedste Ven, saaledes har det altid været og vil vedblive at være, Skin og Virkelighed gaa Haand i Haand, maa De huske. Og maa dog ikke hvert ægte svensk Hjerte slaa i Stolthed og Glæde over den glimrende Periode, der er op-

runden for vort Land, som det endnu aldrig kjendte den før, med store Navne, der ville bære dets Ry viden om, ikke alene nu, men til kommende Slægter?“

„En glimrende Periode, siger De? Ja, den blænder, eller har i alt Fald blændet det Folk, der jo altid har forgudet Kong Gustav, uden at ville se hans Fejl. Men nu have da for Resten ogsaa de lavere Stænder faaet Øjnene op, og ere begyndte at forarges over den vanvittige Ødselhed, der udfoldes ved Hoffet, og over det glade, alt for glade Liv der føres, især efter at Axel Fersen og den forløbne Grev Armfelt, der havde gjort sig umulig som Gardeofficer, ere blevne de altformaaende Yndlinge.“

„Maaske har Armfelt dog haft Grunde til at føle sig forurettet; det er ikke let at bedømme hans Færd. Traf Kongen ham ikke paa en af sine Rejser i Spa?“

„Jo, og „Nordens Alkibiades“ forstod saa godt at besmykke sine tidligere Forseelser, at han blev taget til Naade og fulgte med tilbage til Sverrig. Han har været i fremmed Krigstjeneste og set sig meget om, og nu er han Kavalier hos Kronprinsen, velmeriteret maitre de plaisir hos Kongen, der ligesom Damerne er aldeles fortryllet

af hans Aand og Elskværdighed, og Sjælen i de toneangivende Kredse.“

„Etiketten skal nok ellers være meget streng og stiv nu ved Hoffet?“

„Kors ja, man efteraber indtil Latterlighed det franske. Til daglig, voyez vous, sieder Dronningen gjerne stiv og stram efter Taffelet og undertrykker med Møje sin Gaben, og først naar Kongen, der plejer at spille trente et puarante ved et andet Bord, har sluttet Spillet, er det passende at hun og hendes Damer, der ere lige ved at dø af Kjedsomhed, ogsaa rejse sig. Men bagefter — saa holder Kongen og hans Brødre sig lystige med deres Venner i de berygtede smaa Aftencirkler, hvor Armfeldt og hans Veninde Frøken Rudenskjöld, Elis Schröderhajn og hans indtagende Hustru Charlotte v. Stapelmohr, Grevinderne Piper, Høpken og Mejerhjelm — de tre Gratier, som de kaldes — Axel Fersen, Taube og Essen glimre i første Række. Man klæder sig saagar i en bestemt Dragt i disse Kredse, Ekholm-sunddragten, som Majestæten selv har behaget at opfinde, og Moralen der hersker, er just ikke den strengeste! — Kjærlighed og Religion ere frie i mit Rige, siger Gustav jo ligesom sin Morbroder Kongen af Preussen, og det kan ikke

nægtes, at en dydig Hofdame er et sandt Vidunder. De indviede kalde hende „Gibraltar“, hvem man ruster sig for at indtage; lykkes det og hænder det, at hun overgiver sig, drikker man under Jubel den lykkelige Sejrherrers Skaal.“

„Fy Pontus, nu overdriver De . . .“

„Jeg forsikrer Dem paa min Ære, det er sandt. For Resten er det indbyrdes Forhold mellem den kongelige Familie lige saa spændt som det altid har været; ogsaa imellem Kongen og hans ældste Broder hersker der nu en vis Mistillid og Kulde. Hertugen og hans Gemalinde, der have den samme Passion som Kongen for at spille Komædie, og som have ageret med i den Trup, han har dannet ude paa Gripsholm, hvor Hoffet den halve Del af Aaret ikke tænker paa andet end at indstudere Roller, prøve og optræde i det mest forskjelligartede Repertoire, have trukket sig tilbage i Fjor. Kongen er krænket, og Hertugens Fjender undlade naturligvis ikke at puste til Ilden.“

„Aa, men Hertug Karl glemmer vist ogsaa alt for ofte hvor meget han skylder Kong Gustav; det er meget utaknemmeligt og ubroderligt.“

„Maaske. Men den ulykkelige Uenighed med Moderen, der varede lige til hun laa

paa sit yderste, da Kongen omsider ilede til Svartsjø for at forsone sig med hende, har jo i høj Grad formørket Gustav d. Tredjes Sind og fjernet ham fra hans Søsken. Den har da heller ikke bragt ham nærmere til hans Gemalinde — tværtimod. I nogen Tid efter Enkedronningens Død taalte han næsten ikke at se hverken hende eller Kronprinsen, og det var først efter hans andet Barns, den lille Hertug af Smaalands Død, som han tog sig saa nær, at Kjærligheden til den første fødte er vendt tilbage.“

„Hvor besynderligt,“ sagde Lolotte, „stakkels Dronning!“

„Ja, hun er just ikke bleven skaanet i nogen Retning, men hun bærer sin Skjæbne med Værdighed.“

Fru du Rietz sad et Øjeblik tavs og pillede ved Bladene i en Bog. I det samme traadte General du Rietz ind med den unge Grev Horn og den forhenværende Kaptajn i Garden, Anckarstrøm.

Det var to højst forskjellige Fremtoninger.

Anckarstrøm var en lavstammet, noget plumpt bygget Mand, med et just ikke synderlig tiltalende Ansigt. Han var dygtig og ivrig nok i Tjenesten, men der var mere ved ham af den raa Soldat end af

Adelsmanden, og hans Tale og Manerer virkede frastødende paa de fleste. Horn derimod havde et elskværdigt Ydre; den ungdommelige Skikkelse var smidig og slank, og Ansigtet med de lidt drømmende Øjne var regelmæssig smukt.

„Pardon, Madame, vi forstyrre dog vel ikke?“ sagde han. „De talte om Kongen, tror jeg . . .“

„Maaske om det sidste nyt: Fjendtlighederne med Rusland,“ sagde Anckarstrøm med sin korte, haarde Latter, „ja, for Hans Majestæt har jo for en Gangs Skyld faaet Lyst til at prøve Krigens og Feltlivets Adspredelser i Stedet for at lege Dystløb og foranstalte Turneringer paa sine Sommerslotte — en meget underholdende Leg, naar den blot ikke var saa farlig.“

„Det synes jo unægtelig at være et dristigt Foretagende, men som Forsvar, naar han tvinges dertil af den bydende Nødvendighed . . .“

„Tvinges dertil! Men Hr. General, der er ingen Tvivl om, at det er en Angrebskrig, som han har begyndt uden Stændernes Samtykke. Angrebet paa de finske Regimenter var fingeret og tjente kun til Paaskud . . .“

„En alt for dristig Paastand, Kaptajn

Anckarstrøm, den kan ingen bevise,“ afbrød du Rietz temmelig barsk. „Var kun Hæren og Flaaden noget bedre rustet...“

„Ja, og Hjælpen fra Danmark, som klogelig holder sig tilbage, er ogsaa udebleven. Kong Gustav stoler naturligvis paa, at vor mægtige Nabo for Tiden ligger i Krig med Tyrkiet, men alligevel — en Krig med Rusland — puh! Af alle de vilde Fantasier, der nogen Sinde ere opstaaede i Kongens Hjerne, er den dog den vildeste, og han spænder da nok ogsaa Buen saa højt, at den maa briste; Stemningen er overalt svært imod ham.“

„Saa? jeg mente dog, at Folket hang ved ham med usvækket Kjærlighed.“

Nej, dermed er det for en stor Del forbi, Monsieur. Kornbrænderierne og Brændevinsmonopolet i det hele taget, hans vanvittige Ødselhed, lette Sæder og ustadige Sind have efterhaanden undergravet hans Popularitet. Gustav d. Tredje er — jeg siger det uden Betænkning — falsk, glimresyg og despotisk . . .“

„Nej, ikke despotisk, deri fejler De,“ afbrød Horn paa sin rolige Maade, „han er af Naturen alt andet. Han bedømmes i det hele taget ofte saare fejlagtig; Forholdene og Opdragelsen have gjort ham til det han er. Jeg tror, at han føler stærkere,

varmere end de fleste, og han lever derefter.“

„Men hvem vil i alt Fald tro paa Gustav d. Tredje, den lærde, Kunstneren, Digteren, som Krigshelt og Feltherre?“

„Og hvem vil frakjende ham personlig Tapperhed?“ sagde du Rietz tørt. „Han var ikke mere end seksten Aar, da hans Fader med Magt maatte holde ham tilbage fra at gaa med i Krigen mod Preussen, og han har studeret baade Oldtidens og den senere Tids Krigshistorie saa grundigt, at han sikkert ikke mangler Indsigt i at lægge Planerne for et Felttog.“

„Kan gjerne være, men derfor er denne Krig dog ikke desmindre et vanvittigt Foretagende!“

„Ja, og for at tilfredssille sin Forfængelighed og Ærgjerrighed har han ikke Ret til at ofre sine Undersaatters Velfærd!“ raabte Liljehorn, men mødte i det samme et bebrejdende Blik fra Lolotte. Hun havde rejst sig og pakkede med nervøs Ivrighed sit Arbejde sammen; lidt efter gik hun ud af Stuen.

„Liljehorn har Ret,“ sagde Anckårstrøm, „og det er ikke for intet, han og jeg ere komne her i Dag. „Ogsaa De, Grev Horn, deler jo vore Tanker og Anskuelser . . .“

„Nogle ja, men ikke alle, min bedste

Herre. Jeg er personlig ingen Ynder af Kongen, Kongen, hvis ivrigste og loyaleste Tjener min Fader i saa mange Aar har været, men hvem ingen af os nu længere kan følge. Men jeg er heller ingen Ynder af Overdrivelser, man bør fremfor alt være retfærdig og uhildet i sin Dom.“

Du Rietz nikkede til ham.

„Men,“ vedblev Anckarstrøm ivrigt, „De kjende jo begge den Misfornøjelse, der længe har ulmet mellem Officererne af den svenske Adel, Messieurs! En Misfornøjelse, der nu er brudt ud i lys Lue i Anledning af Krigen, og . . .“

„Jeg kjender den, men billiger den ikke,“ afbrød du Rietz paa sin tørre Maade. „Selv om jeg tvivler om Krigens Udfald, saa indser jeg ikke Nyttens af at knurre her. En Soldats fornemste Pligt er at lyde og holde den Troskabsed, han svor sin Suveræn.“

„De mener altsaa blindt hen at følge Armeen og gaa, hvorhen man byder?“

„Naturligvis; hvad har jeg andet at gjøre?“

„Det samme som Sverrigs øvrige Officerer, saavel Befalingsmænd som Undergivne: nægte at lyde deres Suveræn i dette Tilfælde. Behag at læse denne Skri-

velse, i hvilken man opfordrer Dem til at slutte Dem til Officererne ved Armeen i Anjala —“

„Men det er jo ligefrem Forræderi, man opfordrer mig til! Og man vover virkelig at tro, at jeg vilde gaa ind derpaa?“

„Ja, Excellence, man vover det. Det gjælder Fædrelandets, vort eget Vel; de første af vore Generaler, selv Hertug Karl, have trukket sig tilbage, og man venter sig det samme af Dem, hvis Hæderlighed og Indsigt ere lige uomstødelige, venter sig det saa meget mere, som netop De —“

„Som netop jeg — comment, hvorfor taler De ikke ud, bedste Herre?“ Guvernøren stod med korslagte Arme og sit sædvanlige rolige Ansigt, men der viste sig en lille svag Trækning ved Munden — —

Anckarstrøms smaa, lurende Øjne skjøde Lyn. „Nuvel, man mener Excellence, at *De* trods nogen ikke har Grund til at elske Kongen,“ sagde han paa sin raa, hensynsløse Maade, „da Hans Majestæt i sin Tid har bæret Deres Hus med en Opmærksomhed, der just ikke kunde være Dem eller Madame du Rietz behagelig —“

„Kaptajn Anckarstrøm —“ du Rietz foer op, men Liljehorn lagde beroligende sin Haand paa hans Arm, og Anckarstrøm til-

føjede straks i en noget mere nedstemt Tone:

„Kors bevares, General du Rietz maa ikke tro, at det er sagt i nogen fornærmelig Hensigt. Enhver kjender den Anseelse, som Gøteborgs Guvernør nyder, og bøjer sig for ham, og netop derfor er det, at man ønsker at bringe en saadan Officer over paa sin Side — paa Rettens og Fornuftens Side. At en Krig med Rusland vil styrte Sverrig i Ulykke, kan enhver forstaa, er det da ikke simpel Pligt at gjøre alt for at hindre den, selv om man bliver Kongen ulydig? Hvad er Alverdens Konger i Sammenligning med Fædrelandet?“

„Nej,“ raabte Horn og Liljehorn samtidig, „Fædrelandet for alt!“ og Horn tilføjede: „Konge- og Fyrstendømmer ville i Tidernes Løb synke i Grus, fordi den Magt, hvormed et enkelt Menneske forlenes blot i Krav af hans Fødsel og ofte uden at eje en eneste Egenskab, der hæver ham over Mængden, er meningsløs. Tider vil komme, da Folket forstaar, at hvad det skylder den, der tilfældigvis beklæder en Trone, intet er imod hvad det skylder det Land, der fostrede det.“

„Hm, der kan være noget sandt deri, men det synes mig dog, at De gaar vel

vidt i Deres ungdommelige Begejstring, Grev Horn, og jeg kan nu engang ikke dele eller bifalde Deres raisonnements, Messieurs!“ —

Lolotte kunde inde i det andet Værelse høre Stemmerne blive mere og mere ivrige og højrøstede, og af det hun hørte forstod hun nok til at blive alvorlig forskrækket.

Gustav d. Tredje, denne Frihedens Helt og Forkæmper, hvis Hjærte slog saa varmt som nogens for det Land, hvor han var født og baaren, skulde han nu stemples og dømmes som Tyran og Despot af nogle oprørske Adelsmænd, der mente, at han havde traadt deres Rettigheder under Fod? Og Folket, det Folk, for hvem han havde gjort saa meget, vilde det nu virkelig være med til at rejse sig imod ham?

Aa, Kors i Himlens Navn da, hvor liden Sandhed var der i Grunden i Menneskene, hvor megen Jagen efter det ydre Skin, det tomme, hule Skin. Og Magten — Magten attraaede de alle.

Hun havde tænkt, og — det kunde ikke nægtes — lidt for meget i disse Aar. Det havde været et stillestaaende, paa en vis Maade et sløvende Liv, hun havde ført, og dog alligevel bevæget nok indadtil.

Dengang hun for snart fjorten Aar
Marie Henckel: Lolotte.

siden var fulgt med sin Ægtefælle til deres nye Hjem, havde hendes Sind været forunderlig oprevet, hun havde følt sig saa utryg, saa fremmed for sig selv; hendes Liv, der hidtil havde været som den stille, klare Indsø mellem venligt smilende Bredder, var nu snarere at ligne ved Havets urolige, stormpiskede Vande, der slængte hende hid og did — hun turde ikke se frem, ikke tilbage. Havde du Rietz nu grebet til og støttet hende mens hun vaklede uden at kunne faa Fodfæste, havde han været overlegen og vel ogsaa ædelmodig nok til, trods det passerede, at komme hende fuldt i Møde, saa at de ligesom kunde have begyndt deres Samliv forfra, saa havde han maaske vundet hende. Men med sin kølige, indadvendte Natur var han ikke i Stand til at gjøre noget tilnærmende Skridt. Han gjorde hende ingen Bebrejdelser, begjærede aldrig noget andet og mere end hvad hun kunde give ham, men han formaaede heller aldrig at yde noget i deres Forhold, søgte aldrig at drage hende nærmere til sig. Han gjorde, hvad han mindst af alt burde have gjort: han overlod hende ganske til sig selv og til disse Minder, som hun ærlig havde stræbt at forjage, men som nu i

Ensomheden voksede frem med fornyet Styrke og vandt Magt over hende.

Hun var jo som Planten, der mangler Lys og Luft for at trives; en kort Tid havde hun badet sig i Solens varme Straaler, men saa var hun bleven flyttet over til Skyggesiden, og Nattefrosten havde lagt sig isnende kold og dræbende over Tilværelsen. Hvad Under om hun da saa begjærligt greb efter hver lille Mindets Blomst, der spirede frem i hendes Tanke, i Stedet for som før at kvæle den, og at hun plejede og fredede om den som den gjerrige om sin Skat, for at drage den frem som sit kjæreste Selskab i de mange lange, ensomme Timer? Om hun i lønlig bævende Fryd drog frem igjen alt det, der en Stund havde gjort Livet saa rigt og smukt, og ligesom gjennemlevede det paa ny, om det Billede, som hun havde villet bandlyse, paa ny traadte mere og mere levende frem i hendes Sjæl?

Der var Øjeblikke, hvor hun ligesom i Trods holdt fast derved, men til andre Tider fyldte Bevidstheden derom hende med Skræk, og saa vilde hun have givet Alverdens Guld for at kunne glemme.

Hun havde begyndt at læse Voltaire, men det gjorde hende endnu mere oprevet og fortvivlet; hun fandt ingen

Hvile i den Masse af Tanker, der strømmede ind over hende, og hun syntes, at Livet var fuldt af de urimeligste Modsigelser. Saa havde hun fordybet sig i religiøse Skrifter. Hun var ganske vist endnu ikke naaet til fuld Klarhed, til nogen fast og inderlig Overbevisning, men hun havde altid midt i Tidens Irreligiøsitet kjendt en stærk Trostrang, og skjønt denne Tro maaske endnu nærmest var som en Stemning, saa havde den dog dysset Sindet i Ro, havde givet hende en Tryghedsfølelse, der var velgjørende efter de aandelige Tvivl og Anfægtelser. Ja, for der var en sælsom Hvile i Tanken om disse store guddommelige Sandheder, de droge hende mægtigt, skjønt hun endnu ikke fuldt ud havde tilegnet sig dem — Religionen var bleven det Anker, hvortil hun klyngede sig.

Og saa gik Aar efter Aar uendelig ensformigt, med dagligdags Sysler og mekanisk opfyldte Pligter, med skrinlagte Længsler og døde Forhaabninger, og en dump Fornemmelse af, at noget var forsomt og forspildt, som ikke kunde indhentes eller vindes tilbage mere. —

Derinde i Stuen vedblev Ordvekslingen en Tid lang; Lolotte havde sat sig til at arbejde, men hun havde ingen Ro paa

sig, og sprang et Øjeblik efter op fra Stolen igjen. Saa hørte hun endelig Herterne gaa, det vil sige de to, for Pontus Liljehorn skulde overnatte der i Huset. Det var bleven silde, men hun var endnu ikke gaaet til Ro da hendes Ægtefælle traadte ind i Soveværelset; han saa op-hidset ud og sagde i den korte, bydende Tone, hvori han i Regelen talte, at han rejste bort nogle Dage, om hun vilde give Befaling til, at hans Tøj blev holdt i Beredskab næste Morgen.

„Er der hændet noget?“ vovede hun at spørge; „det forekom mig, at I vare usædvanlig højroastede, især den skumle Anckarstrøm — jeg er sikker paa, at han ikke førte noget godt i sit Skjold —“

Du Rietz stod henne ved Kaminen med bortvendt Ansigt; nu drejede han sig pludselig om imod hende. „Det var den gamle Historie, han vovede at kaste mig i Næsen,“ svarede han barsk, man har antydnet for mig, at man venter jeg vil slutte mig til de Officerer, der have gjort Opstand mod Kongen, fordi jeg mere end nogen anden maa have Grund til at nære Had og Mistillid til ham, man har søgt at udvikle for mig, at Fædrelandets Vel beror paa, at han i dette Tilfælde ikke bliver adlydt og at — kort sagt, man har

ladet mig forstaa, at jeg var et dumt Asen, hvis jeg her kunde tvivle om, hvilken Vej der var den rette.

„Aa, Kors i Himlens Navn, men hvorfor vedbliver man dog at forfølge os saaledes du Rietz, baade Dig og mig? Hvad berettiger Verden til at krænke os efter alle disse Aars Forløb?“ —

„Verden,“ gjentog han bittert, „jeg kan ikke tvinge Verden til at tro paa min Hustrus Dyd, men — jeg kan i alt Fald tvinge den til at tro paa min egen Hæderlighed, om jeg saa skal betale den dyreste Pris derfor!“

„Og — hvad agter Du da nu at gjøre? Slutte Dig til de Misfornøjede?“ Der var en pludselig Bæven i Stemmen, en Angst i Blikket, som søgte hans.

„Jeg agter først og fremmest at gjøre, hvad jeg anser for min Pligt; der maa følge paa, hvad der vil.“

Lolotte vendte sig bort. Hans Kulde og Barskhed baade krænkede og irriterede hende, der var Øjeblikke, hvor hun følte sig ægget til at gjøre Modstand lige over for dette Stenmenneske, følte Trang til at afryste sine Lænker. For det var saa opslidende, saa haabløst dette, bestandig at gaa og ligesom tære paa sig selv, aldrig at blive forstaaet, stadig at føle, at

man paa en Maade stod i en Slags Gjæld og kun havde at yde, ikke at modtage — der var ingen Mening i at et Menneske paa den Vis Tomme for Tomme skulde døde det bedste inden i sig, øse af Vældet indtil det til sidst var udtørret og man stod gold og livsfattig tilbage.

Du Rietz' sædvanlige formelle Godnatkys paa Panden bragte hende til at fryse — det skreg i hende: giv mig Brød i Stedet for Sten, en eneste livsvarm, virkelig Følelse i Stedet for den kolde Pligt og kun Pligt alene! Men hun sænkede blot Hovedet og tav. —

Da Liljehorn næste Morgen kom rejsefærdig ned, viste Lolotte sig i Døren til sit Værelse. Tjenestefolkene løb frem og tilbage, Guvernørens Tøj blev baaret ned, og han selv stod paa Trappen og gav en Tjener nogle Ordre.

„Pontus,“ sagde Lolotte, idet hun rakte Kaptajnen sin Haand til Afsked, „De har ét eller andet for — for Guds Skyld lad Dem ikke forlede af Anckarstrøm til nogen Handling, der kan bringe Dem selv, eller — eller andre i Fortræd . . .“

„Man maa handle efter sin Overbevisning, kjære Veninde. Jeg vil ikke skjule, at jeg, saavel som Anckarstrøm, Horn og Ribbing har sluttet mig til de misfor-

nøjedes Parti, der søger at bringe Kongen til Fornuft, men — for hvad der maatte ske, bærer jeg intet Ansvar . . .“

„Aa Pontus, for vort Venskabs Skyld, for min Faders Skyld — tag ikke Del i noget Skridt imod Deres Konge, han, som viste sig saa ædelmodig imod Dem fra De var Dreng, hvem De skylder *alt* hvad De er! Tænk over mine Ord — lov mig, at De ikke vil glemme hvad Gustav d. Tredje har gjort for Dem, selv om man vil friste Dem dertil.“

„Charlotte, jeg — naa ja, jeg vil i alt Fald love Dem ikke at foretage mig noget, der strider mod Pligt, Ære og Samvittighed!“

Han bøjede sig ned og kyssede heftigt hendes Haand.

„Tak,“ hviskede hun, „jeg stoler paa Dem!“ Og med et Smil og et Nik skiltes hun fra ham.

Da han lidt efter red bort sammen med General du Rietz, saa han op til Vinduerne. Men hun viste sig ikke mere.

XIII.

Der havde været stille ved Hoffet i de sidste halvandet Aar — stille og gyselig kjedsommeligt, forsikrede de indviede.

Forgjæves havde „Nordens Alkibiades“, den utrættelige Schrøderheim, Taube og Essen lagt deres Hoveder i Blød for at finde paa noget nyt og pikant, der kunde adsprede Majestæten, og forgjæves havde Damerne, med de tre Gratier i Spidsen, udfoldet hele deres bedaarende Ynde — der var bleven danset, ageret og musiceret til ingen Nytte. Kongen var og blev forstemt, og saa var det efterhaanden bleven Mode at se dybsindig ud og hænge med Hovedet — Herregud, man vidste jo, at det kun var en Overgang.

Det var Anjala-Affæren, der havde taget saa stærkt paa ham.

Bleg og mager, saa han næsten var ukjendelig, og i en aldeles sønderknust Sindsstemning var han ud paa Efteraaret 1788 vendt hjem fra Armeen til Ulriksdal, hvor Dronningen opholdt sig med Kronprinsen. Som et Kuriosum fortaltes det blandt Hofpersonalet, at han med „hede Taarer“ skulde have kastet sig i Sofie Magdalenes Arme, men sandt var det

i alt Fald, at han aldrig havde følt sig saa fortvivlet. Forræderiet i Anjala havde umuliggjort hans Plan at angribe Frederikshamn, og endogsaa Hertug Karl havde vægret sig ved at rykke frem med den Del af Hæren, der stod under hans Kommando — af sine egne Undersaatter var han blevet tvungen til at opgive Krigen med Rusland!

Den havde ganske vist været et Vove-stykke mod en saa frygtelig Modstander, og med en kun slet rustet Hær og Flaade, men Tanken om at denne Sverrigs Arvefjende bestandig laa paa Lur efter hans Rige, og Forholdene i Finland, havde i Aarvis ægget Gustav til dette Skridt, og i sin Begejstring tvivlede han ikke om Sejren. Planen til Felttoget, som han selv havde lagt, var da ogsaa en stor Feltherre værdig, og Nederlaget, som hans Flaade tilføjede Fjenden i Svenskasund, var fuldstændigt; men den dybe Ydmygelse, at hans egne Officerer tvang ham til at vende om paa Halvvejen, havde han ikke været forberedt paa.

Og dog var han ikke blind for at Adelspartiet, som han havde styrtet, endnu bestandig var en Magt i hans Rige, der støt og stadig arbejdede paa at undergrave hans Popularitet. Men hidtil havde han

følt sig tryk ved Folkets Kjærlighed, der ligesom havde draget en skjærmende Mur omkring ham; det var jo paa den han havde bygget sine stolteste Drømme om Hæder og Ære for sit elskede Sverrig. Først nu, da den første Bombe var sprunget, havde han en Fornemmelse af, at Bygningen begyndte at vakle i sin Grundvold, en Anelse om, at Nederlaget, han havde lidt, kun var Forspillet til flere Kampe.

Men han vilde ikke give tabt. Desuden havde Danmark lige erklæret Sverrig Krig, og det gjaldt at benytte Øjeblikket. For ikke at give sine Modstandere nye Vaaben i Hænde, behandlede han Ophavsmændene til Anjala-Mytteriet med næsten utrolig Mildhed; de bleve fængslede, men slap alle paa fri Fod undtagen Hästesko, Chefen for Åbo Regiment, der maatte bøde med Livet fordi han havde lagt voldelig Haand paa Kongens egen Person. Og saa rystede han Støvet af sine Fødder i sin Hovedstad, hvor man ved hans Hjemkomst fra Hæren mødte ham med en Mistillid og Kulde, der skar ham i Sjælen, skjønt han ikke lod sig mærke dermed, og vendte sig, ligesom Gustav Vasa i sin Tid havde gjort, til de trofaste Dalkarle. Uden at spille Tiden drog han omkring i Dalarne,

opildnede Folket vidt og bredt, lige meget ved sine Taler og ved sin forunderlige hjertevindende Personlighed, og skildrede i gribende Træk sin Kamp mod den Adel, der mindre af Kjærlighed til Fædrelandet end for at sætte en Stopper for hans Magt, havde staaet hans Planer imod og gjort sig skyldig i et Forræderi, der støttedes af Sverrigs Fjender. Vilde man nu kanske paa ny lade ham i Stikken, nu, da en ny Krig stod for Døren; skulde det siges, at Sverrigs bedste Sønner svigtede deres Pligt og deres Konge i Nødens Stund?

Nej, og tusinde Gange nej! — I begejstrede Skarer fylkede man sig omkring ham og svor Troskabseden til ham og Fanen. Det samme gjorde Stockholms trofaste Borgerskab, der straks var traadt under Vaaben, og Soldaterne flokkede sig om ham, rede til nu som før at ofre Liv og Blod for ham. Frikorpser bleve oprettede, og hvor Kong Gustav viste sig jublede man ham i Møde; det var som om alle toge Parti for ham i Følelsen af, at der var en Uret imod ham at gøre god igjen.

Forunderlig løftet og ligesom frigjort, paa ny fuld af Haab, Tillid og Stolthed, stillede Gustav sig i Spidsen for sit Folk,

og med sin Naturs hele Spændstighed tvivlede han ikke om Sejren.

En skønne Dag var saa Gøteborgs Indvaanere vaagnede op ved Vaabenlarm og Geværskud.

Fjendtlighederne med Danmark vare brudte løs.

Længe havde den danske Regjering bibeholdt sin fredelige Politik, alt for redelig til at laane Øre til de forskjellige Forslag, der vare gjorde den baade fra preussisk og russisk Side, men da det taabelige Rygte var blevet udspreddt, at Gustav d. Tredje gennem Grev Toll skulde have forsøgt at fremkalde en Revolution i Danmark, ved at indbilde gamle Enkedronning Juliane Marie, at hendes Parti, ja hendes Liv var i Fare, dersom hun ikke lod sin sindssyge Stedsøn Kongen og Kronprinsen fængsle, saa kastede man omsider Handsken, og nu var Kronprins Frederik i Spidsen for Hæren rykket imod Gøteborg.

Befippelsen var stor over det pludselige Angreb, thi der gik sælsomme Rygter, Rygter som vare blevne drøftede i alle Vinhuse og Krostuer hele Landet over, og som havde fundet Tiltro, Gud ved hvorledes. Ikke alene Gøteborg, men hele Landet vilde snart være i de Danskes Hænder, for de adelige Stænder, hed det

sig, havde ligefrem solgt Sverrig til Danmark!

De brave Gøteborgere trængte sig sammen i Gaderne, blege og skrækslagne, men tillige fulde af Harme, og skrege paa Hævn over dem, der saa skjændigt havde forraadt deres Fædreland og deres Konge, og Soldaterne begyndte at gjøre Mytteri over for Officererne. Var det kanske Meningen, at Gustav d. Tredje skulde forraades ligesom ved Anjala, saa adløde de ikke dette skammelige Bud, men vare rede til at rejse sig alle som én og give deres foresatte en god Dag for at slaas til sidste Bloddraabe for deres Drot. Ja, og Borgerne, Raadet — skulde de maaske tvinges til at se paa, at Gøteborg overgav sig og uden et Sværds slag faldt i Fjendens Hænder?

„Da Taaber,“ sagde General du Rietz, da hans Adjutant bleg og ophidset kom farende for at melde om Urolighederne blandt Militæret og om Folkestimlen i Gaderne, der truede med at storme Guvernørens Hus, „overgive Byen uden et Sværds slag — ere de da gale? Og Soldaterne, forstaa de da ikke, at hvad der forlanges af dem er just, at de skulle slaas til sidste Mand for deres Land og deres Konge? Guds Død, hvad anse de mig,

deres Fører, for? — Gaa, Stolpe, il til Oberst Adlerkrone og lad ham ufortøvet rykke frem: jeg selv følger øjeblikkelig efter.“

Lolotte havde staaet bleg og forskrækket lænet til Bordet og set fra den ene til den anden. Hun knugede Hænderne sammen, turde ikke vove at spørge og mødte sin Ægtefælles Øjne med et taarefyldt Blik.

Med Angest og Bæven havde hun fulgt Begivenhedernes Gang ved Armeen i Finland, hvorom du Rietz havde berettet hende i sine Breve. Oprørt i sit inderste havde hun hørt om de oprørske Officerers Adfærd, der ligefrem havde truet med at bemægtige sig Kongens Person, da de ikke kunde tvinge ham til at slutte Fred, og hun havde maaske aldrig følt sig saa knyttet til sin Husbond som nu, ved at se, hvor urokkelig han stod paa Gustav d. Tredjes Parti.

„De mest bekymrede af Kongens Venner have raadet ham til at undrage sig Faren, men det vilde se ud som en Flugt, og jeg kan ikke andet end billige at han bliver, og ærer og beundrer ham for det Mod og den Fasthed, han udviser. Den Tillid, han viser mig og de faa han kan stole paa, skal jeg aldrig svigte.“

Saaledes havde du Rietz skrevet til sin Hustru, og Lolotte havde grædt over dette Brev. Ja, begge disse Mænd vare lige store og ædle i hendes Øjne; hun burde være taknemmelig, aa, saa taknemmelig, og alligevel — hvorfor kunde hendes urolige, gjenstridige Hjerte da ikke falde til Ro? Religionen lærte jo, at Opfyldelsen af ens Pligt gav Tilfredshed, om ikke Lykke, hvorfor kom den da endnu stundom op i hende ligesom i Anger og Fortrydelse, hin gamle Følelse af at have forsømt og ladet noget ugjort? Var det saa, at han, hvem hun var flygtet fra, havde haft noget at fordre i Kraft af sin Kjærlighed alene?

Hun jog Tanken derom fra sig, hun havde jo dog maaske ikke, naar alt kom til alt, været mere for ham end enhver anden af de Kvinder, han havde beundret, og nu i Dag, da hun stod her foran sin Ægtefælle, hvem hun i den sidste Tid igjen syntes at være kommen nærmere, var hendes Hjerte saa fuldt af alt, hvad hun syntes hun skyldte ham, hun følte saadan en Trang til at beholde ham tilbage hos sig, at han ikke kunde andet end lægge Mærke til Kampen i hende.

Han kom hen til hende. „Det er bittert for mig, at man kan tro, jeg her

kunde svige,“ sagde han og trykkede Haanden mod Panden, „bittert . . .“

„Aa, men ingen tror det, du Rietz, ingen, vær sikker derpaa!“ udbrød Lolotte med Øjnene fulde af Taarer.

„Charlotte, min bedste;“ han tog begge hendes Hænder i sine og saa hende ind i Ansigtet, „jeg frygter for, at vort Ægteskab ikke altid har været, hvad det burde være, at Du ikke altid har følt Dig lykkelig ved min Side — stakkels Du! Du har været meget taalmodig, meget eftergivende og har baaret alt i Tavshed, jeg Bjørn burde have været ømmere, mere overbærende...“

„Aa, du Rietz, min Ven, tal ikke saaledes, det var jo fra mig det kom alt sammen,“ hulkede Lolotte, „sig, o sig, at Du har tilgivet mig!“

„Tilgivelse have vi alle behov, kjæreste Charlotte, jeg ikke mindre end Du. Jeg mente det godt — *din* var ikke Skylden, om Du ikke altid forstod det, Du fordrede noget andet og mere end jeg kunde give. Men lad det nu alt være slettet, min Hustru, og Gud være med Dig!“

Han bøjede sig et Øjeblik ned over hende. „Tro ikke, at jeg ikke holdt af Dig, du Rietz,“ hviskede hun, „jeg agtede Dig saa højt, saa usigelig højt . . .“

„Jeg tror Dig, kjæreste — tror, at Du
Marie Henckel: Lolotte.

holdt af mig paa din Vis og takker Dig for den Lykke, Du skjænkede mig — engang!“

Et Øjeblik efter var han borte; Løtte stod med Ansigtet skjult i sine Hænder og en skjærende Fornemmelse af Sorg og Anger i sit Hjerte; hun lyttede til Skudene, der faldt.

Da Kong Gustav et Par Dage efter til Indbyggernes Henrykkelse selv indtraf til Gøteborg, saa hun ham ikke. Hun plejede sin Ægtefælle, der dødelig saaret var bleven bragt til sit Hjem.

*

*

*

Intet kunde være kommet Gustav d. Tredje mere belejligt end denne Krig, der med ét gjengav ham hele hans Popularitet, han, hvem man troede solgt og forraadt af sine egne.

Men det laa ikke i hans Interesse at være i Strid med Danmark nu, tværtimod, der taltes saagar om, at han tænkte paa at gifte sin elleveaarige Søn med Prinsesse Luise Augusta, skjønt hun allerede var voksen og bortlovet til Hertugen af Augustenborg! Efter at Angrebet paa Gøteborg var slaaet tilbage skyndte han sig i alt Fald at slutte Fred, og gjort stærk ved

Enigheden med de ufrelse, benyttede han med sin sædvanlige Energi Øjeblikket. Han sammenkaldte Stænderne, og ved at give dem nye Privilegier fik han Frihedsakten drevet igjennem, fik den Magt skjærpet, som man havde villet rive ham af Hænderne — det var Takken for sidst ved Anjala!

Ja, endnu en Gang stod han med stolt løftet Hoved som Sejrherre lige over for sin gjenstridige Adel, men alligevel rystede hans mest erfarne Venner paa Hovedet. Det var kun et blodløst Gjenfærd af hans Kongemagts Vælde, mente de; Grunden vaklede, Gustav d. Tredjes Sol var i Færd med at dale.

Ja, Ilden ulmede under Asken. Og mens der arbejdedes i det skjulte og stiftedes hemmelige Selskaber og Foreninger, var det saa, at den mægtige Bølge derude fra, som den franske Revolution affødte, skyllede hen over Landene, og vel sagtens bidrog sit til at Gustav d. Tredjes Skjæbne fuldbyrdedes.

„Mille tonnère, hvad er paa Færde?“ udbød Kongens og Damernes Yndling, den altformaaende Armfelt, der friseret og klædt efter den nyeste „gustavianske“ Mode traadte ind i Forgemakket og løb lige paa Grev Bjelke, som kom ud fra

Kongens Gemakker. „Deres Excellence ser jo wahrhaftig ud som den vrede Tordengud selv . . .“

„Vaas — ved De maaske, hvorledes Tordenguden saa ud, min fine Herre?“ brummede Bjelke, og Armfelt lo. Man kunde vanskeligt finde større Modsætninger end disse to Adelsmænd, som stode der lige over for hinanden — Armfelt, smuk, elegant, smidig og sleben, med et Par aandfulde Øjne i det fine, regelmæssige Ansigt, og et frivolt Smil om den smukke Mund — Bjelke, sværlemmet, noget plumpt bygget, med et vredladent Udtryk i det haarde, kantede Ansigt med de kraftige men uskjønne Træk.

Han maalte Yndlingen med Øjnene.

„De synes at være oplagt til at more Dem, Grev Armfelt,“ sagde han med den bistre Panderynken, som var ham ejendommelig, „men det er jeg slet ikke . . .“

„Virkelig ikke?“

„Nej,“ raabte Bjelke irriteret ved den andens rolige Overlegenhed, „for jeg finder, at det hele her snart er lig et eneste stort Galehus, hvor ingen lader til at have Gnist af sund Sans eller Raison tilbage. Men jeg ryster Støvet af mine Fødder og vender ikke mere tilbage til dette usalige

Sted, før Gud har fundet for godt at aabne Øjnene paa de forblindede!“

„Mon Dieu, hvor beklageligt! Tør man kanske erfare, hvad der har sat Deres Excellence i en saadan Misstemning og bevæget Dem til saa fanatiske Udtalelser? Hvad er her egentlig sket, der kan have bragt Grev Sture Bjelkes Sind i saa heftigt et Oprør?“

„Her er sket det, Grev Armfelt,“ Bjelke hævede sin Røst, „at man nu igjen har faaet Krigsnykker og bilder sig ind, at man lig en anden Titan kan storme Himmelen — med andre Ord, her tænkes paa intet mindre end at komme Bourbonerne til Hjælp og søge at gjenoprejse det faldne Kongedømme i Frankrig! Skatter skulle udskrives, nye Udrustninger fordres til Hæren, kort sagt — det er lutter nye Opofrelser, der forlanges af os, og det for at fremme et saa haabløst, fortvivlet Foretagende . . .“

„Vanvid, det rene Vanvid,“ lød det halvhøjt henne fra en Gruppe yngre Officerer, deriblandt Kaptajn Ribbing, en Søn af den tidligere Rigsraad, og hans Ven Karl Ehrensvärd, Brodersøn af Admiralen, begge ildfulde, frisindede og fulde af Begejstring for den franske Revolution.

„De tale ellers dristigt her i Kongens Forgemak, Messieurs!“

„Ikke en Smule for dristigt, Grev Armfelt! Der tales og handles dristigere selv i Kongens Nærværelse af dem, som helst burde tie, og hvad jeg, Sture Bjelke, her har sagt, har jeg ikke taget i Betænkning at sige Kong Gustav selv, ligesom jeg agter at raabe det i Ørene paa enhver af hans Kreaturer og Øjentjenere, til hvis Raad han lytter, fordi de have forstaaet at smigre hans Forfængelighed.“

„Grev Bjelke,“ Armfelt var ligbleg af Harme og saa sig om med et rasende Blik, „ved De ikke, ved De det ikke alle sammen, Messieurs, hvad De udsætte Dem for ved at føre et saadant Sprog paa dette Sted?“

„Saare vel, men vi kjende ikke til slavisisk Frygt!“ busede det ud af Ribbing. Han havde fra Barndommen indsugget Hadet til Gustav d. Tredje, baade gennem Faderen og sin skønne, stolte Moder, der aldrig havde lært at tilgive, og efter at Kongen nu oven i Kjøbet, som han indbildte sig, havde staaet ham imod ved hans Bejlen til en af Hoffets Skjønheder, Frøken de Geer, skjulte han ikke længere, at han hørte til de misfornøjedes Parti.

„Nej,“ tilføjede Bjelke og hævede trod-

sigt Hovedet endnu et Par Tommer højere end han bar det i Forvejen, „Sverrigs ældgamle Adel lader sig ikke kue, nu saa lidt som før! Den er stærk, og den vil vedblive at være det, trods al Tyranni og Undertrykkelse!“

Og næsten uden at hilse, skred han hovmodigt ud af Døren. Ehrensvärd og Ribbing fulgte ham, efter at have vekslet et Blik med Pontus Liljehorn, som stod henne i en Vindusfordybning. Men Armfelt stod som maalløs.

„I Guder, hvilken Frækhed,“ raabte han til Taube, som var kommen ind i Forgemakket et Øjeblik i Forvejen. „De hørte det vel, Baron, det er jo det rene, skjære Oprør og Majestætsforbrydelse . . .“

„Ja, og disse Trusler vare vel næppe udstødte hen i Vejret. Det maa efter min Mening forebringes Kongen, der maa tages Forholdsregler . . .“

Liljehorn havde ligesom tilfældig nærmet sig.

„Pardon,“ sagde han og bukkede ærbødigt for den mægtige Armfelt, „jeg har ingen Ret til at give Dem Raad, Messieurs, men — Hans Majestæt er i meget ilde Lune i Dag, bør man dog ikke være varsom med hvad man forebringer ham, at

han ikke i sin Harmé skal foretage et eller andet overilet Skridt?"

Armfelt maalte ham med et mistroisk Blik.

„Tak, Kaptajn Liljehorn, jeg er Dem meget forbunden, men jeg tror ikke, at De behøver at gjøre Dem nogen Bekymring,“ sagde han tørt, og ilede forbi ham hen imod Døren til Kongens Gemakker, fulgt af Taube. I deres Hastværk vare de nær ved at falde over deres egne Ben, men Taube stødte dog Armfelt paa Armen og hviskede: han havde Ret, tir ikke Kongen mere end nødvendigt.

Gustav kom begge sine Venner i Møde. Han saa fortrædelig og ophidset ud.

„Naa,“ sagde han og kastede et Papir hen ad Bordet, paa hvilket der allerede laa en Dynge Breve og Dokumenter i kaotisk Forvirring, „gæt hvad man nu sender mig — en ny Beskyldning mod den usalige Munck for Underslæb! Den arme Djævel har skabt sig endnu flere Fjender end han havde i Forvejen, efter at jeg gjorde ham til Statholder — hvad der sagtens ogsaa var vel meget, det indser eg nu. Men hans Forgjænger var døv og blind, og ham erstattede han i alt Fald til fulde, trods al sin Anmasselse. Nu kommer jeg naturligvis til at lade den fortrædelige

Sag nærmere undersøge — uhørt skal han i det mindste ikke dømmes.“

„Han synes rigtignok at have Skinnet imod sig,“ sagde Armfelt, „men naar det kommer til Stykket, er der maaske næppe én af dem, Deres Majestæt bærer med Deres Gunst, som ikke kan vente sig en lignende Medfart; en skønne Dag vil der sagtens ogsaa regne Anklager ned over *mit* syndige Hoved; jeg er jo kun en Parvenu og Lykkeridder, og staar for mange i Vejen . . .“

„Naa, synger Du nu ogsaa paa den Vise,“ afbrød Gustav utaalmodig, „ja, det kan jo ikke nægtes, at de Herrer sætte mig Stolen artigt for Døren. Pechlin og Bjelke have været her i Dag som Ordførere; man modsætter sig ligesom ved Anjala mine Planer, vil ikke, at jeg maa gribe til Vaaben for mit kjære Frankrig, men tvinger mig til roligt at se paa Rædslerne derovre — for tusind Pokker, have de da intet Hjerte i Livet? og er jeg ikke Konge endnu trods det at jeg ikke kan begynde nogen Krig uden Stændernes Samtykke?“ Han stampede i Gulvet.

„Men er Bjelke da almægtig, Deres Majestæt?“ raabte Armfelt, „er det hele Adelens, hele Folkets Røst, der taler gennem ham?“

„Nej, men Du ved lige saa godt som jeg, at det er de *manges* Røst. I himmelske Magter, gode eller onde, har da min Kongegjerning været forgjæves? er det saa, at jeg aldrig kan faa denne Hydra tilintetgjort, som stadig paa ny stikker Hovedet frem i mit Rige? Lad denne Adel, som evig raaber paa sine Rettigheder, se sig i Spejl — hvad er der blevet af dens Magt i det ulykkelige Frankrig. Hvad er Ludvig d. Sekstendes Fejl i Sammenligning med disse Herrer af Blodets? — Aa, kunde man her som dér rømme op i deres Rækker, de, der ville foreskrive Love, men ikke selv underordne sig dem . . .“

Gustav knyttede Hænderne, hans Øjne lynede.

„Deres Majestæt maa være paa Deres Post mod flere af Deres kjære og tro Undersaatter,“ sagde Taube alvorlig, „den franske Revolution har affødt en farlig Aand, det bliver nødvendigt at tage nogle Forholdsregler.“

„Hvad vil Du, at jeg skal gjøre? Indskrænke Pressefriheden, som jeg allerede én Gang har maattet gjøre? — Se her,“ Gustav greb nogle Blade, der laa paa Bordet, „et Par nye Smædeskrifter, i hvilke man stempler mig som den kronede For-

dærver, Præstehaderen, fra hvem al Forargelsen udgaar! Jeg og mit Hof bliver skildret paa en for Resten ikke uvittig Maade. Portrætterne ere ligefrem ypperlig tegnede trods Karikeringen — det er sandt, mens jeg husker det Armfelt, jeg ønsker ikke, at Du lader Dig eskortere ligefrem af Æresvagt og kommer ansættende i sligt prunkende Optog her til Slottet, som Du har gjort et Par Gange, det tager sig latterligt ud, mon ami — og for Resten railles der over alt mellem Himmel og Jord . . .“

„Og det vil Deres Majestæt virkelig taale?“ raabte Armfelt, der var bleven mørkerød i Ansigtet.

„Taale?“ Gustav smilede. „Vilde Du kanske, at jeg uden Pardon skulde lade Misdæderne kaste i Fængsel og tiltale for Majestætsforbrydelse?“

„Nej, men . . .“

„Der har hersket Misfornøjelse nok med de Forbud, jeg har udstedt med Hensyn til Bladenes alt for dristige politiske og sociale Udtalelser, som udøve en saa skadelig Indflydelse paa den uoplyste Del af Befolkningen og ophidser Gemytterne — det har kun affødt Smædeskrift-Litteraturen. At straffe nogen nu for personlige Angreb, og fordi man blandt andet vover

at kalde flere af mine nærmeste Omgivelser for nogle anmassende Narre og Abekatte, vilde være smaaligt og uklogt.“

„Men den sidste lille aimable Pjece, som Deres Majestæt omtalte . . .“

„Jeg tror næsten, at jeg ved fra hvis Pen den stammer! Det er en Tak for mit lille Digt: „Hønshuset“, hvori jeg jo rigtignok har tilladt mig at satirisere en Del over mine kvindelige Antagonister, dissepolitiserende og kabaliserende Damer, der have rottet sig sammen ved mine Søkendes Hof, og som ere mig en sand Horreur. Jeg har i Sinde at tage Revanche ved en lille anonym Artikel i „Ugens Tidninger“ . . .“

„Ah, en Artikel, som sikkert vil faa baade Næb og Kløer, kjender jeg Deres Majestæt ret,“ udbrød Taube og lo.

Armfelt, der vedblivende saa krænket ud, trak et Papir frem. „Jeg har ellers noget, som kanske vil give Deres Majestæt en Del at tænke paa,“ sagde han. Det er en Navnefortegnelse over Medlemmerne af en adelig Klub, der skal have til Formaål at fremme alle antiroyalistiske Bevægelser; det er lutter unge Sværmere, som det lader, der ere begejstrede over Kongedømmets Fald i Frankrig.“

„Giv hid,“ sagde Gustav — „nej, lad

hellere Schrøderheim faa det, han kan senere læse det for mig. Jeg bekymrer mig just ikke saa meget om disse Hane-kyllinger, der gale uden at vide hvad de egentlig ville, og for i Dag trænger jeg til at glemme Ærgrelserne og Fortrædelighederne — Gud ved, de have været mange i den sidste Tid! Det med Munck harmer mig ikke mindst, og saa have de gruopvækkende Begivenheder i Frankrig kastet som en Brand i mit Sind. Aksel Fersen har i sine sidste Breve fra Paris skildret mig den kongelige Families Nød saa indtrængende, at jeg mere end nogen Sinde brænder af Længsel efter at komme den til Hjælp — men jeg formaar jo intet her! Hensynet til mit Lands Finanser byder mig at lukke baade Pung og Hjerte — foreløbig — det indser jeg, men det er sandelig med en bitter Følelse af min egen Afmagt, at jeg i Morgen tager Afsked med Grev de Vargennes, der sikkert havde ventet sig ganske andre Resultater af sin Mission.“

„Hm,“ — Armfelt pillede ved det forgyldte Øjegas, der hang uden paa hans Kalvekryds, „Hertugen af Sødermannland skal nok ogsaa have modarbejdet Deres Majestæt en Del her . . .“

„Han — aa ja, han indbilder sig jo, at

han kan profetere. Jeg tror, Herren hjælpe mig, at han er bleven forrykt, siden den Charlatan Ulvenklon har faaet Fingre i ham.“

„Hertug Karl er unægtelig meget over-spændt, men han er tillige meget herskesyg og ærgjerrig, Deres Majestæt, og det benytter man sig af — ikke altid til Gunst for Deres Majestæt . . .“

Gustav saa hastig op. „Tag Dig i Agt, Armfelt,“ sagde han, „Du ynder ikke Hertugen, ved jeg nok, han har jo forsøgt at stikke Dig ud hos den celebre lille Frøken Rudenskjöld, men jeg vil ikke opirres mere mod min Broder, end jeg er i Forvejen; det har kostet mig Møje nok at bekjæmpe min Mistanke til ham efter Anjala-Affæren.“

Han rejste sig heftig op, og skjød Stolen ind under Bordet. „Naa, jeg vil som sagt ikke plages mere i Dag — Oxenstjerna venter paa at jeg skal høre hans sidste nye Digt, som han vil læse for Vennekredsen. Han vandrer sine egne høje og rene Veje, og giver i Modsætning til sine Forfædre, de bekjendte Statsmænd, al Politik en god Dag — og klogt gjør han! Den, der kunde gjøre ligesaa — kunde sætte alle Hensyn til Side, glemme alle

Byrder og besværlige Pligter for en liden Stund . . .“

„Med andre Ord: glemme at være Konge!“ Taube, i hvis uforanderlig gode Lune der var noget smittende, lo. „Men det vilde Deres Majestæt ikke, selv om De kunde — det vilde være en Umulighed!“

Gustav lagde venligt Haanden paa hans Skulder. „Du har Ret, Taube, og jeg kunde ikke, selv om jeg vilde! Jeg fødtes jo dertil, jeg viedes og salvedes til mit høje Kald, og — jeg tror paa Kongedømmet af Guds Naade, tror fast og urokkeligt derpaa som paa Livet selv! — Kom saa, og lad os gaa til Oxenstjerna, i hans og Eders Selskab føler jeg dog, at jeg endnu har Venner!“

*

*

*

Mens Kong Gustav søgte at glemme Ærgrelserne og Fortrædelighederne, og hørte paa Digte og Musik i sine udvalgte Kreds, samlede fire Mænd i et afsides liggende Hus i Stockholm.

De kom én efter én, indhyllede i mørke Klædes Kapper, og paa deres Hoveder havde de tarvelige Filthatte, hvis Skygger gik dem temmelig langt ned over Øjnene. En Mand lukkede dem paa deres

Banken ind af Gadedøren, og saa stege de med et tavst Nik op ad den brøstfældige, knagende Trappe til andet Stokværk, og gik ind i det lave, skumle Værelse, hvis sodede og tilrøgede Bjælkeloft næsten hang ned paa deres Hoveder.

Midt paa Gulvet stod et ormstukkent Egetræs Bord med et Dusin Stole omkring. Men Stolene vare tomme paa de fire nær.

Og de fire Mænd, som havde indtaget Pladserne, vare: Grev Klas Horn, Grev Ribbing, Pontus Liljehorn og Anckarstrøm.

Liljehorn, der sad for Bordenden, rejste sig med et Papir i Haanden. „Vore Venner og Medforbundne vide, at vi ere forsamlede her, og hvad det gælder,“ sagde han, „Pechlin, Bjelke, Ehrensvärd og de andre have underskrevet dette Papir, og hvad der nu videre skal ske beror paa os. De, Anckarstrøm, er den, der først undfangede Tanken . . .“

Anckarstrøm nikkede.

„De, Grev Ribbing, og senere vi andre, have tiltraadt Forslaget, og det er altsaa nu besluttet, fast og uigjenkaldeligt: han skal dø!“

De andre nikkede, idet de hver for sig gjentog Ordene: han skal dø, og alle fires

Hænder mødtes over den opslagne Bibel, der laa midt paa Bordet. Et Øjeblik var der stille i Stuen — en forunderlig højtidstidfuld Stilhed. Skjæret af den nedgaaende Sol, der stjal sig ind gjennem de smaa snavsede Ruder, faldt hen over de unge, bestemte Ansigter, alle saa højst forskellige i deres Udtryk, men uden Spor af Vaklen eller Tvivl. Ribbing og Anckarstrøm saa mest ophidsede ud.

„Daaden, der skal udføres, maa ske naar Tid og Lejlighed gives; det maa bero paa et Tilfælde om det skal være snart eller endnu vente en liden Stund,“ sagde Liljehorn, der fremdeles førte Ordet, „men den Haand, der skal føre Slaget, hvem af os vil først række den frem?“

Ribbing og Anckarstrøm rejste sig samtidigt.

Ribbings Ansigt glødede, han havde maaske aldrig lignet sin smukke, stolte Moder mere end i dette Øjeblik, hvor Hadet, som hun saa uforsonligt havde indpodet ham, blussede op i hele dets Styrke. „Jeg, som den mest krænkedes, begjærer Retten til at være den første her,“ sagde han.

Men Anckarstrøms mørke Øjne foer med hvasse Blik rundt i Kredsen. „Jeg kan ikke frivillig overdrage Dem den, Rib-

bing," sagde han med sin hæse Soldater-røst, „jeg har lige saa megen Grund til Klage som De, jeg, hvem man kastede i Fængsel, fordi jeg sagde min Mening for dristig og for højt; lad da Lodtrækning afgjøre, hvem af os to det skal være.“

Ribbing samtykkede, og et Øjeblik efter var Sagen afgjort. Loddet havde truffet Anckarstrøm.

Og da Solen var dalet og dens Skjær ikke længere spillede paa de grønlige Ruder, listede de fire Mænd igjen bort fra det forfaldne Hus og den mennesketomme Gade, og ikke en levende Sjæl i Stockholm undtagen de indviede, Kong Gustav mindst, anede, at hans Dødsdom i denne Stund var bleven fældet.

XIV.

Det var Magsvejr og det var kun smaa Bølger, der rullede ind mod Stranden ved det lille Fiskerleje.

Sagte og ensformigt lode deres Plasken mod de store Sten der længst ude, og taktfast, med sindig Tøven kom de rul-lende et Stykke ind over det hvide Sand,

sprøjtende fine Skumstriber ind mellem Tangbunkerne og Gruset. Violette og rosenrøde, guldbræmmede Skyer sejlede ude i Horisonten, hvor Himmel og Havflade svømmede i ét, og hist og her dukkede et lille hvidt Punkt frem, der lignede en Maage paa sin Flugt.

Højere oppe paa Land, hvor Fiskerhytterne laa spredte mellem deres Baadeskure og Garn, der vare udspændte til Tørring, slog den blandede Lugt af Tjære, Fisk, raadden Tang og Tørverøg en i Møde. Der gik nogle barbenede, solbrændte og hvidhaarede Smaaunger og legede; snavsede og pjaltede som de vare, tumlede de sig om Kap med deres Kammerater Grisene, der vare slupne løs fra en vældig So, som gik og rodede i en Dynge Affald. Der trippede ogsaa nogle kaglende Høns omkring og søgte efter et Par fattige Korn, og der sad en forpjusket Hane oppe paa et Risgjærde og nød sin egen Storhed, men der var ellers ikke noget at se paa uden Havet derude — Havet atter og atter.

Jo, der kom en Kvinde gaaende ned over den sandede Skraaning, som førte til Strandkanten.

Hun var sortklædt, med lange Halvhandsker og et Kniplingstørklæde, der

ligesom et Slør var kastet over Hovedet og Skuldrene. Hun gik ganske langsomt for at nyde Martsaftenens usædvanlige Skjønhed, og indaandede den friske Søluft i lange fulde Drag. Børnene kiggede lidt efter hende — det var jo den rare, venlige Frue oppe fra Gaarden hinsides Brinken, som næsten hver Dag kom spadserende og sad og saa ud over Vandet. De dristigste af dem plejede at løbe hen til hende og vise hende deres Fund af Rav og Muslingeskaller, og hun nikkede altid saa mildt til dem, snakkede med dem og gav dem ofte Skillinger — naar det da ikke traf sig, at hun sad i altfor dybe Tanker og slet ikke ændsede dem. Selv i Stormvejr kom hun ofte, og var der Baade ude paa Søen, stod hun gjerne i en Klynge af Kvinder og Børn, som ængsteligt spejdede efter deres kjære, hvis skrøbelige Fartøjer kjæmpede sig gennem Brændingen, og „Fruen“ havde da altid et mildt og venligt trøstende Ord at sige enhver.

I Dag gik hun forbi Børnene uden at standse, og satte sig paa en Sten nede ved Strandbredden, med Fødderne plantede i det hvide Sand. Hun strøg Haaret bort fra Panden, støttede Hovedet til Haanden, og sad og stirrede ud over den blinkende

Havflade — langt, langt bort, ud i det uendelige Fjerne.

Det var Charlotte du Rietz.

Hun var Enke. Du Rietz, der aldrig fuldkommen havde forvundet de Saar, han fik ved Gøteborg, hvor han til det sidste havde kjæmpet for sin Konges Sag, som intet i Verden havde kunnet bevæge denne retskafne Jernmand til at svigte, var død nogle Aar efter Krigen paa sit Gods Hedensberg, hvortil han havde trukket sig tilbage.

Egtefolkene havde ikke været meget for hinanden i alle disse Aar, efter at Skyggen havde sænket sig imellem dem. Det havde været et kjøligt, men aldrig ufredeligt Samliv, et Samliv nærmest som mellem to fremmede, der undertiden havde bibragt Lolotte Følelsen af, at hendes bedste, varmeste Følelser maatte fryse til Is. Men i Slutningen havde det været anderledes.

Lolotte havde plejet sin Husbond saa ømt og trofast i de Dage, da han laa haardt saaret, havde fremdeles vist ham en saadan Omsorg og bestræbt sig saaledes for at være ham til Behag, at Tiden, der fulgte paa, ligesom havde bragt de gamle Dages Fred, Tillid og gode Forstaaelse tilbage. Et Gjenskin af Fortidens

Lykke havde forsødet du Rietz' sidste Leveaar, og en dyb Tilfredshed havde sænket sig i Lolottes Hjerte!

Nu var Baandet løst og hun var fri. Fri, men med en stærk Fornemmelse af Tomhed og Forsagthed.

I den første Tid efter Dødsfaldet var hun bleven boende paa Hedensberg, men saa havde hun kjøbt sig en mindre Ejendom herude i Nærheden af Havet. Den stille, højtidelige Granskov, og den lille venlige Lund uden for Gaarden, med de slanke Bøge og de fine, gratiøse Birke-træer, tiltalte hende begge lige meget, men fremfor alt var det Havet med dets evig vekslende Stemninger, der drog hende til sig. Hun kunde sidde i hele Timer ved-Strandbredden og lade den friske Søluft svale sin Pande og sine Kinder, og blev aldrig træt af at iagttage Bølgenes Leg derude, eller de stolte Sejlere, der vuggede sig paa deres Toppe; hun elskede at se Havfladen ligge klar og blank, afspejlende den blaa Himmel oven over sig, og hun følte en Slags dragende Gru ved at se det i Oprør, stormpisket og vildt. Efterhaanden var hun bleven fortrolig med hver en Plet, hvert et Punkt langs Kysten ved det lille Fiskerleje, og hun levede mere i Naturen nu, med al dens rige Skjønhed, end hun havde gjort hele sit tidligere Liv.

Men det var dog ikke altid nok.

Savnet, den gamle Længsel efter noget mere, noget ubestemt, greb hende til Tider med en sælsom Magt. En Trang til igjen at blande sig mellem Menneskene, til at leve mellem sine Jævnbyrdige, leve Livet saaledes som hun engang havde levet det, vaagnede stundom, skjønt hun søgte at indbilde sig selv, at de ugentlige Besøg af den gamle Præst — med eller uden hans bedre Halvdel — og af Sørenskriverens Fuldmægtig, der gennemgik hendes Regnskaber med hende, aller af og til at tilbringe en Dag i Landshøvdingens og hans tre fregnede Døtres Selskab, i Grunden maatte være Adspredelse nok, ikke at tale om, at hun jo havde sine kjære Bøger og sin Musik til at forkorte sig Ensomheden med.

Og nu i den sidste Tid havde Uroen været stærkere. De Venner og Slægtninge, med hvilke hun stod i Brevveksling, havde skrevet hende saadanne sælsomme Ting til, der var slig en Gjæring og Bevægelse i alle Gemytter — det var som om der laa et Uvejr i Luften, syntes hun.

Lolotte sad endnu i sine egne Tanker, da en lille hvidhaaret Purk kom styrtende hen imod hende. Hans Far havde været i Byen, der havde været Breve til

Fruen paa Gaarden, og nu kunde han fly hende dem med det samme, havde Mor sagt.

Lolotte greb ivrigt Brevene. Det ene var fra hendes Kusine Baronesse Essen — aa, saa stort det var i Dag, tænkte hun med et lille Smil. Ja, Charlotte plejede at berette om løst og fast, og faa alting med!

Læsningen tog Tid, og den fængslede hende mere og mere, jo længere hun kom ind i Brevet. — „Her er skrækkelig uroligt og bevæget i de vante Kredse, ma chère,“ skrev Fru v. Essen, „og her foregaar sælsomme Ting. Munck, den forrige Staldmester, Kongens — og som onde Tunger engang vilde paastaa ogsaa Dronningens — Yndling, hvem Gustav d. Tredje paa alle Maader har trukket frem og overøst med Naadesbevisninger, har gjort sig skyldig i Underslæb og gement Falskmøntneri, og er bleven afsat fra sit Embede og sat under Tiltale, men Dommen er ikke falden endnu. Mange Historier ere komne op om ham, og Kongen tager sig det meget nær; han har i lang Tid ikke villet tro derpaa, men er nu endelig bleven overbevist. Munck var en Ignorant trods sit slebne Væsen og det smukke Ydre, der daarede saa mange, og hans

Frækhed gik til sidst for vidt; desværre har det skadet Kongen en Del i Folks Øjne, at han har næret saa megen For-kjærlighed for ham. Tænk blot, en af Dronningens Kammerfruer, der har været hans Elskerinde, Mamsel Rannstrøm, har man givet Gift i nogle Østers, siges der, fordi det hed sig, at hun vidste Besked med visse Historier, der vare i Omløb i Enkedronningens Tid. Ja, her gaar visse-
 lig mange Ting i Svang, ma chère Char-
 lotte, tak Du Gud, at Du er borte fra det hele. Kongen har skæmmet sig, han er ganske vist lystig ved Fêteerne som altid, og fuld af Vid og Lune, men det er en forceret Lystighed. Man sender ham stadig Trusselsbreve og Advarsler, men med sin ridderlige Tænkemaade og sit usigelig forsonlige Sindelag, vægrer han sig stadig ved at tro, at det har noget at betyde, og det hedder sig dog end ydermere, at der i Vinter er opdaget en Klub af lutter mis-
 fornøjede unge Adelsmænd, som især have deres Tilhold hos Ribbings paa Huf-
 vudstå, hvor baade Klas Horn og Pontus Liljehorn ogsaa komme. Det skulde gjøre mig ondt for Horns vakre unge Hustru, dersom han har blandet sig ind i noget ulovligt, han har en ædel, men svag Ka-
 rakter. Pontus er og bliver et uroligt

Hoved, man ved aldrig hvor man har ham; han er bleven skuffet i sin Ærgjerrighed som saa mange andre, men Essen mener dog, at man har mindre at frygte af ham end af den hadefulde Ribbing. Gode Gud, Lolotte, hvor jeg skjælver for at se dette Menneske, siden jeg foretrak Essen for ham; jeg ved, at han aldrig har tilgivet mig saa lidt som Kongen, der tilod sig at blande sig i Sagen — jeg tror ham i Stand til alt, hvor hans Lidenskab kommer med i Spillet.

Hvad der ogsaa bidrager til den uhyggelige Stemning blandt Hofpersonalet er Hertug Karls Adfærd. Han er, *entre nous*, sin Gemalinde saa utro som nogen — det regnes jo nu med til *bon ton*! Den ægteskabelige Troskab, *ma chère*, er rent gaaet af Mode, og det anses ligefrem for *ridiculi* naar Manden ikke har sin Mædresse, Konen sin Amant — men han vil gjerne give det Skin af, at han kun lever for de aandelige Interesser. Han holder lange mystiske Sammenkomster med sine fortrolige, Cederstrøm, Charlatanen Ulvenklon, Armstrøm og flere andre, og han paa-
staar fuldt og fast, at de kunne sætte sig i Forbindelse med Aanderne, og har Syner og Aabenbaringer, der varsle de sælsomste Ting; nylig har han saaledes forudsagt

et snarligt Dødsfald i den kongelige Familie, og han skal ogsaa fuldt og fast tro paa, at Kronen engang vil tilfalde ham selv. Ja, en uhyggelig Personage er han, og jeg vil betro Dig, at Kongens Venner nære en vis Mistanke til ham og Bekymring for den svagelige Kronprins, der har været syg igjen. Kongen er vred paa sin Broder, der nu aabenlyst begunstiger baade den intrigante Pechlin, og Bjelke og Hessenstejn, han kalder det for et Uvæsen, der drives, og opholder sig mest paa Haga. Dronningen viser sig næsten aldrig nu, hun skal være bitter og tungsindig.

Kongen spurgte ellers til Dig forleden — det gjør han undertiden, en passant, men der kommer altid et vemodigt Udtryk i hans Ansigt naar han omtaler Dig. Du husker nok, jeg fortalte Dig, hvor rørt han takkede mig dengang da jeg havde ladet det lille Billede af Dig kopiere og sendte ham det; det hørte til en af hans kjæreste Souvenirs, sagde han. Mon Dieu ja, man skal vel ikke tillægge det for stor en Betydning, da man jo nok ved, at Mændene sjældent bevare en Passion et helt Liv igjennem, men Lolotte — ligegyldig er eller bliver Du ham aldrig. Og Du — ak, bedste Veninde, hvilken Kamp maa

det alligevel ikke have kostet Dig at modstaa det Trylleri, der hviler over Gustav d. Tredjes hele Personlighed, hvorledes bar Du Dig ad dermed? Quant à moi, saa — skjønt jeg elsker min Mand — takker jeg Gud, at jeg ikke har været i den Fristelse; jeg er bange for, at jeg er for meget Evadatter til ikke at være bukket under!

Naa, nu ikke mere for denne Gang — jo, endnu et, som pludselig falder mig ind, og som forekommer mig meget besynderligt. Den 16. afholdes den sidste Maskerade for i Aar paa Operahuset, der blev just talt derom forleden hos de unge Oxenstjernas, hvor der var et større Assemblé. Liljehorn og Ribbing stode lige tæt ved mig og talte sammen; et Gardin skjulte mig for dem, men jeg hørte tydelig Ribbing sige: „Det maa og skal ske den Aften. Dominoer og sorte Masker altsaa, og Tegnet?“ — „Det giver Anckarstrøm,“ svarede Liljehorn. Hvad mon det er, der skal ske? Grevinde Dohna fortalte mig, at en god Ven af hende har advaret hende mod at gaa til dette Bal masqué — mon de Afskum virkelig pønse paa noget imod Kongen? Jeg kan ikke tro det, men jeg vilde dog ønske, at Essen var her, han er bortrejst paa et Par Dage.

Adieu, chère amie! Du omfavnes af mig og Børnene, skjønt de næppe kjende deres douce petite Tante. Skriv ret snart, eller bedre — kom selv!

Votre tres affectionnée Charlotte.“

Fru du Rietz lod Brevet synke ned i Skjødet.

Erindringerne væltede sig ind over hende, og Længsel — Længsel efter at se *ham* blot en eneste Gang endnu. Han mindedes hende endnu — ja, hvorledes skulde han vel ogsaa helt have glemt?

Hun i det mindste havde ikke — nej, nej.

For vel var Ungdommen borte, Forhaabningerne, Begjæringerne, men ét var dog blevet tilbage, som havde overlevet det alt sammen — ét, som aldrig vilde dø i hendes Sjæl. En Følelse, hellig og ophøjet, omtrent saaledes som man nærer den for en Afdød, og dog endnu saa dyb og varm, med Livskraft nok i sig til at bære og holde oppe — —. „Du, som har skjænket mig en Lykke, større end nogen anden Kvinde!“ hvor ofte havde de Ord ikke lydt for hende i alle disse Aar, og ligesom opvarmet Hjertet, der havde været nær ved at fortørre. Og om hun nu havde staaet ved hans Side, nu, da han kanske trængte til hende! Havde

han virkelig engang ventet paa, haabet paa, at hun skulde vende tilbage? af sig selv — ukaldet — —

Hendes Blik faldt pludselig paa det andet Brev. Hun læste Udskriften og rev saa heftig Omslaget op — det var fra Pontus Liljehorn.

„Charlotte, dyrebareste Veninde! Jeg lovede Dem sidst da vi skiltes, ikke at foretage mig noget, der stred mod Pligt, Ære og Samvittighed; jeg har søgt at handle derefter, men man kan undertiden være gaaet for vidt til at kunne trække sig tilbage, og for mig er Loddet kastet. Kunde jeg paa nogen Maade handle anderledes end jeg gjør, saa vilde jeg det — for Deres Skyld, det sværger jeg Dem til! Nu kan jeg kun bede om Deres Tilgivelse for hvad der maatte ske, bede om, at De vil mindes mig, Deres stakkels Pontus, uden Bitterhed og Nag. Ja, lad mig tage denne Forvisning med mig, hvorhen jeg gaar — maaske bliver det i Døden.“

Lolotte stirrede fuld af Skræk paa de hastig udjagede Linier. Hvad mente han? hvad skulde der ske?

Pludselig foer det som et Lyn igjennem hende: Anckarstrøms hadefulde Udtalelser allerede for Aar tilbage, den stadig voksende Uvilje mod Kongen blandt Adelen,

og den hemmelighedsfulde Forbindelse, der havde dannet sig mellem saa mange af dens Medlemmer, og nu — Tegnet, der skulde gives paa Maskeraden — —

Ja, det var sikkert, en Fare truede Gustav; det gjaldt hans Trone, maaske hans Liv — — hans Liv!

Hun sprang op fra Stenen og saa sig hjælpeløs, forvildet omkring, som om hun ikke rigtig vidste, hvor hun var. Kors i Himlens Navn da, saa ingen af hans Omgivelser da Faren i dens fulde Udstrækning og kunde advare ham? Den forfængelige, letsindige Armfelt — han tænkte sagtens kun paa sig selv og sin egen ærgjerrige Stræben, den godmodige, sorgløse Taube og alle de andre, der stode deres Konge saa nær og skyldte ham saa meget, havde ingen af dem da Følelsen af Ansvar her, og gik de alle med tilbundne Øjne? Essen, der var redelig og Gustav med Liv og Sjæl hengiven, havde ikke megen Mynlighed; men var der da slet ingen af de ældre erfarne blevne tilbage, som havde staaet Tronen nær, ejede Sverrigs Konge midt i al sin gyldne Pragt ikke en eneste prøvet Ven og Raadgiver mere?

Det var, som om hendes Hjerte snøredes sammen ved at tænke derpaa. Kunde der intet, slet intet gøres for at hindre, at

der skete noget af det, som hans Fjender lode til at have besluttet? Intet — intet! Hun, den svage Kvinde her i sin Ensomhed, hvor magtesløs stod hun ikke! Der var en knugende Rædsel i Tanken om, hvad der maaske hvert Øjeblik kunde hænde, og hun — hun kunde blot et: sidde hen og vente!

Hun ilede bort fra Strandbredden, op over Brinken og hjemefter til Gaarden, hvis røde Mure blinkede frem oppe mellem Granerne. Der var falden hende en Tanke ind, og hun satte sig øjeblikkelig ned og skrev: „Pontus, De staar ved Randen af en Afgrund — styrt Dem ikke i den. Husk Deres Løfte og gør Deres Pligt! Frels Deres Konge dersom en Fare truer ham og vær velsignet — svigt ham, og Forbandelse vil følge Dem!“

Kun disse Linier skrev hun med en Haand, der rystede af Ivrighed, og en ridende Stafet, et sikkert, paalideligt Bud, blev sendt af Sted med Brevet; han maatte ikke standse, ikke hvile — det gjaldt Livet — —

Livet, ja. Men vilde Brevet komme tidsnok? vilde det i det hele taget naa Liljehorn, kunde det ikke tænkes at det blev opsnappet, eller — eller —

Aa, dette var til at miste Forstanden

over. Lolotte trak i Klokkestrengen. „Lad Fogeden komme op til mig, Jøran,“ sagde hun til den gamle Tjener, der traadte ind, „og sig til Britta, at hun pakker noget Tøj sammen, og saa maa Jøran selv holde sig rede, da det gjælder en Rejse i største Skyndsomhed.“

Jøran stirrede paa hende med aaben Mund. En Rejse, hvad i Alverden mon der nu gik af Fruen, som ellers var saa rolig og fornuftig?

Fogeden kom og fik sine Ordre, og i Løbet af en Times Tid var det, som om der var vendt op og ned paa hele Huset. Der skulde pakkes Kufferter, Rejsevognen blev trukken frem, og forspændt med de smaa kraftige Heste kjørte saa den gamle klodsede Tingest frem for Døren. Friherreinden steg ind med Kammerpigen Britta, Jøran klatrede op paa Bukken, Kusken slog et Par kraftige Smæld med Pисken, og af Sted gik det i Martsaftenens tiltagende Mørke, mens Tjenestefolkene stode og gabede efter Kjøretøjet og spurgte hverandre, hvad i Alverden det hele havde at betyde, og Fogeden Erikson satte en vigtig Mine op, som om han vilde antyde, at han meget godt kunde fortælle dem det, naar han blot vilde.

Af Sted i Martsaftenens tiltagende Mørke,
Marie Henckel: Lolotte.

ja. I Blæsten, der havde rejst sig og susede ind fra Havet derude, bøjende Birketræernes spinkle Stammer og bladløse Grene, som om det var Straa, den legede med, og i den bidende, sviende Kulde, der havde afløst Dagens milde Solskinsluft. Af Sted med bankende Hjerte, uden at vide, hvad hun egentlig vilde eller maatte kunne udrette, men kun opfyldt af den ene Tanke: vilde hun komme tids nok — hvortil?

XV.

Det var om Aftenen den 16. Marts 1792.

I sit Sovegemak paa Haga, med de blaa Silkegardiner og Forhæng der hang ned fra Loftet, baarne af forgyldte Engle, og de bløde Tæpper der dæmpede Lyden af hvert et Trin, sad Gustav d. Tredje og gjennemlæste Breve og nogle Regnskaber, som Sekretæren Schrøderheim havde bragt ham, imens hans første Kammer-tjener buklede og friserede ham.

„Et Privatbrev fra Korf, indeholdende temmelig foruroligende Meddelelser,“ sagde han ærgerlig, „ja, jeg tænkte det nok! Aa

Schröderheim, var det lykkedes mig den Gang at virkeliggjøre min Drøm og binde Ruslands Hænder i de finske Anliggender! Nu vil det ikke vare længe, inden den kjære Katerina igjen vil vende det laadne ud; Rusland vil aldrig ophøre at true Sverrigs Selvstændighed.“

„Deres Majestæts Holdning gjør dog, at det bliver ved Truslerne.“

„Maaske. Men hvad have vi mere dér? — Aa, Overslaget over det sidste Aars Udgifter til Hofholdningen — der er en betydelig Underbalance i Regnskabet, ser jeg —“

„Ja, og Statsgjælden er vokset betydelig i det sidste Finansaar, Deres Majestæt. Der er jo ogsaa bragt Forslag frem, som gaa ud paa adskillige Indskrænkninger.“

Kongen slog ud med Haanden. „Indskrænkninger! Ja, naturligvis, ogsaa i den Retning vil man jo foreskrive mig Love; man ser helst, at Kongedømmet ogsaa udadtil synker ned til det mindst mulige, for at det ikke skal overstraale Adelen. De Herrer Potentater saa helst, at jeg var lige saa tarvelig og karrig som min Morfader, Frederik Vilhelm af Preussen, for ikke at forringe deres egen Anseelse; paa de arme Djævla af Haandværkere, der

hjælpes frem ved den Fortjeneste jeg under dem, tænker man naturligvis ikke.“

Schröderheim trak paa Skuldrene. „Man mener ogsaa, at der gaar for store Summer med til Lønningen af Hæren, Deres Majestæt, og at Flaadens sidste Udstyr var overflødig . . .“

„Nej virkelig, er der ikke mere? — Robert, anbring blot en Bukkel endnu der bag Øret, saa kan det være nok. Du har vel hørt, Schröderheim, at der var en stor Forsamling i Gaar hos Ribbings paa Hufvudstå? Pechlin, Bjelke, Rudbæk, Engestrøm — kort sagt, alle mine Uvenner . . .“

De have ligeledes været forsamlede i Dag hos Pechlin, Deres Majestæt; der var ogsaa mange af de unge, baade Horn, Liljehorn og Ehrensvärd, har jeg ladet mig fortælle, og — hvad der undrer mig — flere af Hertug Karls gode Venner og fanatiske Tilhængere.“

„Ja, hvorfor ikke?“ Kongen lo. „Ribbing og Pechlin kan nu en Gang ikke leve uden slige smaa Demonstrationer, og jeg tænker næsten, at Pechlin tilsigter en ny Arrestation, for igjen at kunne staa som Martyr! Han er ubetinget et af de uroligste Hoveder her i Sverrig.“

„Deres Majestæt spøger, men talt i Alvor . . .“

„Bedste Schröderhejm, tale i Alvor kunne vi en anden Gang, nu er det virkelig paa Tide at jeg gjør mig færdig og kjører til Byen, til Operaen. Robert, tag Slobrokken bort, og kom saa med Habitten, jeg skal iføres, men glem ikke Skjærfet. — Naa, hvad nu? Hvad bringer Han, Erik?“

„Det er Kronprinsen, Deres Majestæt,“ svarede Kammerlakajen, som var traadt ind. „Han er upasselig og har Feber, og vil ikke give sig tilfreds før han har set Deres Majestæt.“

„Naturligvis skal jeg se til ham, før jeg tager af Sted; jeg formoder at Dr. Hédin allerede er kommen til Stede.

Urolig som Gustav altid var for sin Søn, skyndte han sig til Prinsens Værelser. Gustav Adolfs Hofchef kom ham smilende i Møde og forsikrede, at der aldeles intet var i Vejen; Kronprinsen havde kun været uopmærksom og ulydig om Formiddagen og var bleven straffet af sin Lærer, derfra skrev hans Ophidselse sig. Gustav rynkede Panden. Der indløb kun alt for ofte Klager over Gustav Adolf i den senere Tid; var det virkelig saa, at Drengen manglede Evner og Begavelse, eller var det et mere og mere tvært og trodsigt Sind, der udviklede sig hos ham?

Den snart fjortenaarige Kronprins, der med sin spinkle Legemsbygning saa langt yngre ud end han var, sad over Ende i Sengen og saa virkelig ud som om han nok kunde have Feber, med sine blanke Øjne og blussende Kinder. Da Faderen bøjede sig over ham og noget strengt spurgte, hvad det skulde betyde at han nu igjen havde været trodsig og ulydig, hviskede han bønfoldende:

„Vær ikke vred, min kongelige Fader, jeg gjorde det ikke med Vilje. Det var saa svært for mig at fatte, hvad der blev forklaret mig, og jeg tænkte hele Tiden paa noget andet, noget, som — som jeg havde hørt!“

„Hvad var da det, min Søn? hvem har sagt noget til Dig?“

„Aa, det er længe siden, det var dengang Deres Majestæt havde taget mig med til min Grandmama, som var syg og skulde til at dø. Hun sagde saadanne skrækelige Ting, som jeg aldrig har kunnet glemme — jeg forstod det ikke dengang, jeg var kun bange for hende, men senere — og saa var jeg kommen til at tænke derpaa i Dag, da jeg fik at høre, han havde faaet sin Dom og var bleven landsforvist . . .“

„Han — om hvem taler Du, Barn?“

„Om Munck,“ svarede Drengen og gjøs, idet han sky og ligesom skamfuld mødte Faderens Blik. „Det var derfor jeg var saa uopmærksom i Timen, og — behøver jeg da at taale mere af dem, fordi . . .“

Han talte ikke ud, men gjemte sit glødende Ansigt i den ene Haand. Gustav blev ligbleg.

„Mon fils,“ sagde han, og drog Dren- gens Haand til Side, „Du har intet her at gruble eller tænke over, din Bedstemoder talte fuldstændig i Vildelse, og intet fornuftigt Menneske vilde lægge Vægt paa hendes Ord. Du behøver ikke at taale hverken mere eller mindre af dine Lærere end andre fyrstelige Børn, men Du skylder dem Lydighed; vi maa alle, Gustav, lære at tøjle vort Sind og ikke vise Hovmod lige over for vore Omgivelser, og Du er saa gammel nu, at Du snart maa lære at vise Dig fast som en Mand.“

„Og kan jeg da være sikker paa, at —“ Gustav Adolf rystede af Ivrighed og Sindsbevægelse, „at min høje Fader ikke føler nogen Uvilje mod mig, men virkelig har mig kjær som før?“

Kongens Læber bævede. „Ja, min Søn,“ sagde han og lagde Haanden paa Dren- gens brændende Pande, „tvivl blot aldrig om din Faders Kjærlighed. Og slaa nu

dit Sind til Ro og læg Dig til at sove; Hédin vil give Dig et beroligende Middel, og i Morgen, tidlig i Morgen ser Du mig igjen.“

„I Morgen, ja!“ Gustav Adolf greb henrykt Faderens Haand og kyssede den. „I Morgen!“

Kongen nikkede. Han bøjede sig endnu en Gang ned over Sønnen og klappede ham paa Kinden, og da han vendte sig om i Døren og vinkede med Haanden til Afsked, saa han Gustav Adolf sidde og stirre efter ham med et lykkeligt Smil om Læberne. Det sorgløse Barnesind var igjen beroliget, men han selv følte sig forunderlig greben og bevæget.

Et gammelt Saar var bleven revet op paa ny, hint gamle bitre, nagende Minde om Moderen dukkede frem igjen, og en skjærende Smerte voldte det ham, at Barnets Øren skulde være blevne forgiftede. Men fra i Dag af vilde han vaage dobbelt omhyggelig over sin Søn; den gamle Historie skulde ikke faa Lov til at gaa igjen som et skrækindjagende Spøgelse. Et Øjeblik stod han for ligesom at faa Tid til at samle sig, det var, som om noget holdt ham tilbage, men saa tog han sig med Magt sammen og gik hurtig ned ad den store Trappe, hvor Kammerlakajen stod

med hans Kappe over Armen, og Staldmesteren ventede ved den forspændte Vogn —

Gik bort til det, der ventede ham.

*

*

*

Lysene blinkede og straaledede i Opera-husets store Sal, og Musikken bølgede gennem Rummet.

Der var en broget Mangfoldighed af Masker og pragtfulde Dragter, og der var en Summen og Larmen som af et brusende Hav. Et Sted havde man samlet sig om en kjæmpehøj Skikkelse, en Troldmand i langt sort, flagrende Gevandt med paasyede sælsomme Tegn og en ildrød Hue paa Hovedet; han svang sin Stav over Hovedet med alle Slags gyselige Fagter. Et andet Sted gjorde en Pjerrot og en Polichinelle, den hæsligste af alle hæslige Polichineller, stormende Lykke ved deres kaade Løjer, og i et Hjørne opførte en Skare Zigeunere en fantastisk Dans, idet de sloge paa Tamburiner og raslede med deres Kastagnetter, saa man maatte holde sig for Ørerne.

Kongen var som sædvanlig steget af i de Aftrædelsesværelser, som han altid plejede at benytte, i Stedet for at tage op

paa Slottet. Han havde hørt den sidste Akt af Operaen, og havde bagefter souperet sammen med Armfelt, Essen og et Par andre af sine Kavalerer. Nu sad han alene tilbage med sin Ven og fortrolige, Essen, de andre havde faaet Lov til at gaa paa „egen Haand“, som han smilende sagde, og havde efterhaanden forføjet sig ind til Ballet.

Gustav havde skudt sin Tallerken fra sig, og sad ligesom i Tanker med det fyldte Vinglas i Haanden.

„Deres Majestæt har næsten intet nydt i Aften, og synes ikke at befinde Dem ganske vel,“ sagde Essen.

„Jo, tværtimod, mon chère ami! I Begyndelsen var jeg noget forstemt, men nu er det fuldstændig glemt. Der var adskillige Ting, som havde givet mig noget at tænke paa, og jeg vil betro Dig, at jeg ængster mig noget for min Søn. Gustav Adolf er sygelig, og er ikke fri for at være overspændt; han er vanskelig at opdrage, lader det til. Jeg har valgt hans Lærere med Omhu, men jeg tror, at man nærer visse Ideer og Forestillinger hos ham i Stedet for at modarbejde dem, og jeg maa selv til for Alvor at lede hans Opdragelse, mærker jeg.“

„Et saare ansvarsfuldt Hverv, Deres

Majestæt, at forberede en vordende Hersker til Tronen!“

„Til Tronen — ja. Ved Du vel, at efter de rystende Begivenheder i det usalige Frankrig, og efter at man i Fjor tvang Ludvig d. Sekstende til at vende om i Varennens, og førte ham omtrent som Fange tilbage til Paris, spørger jeg ofte mig selv: hvor længe i Grunden ville Tronerne staa rundt om i Europa? Mon pauvre cousin, den skikkeligste Mand af Verden, maa bøde for sine Forfædres Fejl; er der nogen Mening deri? — Jeg gad i det hele taget vidst, hvori Fyrsternes største Fejl i Regelen stikker? Man beskylder os saa ofte for at være hensynsløse Despoter, der træde den enkeltes Rettigheder under Fod, men man glemmer rent, at det dog er for det hele Folk vi tænke, virke og arbejde, og at det mere er med vort Lands end med vor egen personlige Interesse for Øje, vi handle som vi gjøre. Gid man vilde gjøre os opmærksomme paa de Udyder, vi virkelig besidde, i Stedet for at beskjæftige sig med de vi ikke have. Aa — hvad er der, Tigerstedt, hvad vil Du?“

En Page havde nærmet sig og stod ved Siden af Kongens Stol. Han saa sig om og rakte saa Kongen et Brev, men trak

sig straks tilbage igjen med et dybt Buk og forsvandt.

„Igjen et anonymt Brev,“ udbrød Gustav og lo. Han læste Billetten, der var ganske lille og forseglet med en Oblat, og hans Ansigt blev et Øjeblik alvorligt. „Denne Gang synes det ikke at være Spøg,“ sagde han, „i alt Fald tror jeg, at den, der har skrevet dette, mener det alvorligt. Hvad mener Du? læs, mon ami.“

Han skjød Brevet over til Vennen, der hastig fløj det igjennem. „Gode Himmel!“ raabte Essen og sprang op, „skulde det være muligt at en Fare truer Deres Majestæt her — i denne Aften?“ „Jeg er ikke Deres Ven, har ikke Grund til at være det, men jeg tror dog at burde advare Dem. Indfind Dem ikke ved Maskeballet, det gjælder Deres Liv!“ — „Ja, nu husker jeg, at min Hustru meddelte mig nogle Ytringer, som hun havde hørt og som forekom hende mistænkelige, og flere andre Omstændigheder — vi burde maaske have været forsigtigere, Deres Majestæt! Men endnu er det ikke for silde, jeg besværges Dem, lyt til Advarselen . . .“

Gustav rystede paa Hovedet og stak koldblodig og smilende Seddelen i Lommen. „Nej,“ sagde han, „jeg vil ikke mistænke mine egne Undersaatter. Tronen

vil man maaske omstyrte, men lægge Haand paa Herrens Salvede vil man næppe vove.“

„Stol ikke derpaa,“ sagde Essen med alvorlig Bekymring i sit Ansigt, „husk hvad her staar paa Spil — Deres Majestæts dyrebare Liv . . .“

„Que faire? vil Du, at jeg skal liste mig ud gjennem en Bagdør kanske, og lægge Beskyldningen for Fejhed til mine øvrige aimable Egenskaber? Jeg ved ikke, hvem der har skrevet disse Linier, men jeg ved, at har man besluttet min Død, saa er det ikke den store Part af det svenske Folk, men den Adel som mener, at jeg har krænket dens Rettigheder, og som stedse har trodset mig, der har gjort det, og den trodser jeg igjen! — Kom, lad os gaa ind i Salen.“

„Men Deres Majestæt maa dog i det mindste tage et Brystharnisk paa under Kjolen . . .“

„Nej, sagde Gustav efter et Øjeblik Betænkning, „lad Forsynet, Skjæbnen raade — Du ved, jeg har altid troet paa denne uundgaaelige Skjæbne, der fuldbyrdes naar Timen kommer. Det strider mod Religionen, siges der, jeg kan ikke indse hvorfor; jeg kan i det hele taget ikke forstaa, hvor man tør kalde *det* for

Vantro, ikke at kunne tro paa *alt* hvad Præsterne fortælle, uden at det er deres egen Overbevisning. Jeg anser dem ofte for nogle jammerlige Karle, der tænke langt mere paa at opnaa et fedt Embede for dette Liv, end paa at frelse Sjælen for det tilkommende; det er Gud, ikke Præsterne, der skal dømme os. — Mais allons, lad os nu se, om de derinde virkelig tør vove at lægge Haand paa mig.“

Han tog Essen under Armen og gik.

„Naa, gamle Delan, hvor gaar det?“ spurgte Gustav venligt, idet han standsede i Korridoren uden for Logerne, hvor en gammel Franskmand, en forhenværende Korporal, havde et lille Udsalg af Forfriskninger. „Har Delan solgt godt af de vaade Varer i Aften?“

Kors ja, det havde han. Vilde Majestæten ikke selv allernaadigst smage et eller andet?“ spurgte den gamle paa sit gebroknede Svensk, der altid morede Folk. Gustav lo og klappede ham paa Skulderen. „Ikke nu — naar jeg kommer tilbage, Delan, naar jeg kommer tilbage!“

„Deres Majestæt,“ hviskede Staldmesteren, idet Kongen vilde gaa ind i Salen — „vis mig den Naade at vende om . . .“

„Vist ikke, bedste Ven, det hele har naturligvis været en daarlig Spøg, ingen

svensk Undersaat og Adelsmand vilde myrde sin Konge! — — Se, se — vor Alkibiades forfølgende en kysk Diana med pragtfulde Former, og Troubadouren — jeg tør vædde ti mod én, at det er Taube!“

Leende og snakkende trak Gustav Ven-
nen med sig Salen rundt. Essens spej-
dende Blik foer til alle Sider, uden at
han kunde opdage noget mistænkeligt
men saa trængte nogle Dominoer med
sorte Masker sig pludselig fra to Sider
sammen om ham og Kongen, saa de ikke
kunde komme frem. Gustav saa sig roligt
om i Kredsen —

„Bon jour, beau masque!“ sagde en af
Dominoerne og lagde sin Haand paa hans
Arm.

„Deres Majestæt er bleven gjenkjendt,“
hviskede Essen, og i det samme lød der
et svagt Knald.

Kongen tog sig til Siden. „Jeg blev
saaret,“ udbrød han og vaklede over mod
Essen, der forfærdet greb ham i sine
Arme. „Det var af en Domino med sort
Maske — grib ham!“

„Ja grib ham, stands ham — grib dem
alle,“ raabte Essen, men Gustav tyssede
paa ham. „Det har ikke stort at betyde,“
sagde han, „Hédin hjælper mig nok, gjør

blot ikke for meget Væsen deraf, og forfølg ingen med unødvendig Strengthed.“

Forvirringen i Salen var stor.

De sorte Masker havde spredt sig til alle Sider, og saa blev der raabt Brand, Brand! Alle styrtede skrækslagne mod Døren, og skjønt Armfelt og Schrøderheim havde givet Befaling til, at alle skulde demaskere sig, og at alle Udgange skulde spærres og besættes med Vagt, og skjønt Politimesteren kom til Stede for at optage en Navnefortegnelse over alle Balgjæsterne, slap de sammensvorne og Morderen dog ubemærkede bort i Trængselen og Forvirringen.

Og saa bragte fire Gardegrenaderer deres Konge bort, og man lagde ham paa det Leje, hvorfra han ikke skulde rejse sig mere. Blæsten tudede og larmede omkring Stockholms Kongeborg, hvor den engang saa forgudede Hersker laa fældet for Morderhaand, og gjennem de tavse, skumle Korridorer og de øde Sale, med deres tomme Pragt, hviskede og sukkede det i den sene Nattetime stærkere end nogen Sinde før — sukkede over Daaden, som nu var fuldbragt.

„Er der Haab om mit Liv?“ spurgte Gustav, da han efter en urolig Slummer

ud paa Morgenstunden slog Øjnene op og saa Hédin og Dahlberg ved sit Leje.

„Haab, men ikke Vished, Deres Majestæt,“ lød det fra begge Læger.

„Saa lad Schrøderhejm kalde, han skal opsætte mine sidste Bestemmelser i Tilfælde af min Død; jeg har truffet dem for længe siden.“

Og Søndag Morgen, mens Kirkeklokkerne kaldte Folk sammen, blev Gustav d. Tredjes sidste Vilje nedskreven.

Formynderregjeringen for hans Søn skulde bestaa af Hertug Karl, Armfelt, Oxenstjerna og Taube; Armfelt blev desuden udnævnt til Statholder, Taube til Chef for de udenrigske og Essen for de indenrigske Anliggender. Ingen af hans Venner eller af Hoffets Betjente bleve glemte, og langt ude i Forværelset kunde man høre Graad og Hulken.

„Hvor besynderligt, de lade virkelig til at mene det oprigtigt,“ sagde Gustav. „Men hvem er det, som staar saa fortabt hist henne ved Døren og stirrer paa mig? Kaptajn Liljehorn — nej, Oberstløjtnant, for jeg frygter næsten for, at De et Par Gange har staaet for Tur til Avancement, men er bleven sprunget forbi — kom kun nærmere! Jeg læser Deltagelse i Deres

Marie Henckel: Lolotte.

17

Ansigt, De hører da altsaa ikke til dem, der ønske min Død . . .“

Bleg og forvirret, med Haaret og Klæderne i Uorden, kom han og greb halvt modstræbende den Haand, som Gustav rakte frem imod ham. Han forsøgte at føre den til sine Læber, men slap den igjen, som om han havde brændt sig paa den, og styrtede ud gjennem Døren.

„Han,“ sagde Gustav smertelig, „saa var han dog imellem dem! Advarselen kom fra ham, jeg læste Aftrykket af hans Vaaben, hvormed Billetten var forseglet, den ligger endnu i Lommen paa min Vams.“

Armfelt foer op. „Han skal øjeblikkelig gribes og forhøres, der maa gaa Bud til Chefen for den blaa Garde, Baron Silverhjelm, og Liljensparre maa underrettes derom,“ udbrod han, „det maa kunne lede til Opdagelse af den virkelige Morder . . .“

„Han er greben,“ sagde Taube, dæmpende Stemmen og med et Blik paa Kongen, „der er indløbet Melding fra Politimesteren om, at man har arresteret Kaptein, Friherre af Anckarstrøm, hvis Pistol tilligemed en langskaffet Kniv ere blevne fundne paa Gulvet i Operasalen, samt den unge Grev Ribbing.“

Dahlberg havde advarende hævet Haan-

den; Kongen var dødbleg og stærkt udmattet, han maatte have Ro. Men Gustav havde hørt, hvad der blev sagt.

„Anckarstrøm og Ribbing —“ gjentog han — „saa var det Ribbing, der skjød, han var for høj til at være den anden. De have sikkert medskyldige, Pechlin“ — her smilede han med sit gamle lunefulde Smil, „undgaar heller ikke at blive arresteret denne Gang, men jeg vil ikke, at der skal fares frem med unødvendig Streng-
hed, det er min Vilje, at der skal vises Skaansel, hører De, mine Venner, min bestemte Vilje!“

Hans Ansigt fortrak sig i Smerter, og han sank udmattet tilbage i Puderne. Den ene efter den anden af de dybt rystede Hofmænd trak sig tilbage, og kun Lægerne og Kammertjenerne bleve tilbage i Sygeværelset. Lige idet Armfelt vilde gaa, vinkede Kongen ham tilbage, og idet han med pludselig Uro saa ham ind i Øjnene, hviskede han: „Min Broder — skulde der virkelig hvile nogen Mistanke paa ham, saa vaag over min Søn og staa trofast ved hans Side som Du har staaet ved min, dersom jeg dør!“

Armfelt kunde næsten ikke svare, og Gustav nikkede. „Det er godt,“ sagde han, „jeg begynder at tro, at jeg har fejlet en

Del i Tilliden til mig selv og mine egne Evner, men jeg haaber, at jeg ikke fejler i endnu at stole paa de faa Venner, jeg har tilbage!“ —

Og saa blev der efterhaanden stille derinde i det store Gemak, og Time svandt efter Time i ængstelig Vaagen og Venten. Dagen blev til Nat og Natten til Dag igjen, og efterhaanden som det gjentoges, svandt ogsaa Haabet om Gustav d. Tredjes Liv mere og mere.

Der var gaaet Koldbrand i Saaret, og paa det femte eller sjette Døgn havde Lægerne allerede udtalt Dødsdommen, som Kongen hørte med samme Sindsro hvormed han havde baaret Smerterne. Og mens man forhørte og bestandig opdagede og fængslede flere og flere af Deltagerne i Sammensværgelsen mod hans Liv, svandt dette Liv Tomme for Tomme, og Gustav d. Tredjes urolige og lysende Bane nærmede sig sin Ende.

XVI.

Som stærke Urosbølger gik det hen over Sverrig.

En Flok egenraadige og fanatiske Adelsmænd, der i Gustav kun havde set Undertrykkeren af deres Rettigheder, den viljestærke Aand, hvis utaaelige Myndighed havde trykket og kuert dem, havde troet at gavne sig selv, deres Stand og hele Landet ved at rydde ham af Vejen. Men her var der ikke som i Frankrig et Folk, der sukkede efter Befrielse for Aarhundreders Forsmædelse, tilføjet det gennem Kongemagten, og jublede over en Herskers Fald, der havde en hel Række Misgjerninger at sone fra Fædrenes og sin egen Tid.

Her var der et Folk, som havde elsket deres Konge fra hans Fødsel af, og kjendt sig knyttet til ham ved tusinde Baand, trods hans Fejl og Mangler. Varmt havde hans Hjerte trods disse Fejl slaaet for Fædrelandet, og nu sørgede dette Fædreland til Gjengjæld over ham, og de heftigste Trusler udstødtes mod dem, der havde øvet den uhørte Misgjerning. Hele Landet over rejste Folket sig i Harm og Forbitrelse; der manglede ikke meget i, at de ufrelse Stænder havde grebet til Vaaben for at hævne deres Konge, og i Stockholm rystede og bævede man allerede ved Tanken om Oprøret, der var i Færd med at bryde løs.

Men paa Slottet var der stille.

Der rugede Sorgen og en vis lam-mende Forfærdelse, som havde grebet alle Gemytter over det skete. Enhver Larm og højrøstet Tale var bandlyst, og baade høje og lave gik tavse omkring; det var som om Dødens Nærværelse havde gjen-nemtrængt alt, selv de livløse Ting, med sin Alvor.

I Dronningens og Kronprinsens Værelser herskede den samme Tavshed. Kun Vagten i Drabantsalen, der var bleven forstærket, klirrede med deres Vaaben, idet de gik frem og tilbage foran de tunge Døre, der kun aabnede sig paa Befaling af den vagthavende Officer, thi Adgangen til den unge Konge var strengelig forbudt enhver, undtagen hans nærmeste Om-givelser og dem, paa hvem man fuldt ud kunde lide. Drengen selv var saa rystet, at man havde maattet bringe ham til Sengs; hvorledes Sofie Magdalene var til Mode, var der ingen der talte om. Hun bar Sorgen som hun havde baaret alt andet, med en Ro, der mere og mere var gaaet over til Flegma; maaske var Kilden til de mange Taarer hun havde fældet i sit ulykkelige Ægteskab, udtørret, maaske var ogsaa den Kjærlighed, der var bleven sat paa en saa haard Prøve, udslukket og

død, saa at Tabet af den, hvis Hjerte hun aldrig havde ejet, ikke voldte hende nogen dybere Smerte.

Ja, alt var forbi, Gustav d. Tredje havde draget sit sidste Suk.

Han var død som en Kristen, erklærede Biskop Walquist, der havde givet ham Alterens Sakrament, og i fuld Erkjendelse af, at han virkelig var en Synder, der gik hen for at aflægge Regnskab for Kongernes Konge. Han var død som den store Skuespiller, der til det sidste gjen-nemførte sin Rolle, sagde hans Fjender, hvis Had gik ud over selve Døden.

Deroppe i Trongemakket blev alt beklædt med sort, og den store Katafalk, hvorpaa Kongeliget skulde hvile naar det udstilledes for Folket, var allerede sat paa sin Plads i Midten af Værelset, men endnu hvilede Gustav d. Tredjes afsjælede Legeme paa den store Himmelseng inde i Soveværelset, omtrent i samme Stilling, hvori han stille og rolig var sovet ind da Øjeblikket kom, med foldede Hænder, mens hans trofaste Kammertjener Robert støttede hans Hoved.

Og der laa Fred nu over det forunderlig urolige og bevægelige Ansigt, en ophøjet Fred, der gjorde det harmonisk og skjønt i Døden.

I Forværelset inden for Drabantsalen var et Par Officerer og Kongens Hofchef til Stede som Vagt for Natten; derinde i Sovegemakket var Kongeliget nu ladet alene i den dybe Stilhed, efter at Lysene vare blevne tændte i de høje Kandelabre med Sørgeslor ved Hjørnerne af Sengen. Herrerne talte hviskende med hinanden om Bjelke, der Dagen før havde taget Gift i Fængeslet, om den unge Klas Horn, der havde vist sig saa angerfuld og fortvivlet over sin Andel i Gjerningen, om Anckarstrøms og om Ribbings Trods, og om Liljehorns feje og holdningsløse Optræden. Ude i Drabantsalen hørte man Gardisterne taktfaste Trin over Gulvet, og mod Ruderne plaskede Regndraaberne uophørligt tungt og jævnt, som om de aldrig skulde høre op.

Døren fra Drabantsalen blev aabnet og Overstaldmester v. Essen førte to sørgelædte Damer ind i Forgemakket, hvor han hviskede et Par Ord til Hofchefen. Man havde gjenkjendt Prinsesse Sofie Albertine, og alle Herrerne bøjede sig ærbødigt idet hun passerede gennem Værelset og forsvandt i Sovegemakket; den anden Dame, som fulgte hende, antog man for Hertuginde Hedevig Charlotte, men

hun var tilsløret og ingen saa hendes Ansigt.

Aa, denne dybe, dybe Stilhed! Denne blege Skikkelse hist henne paa Lejet — —

Sofie Albertine slog Hænderne sammen med et lidenskabeligt Udbrud af Smerte.

„Aa Gud i Himlen, Gustav — dyrebare Broder! Saaledes ser jeg Dig igjen, død, faldet for Morderhaand, revet bort fra dit Land, dit Folk og din Gjerning midt i din Manddoms Kraft og Styrke. Alt hvad der fjernede os fra hinanden, hvor smaat, hvor uendelig ringe synes det ikke nu, hvor *stor* Du selv! Man har kaldt Dig lastefuld og slet, fuld af Letsind og Ustadighed; kjendte da ingen dit varme Hjerte, dit bløde, milde Sind, der ømmede sig, selv naar Du *maatte* være haard? — Aa Gustav, man har skilt os ad i Aaringer, nu føler jeg mig nærmere Dig og din Kjærlighed end nogen Sinde før — Broder, Broder, kunde mine Taarer have kaldt Dig tilbage til Livet igjen!“

Hun brast i Graad og skjulte Ansigtet i sine Hænder. Da hun igjen tog dem bort saa hun sin Ledsagerinde, der havde nærmet sig Lejet hvor den døde hvilede, og stod og betragtede ham med et saa-

dant Udtryk af forstenet, haabløs Smerte i det ligblege Ansigt, at hun forskrækket lagde Haanden paa hendes Arm.

„Lolotte,“ sagde hun, „kjære Veninde, jeg tog Dem med herhen, fordi De selv ønskede det saa meget, men jeg tror — jeg vidste ikke — —“

Lolotte rørte sig ikke. Hendes Øjne vare ufravendt fæstede paa det stille Ansigt derhenne paa Pudén. „Vidste,“ gjentog hun frem for sig, „nej, ingen vidste det, ingen kjendte Sandheden! Hvad der var engang er længst forglemt, men der var en Tid — — jeg sveg aldrig min Pligt, og dog var der dem, som troede det, fordi de ikke forstode, at en Kvinde kan sætte sin Stolthed, sit Liv ind paa at gjøre hvad der er Ret, selv om hun maa kjæmpe med sit eget Hjerte, ikke forstode, at en Følelse kan være dyb og sand uden hint vilde, higende Begjær, der bryder alle Skranker og fører til Fald og Brøde. Den Verden, som dømmer efter sig selv, dømte, og Skyggen faldt —“

„Nej, nej, tro mig, Lolotte — og om saa var, hvor snart maatte den da ikke vige for det skønne, rene Lys, der stedse udstraalede fra Deres Personlighed, Deres hele Liv og Færden! Og han, som nu

hviler der, vilde have sagt Dem det, om De ikke var kommen for sent til at høre det.“

Lolotte svarede ikke. Hun stod med sænket Hoved.

For sent, ja. Hun var kommen for sent til at frelse ham fra Døden, for sent til at se disse Øjne aabne sig og sænke sig i hendes, til at høre denne Røst, hvis melodiske Klang fordum saa ofte var trængt til hendes Hjerte, for sent til at sige ham alt det, som hun i disse mange Aar havde gjemt paa, sige ham, at det Liv, hun havde levet fjernt fra ham, det havde dog kun været som et halvt Liv, sige ham, at hendes Tanke, hendes hele Sjæl havde været hvor han var!

For sent, for sent!

I sin stille, haabløse Smerte sank hun pludselig ned ved Sengen og pressede sine Læber mod en af de kolde Hænder, der laa foldede over hans Bryst. Taarerne, som hidtil ikke havde faaet Luft, brøde endelig frem og trillede langsomt ned ad hendes Kinder, og en Hulken rystede til sidst hendes spinkle, fine Ledeme.

Prinsessen bøjede sig ned over hende.

„Lolotte“ — hyiskede hun blidt —
„stakkels Lolotte!“

Men som om hun følte, at hun i dette Øjeblik var tilovers, og at alt hvad der kunde siges var ubetimeligt over for en saadan Sorg, trak hun sig tilbage og græd stille i sit Lommetørklæde.

Og Lolotte havde glemt hende og alt omkring sig.

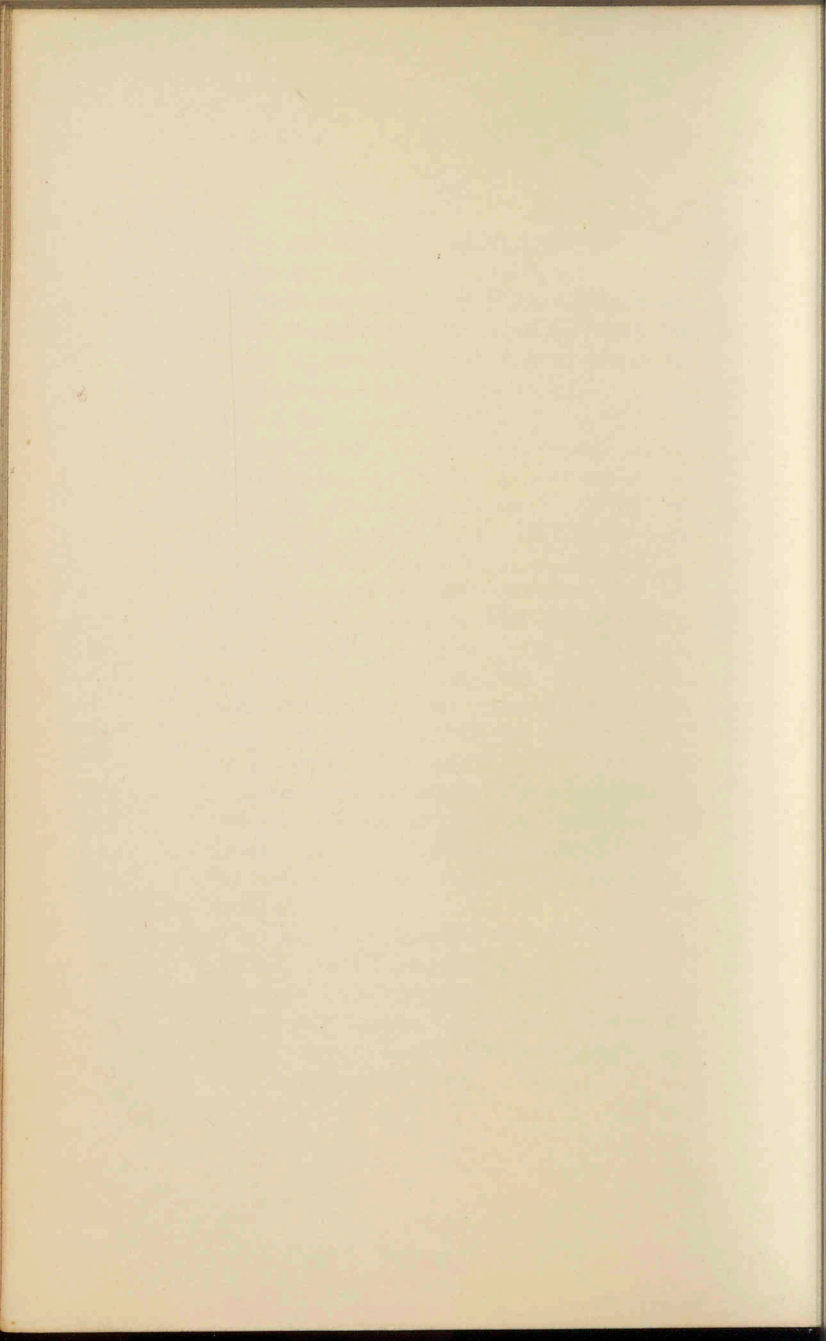
„Kong Gustav — Gustav! Hører Du det? hører Du hvad jeg aldrig turde sige Dig, at jeg har elsket Dig? At jeg lod Dig i Tvivl — var det Fejhed eller var det Styrke? Disse spildte Aar, denne lange, lange Adskillelse, og nu — et evigt Savn, en evig Tomhed! — Nej, nej — ikke evigt, disse Øjne ville ikke være lukkede for evigt, Du sover kun og vil atter vaagne, Du lever og vil opstaa!“

Hendes Hoved sank dybere og dybere ned mod hans Bryst, og Ordene, de første og sidste Kjærlighedsord til ham fra hendes Læber, døde hen i en sagte Hvisken.

Lysene fra Kandelabrene viftede sagte, ganske sagte i Trækvinden, og i det samme begyndte Kirkeklokkerne at ringe.

Det var Ligklokkerne over Gustav d. Tredje, som i denne Stund begyndte at kime hele Landet over.

Dumpt og højtideligt klang det i den stille Foraarsaften, som vilde det dysse alle Smerter til Hvile og bringe Fred til det knuste Hjerte, hvis Kjærligheds Saga nu havde fundet sin Afslutning.

Benyttede Kilder:

Schinkel-Bergmann: „Minnan ur Sveriges historia.“

Beskow: „Gustave III.“

Gejer: „Gustaf III' efterlämnade päper.“

Silfverstolpe, Historisk Bibliotek: Gustav III og Sofie Magdalenes Giftermaalshistorie ved Nilson.

Tengberg og Boétius: Sverrigs Historie i ældre og nyere Tid.

Oucken: Allgemeine Geschichte.

O. Levertin: Teater och Drama under Gustav III.

J. Mejer: Anjala-Forbundet. Gustav d. III' Mord.

(Historisk Arkiv f. 1873—74).

